

Univerzita Palackého v Olomouci
Právnická fakulta

Lukáš Rezek

Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Rigorózní práce

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem rigorózní práci na téma Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným vypracoval samostatně a citoval jsem všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 20. 11. 2016

.....

Mgr. Lukáš Rezek

1. Úvod.....	6
2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným.....	9
2.1. Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným	9
2.2. Základní znaky společnosti s ručením omezeným	10
2.3. Dílčí závěr	13
3. Postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným	14
3.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.....	14
3.2. Podíl	16
3.3. Kmenový list	21
3.4. Dílčí závěr	23
4. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	25
4.1. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	26
4.1.1. Smrt společníka – fyzické osoby	26
4.1.2. Zánik společnosti	33
4.1.3. Převod obchodního podílu.....	42
4.1.4. Vyloučení společníka v kadučním řízení	57
4.1.5. Vyloučení společníka soudem.....	61
4.1.6. Zrušení účasti společníka soudem	65
4.1.7. Dohoda o ukončení účasti společníka	69
4.1.8. Vystoupení společníka	72
4.1.9. Další způsoby zániku účasti společníka	78
4.2. Právní due diligence ve vztahu k převodu obchodního podílu	81
4.3. Následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným	83
4.3.1. Uvolněný podíl	83
4.3.2. Vypořádací podíl.....	87
5. Závěr	90
Seznam použitých zdrojů	96

Slovníky	112
Shrnutí	113
Summary	114
Seznam klíčových slov.....	115
Key words.....	116

Seznam použitých zkratek

České právní předpisy

LZPS	Listina základních práv a svobod, Usnesení č. 2/1993 Sb. předsednictva České národní rady ze dne 16. prosince 1992 o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součásti ústavního pořádku České republiky.
ObčZ (obč.zák.)	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
ObchZ	zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
ZOK	zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)
ZVR	zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob
ZPřem	zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů
NŘ	zákon č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)
ZŘS	zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

1. Úvod

Téma této rigorózní práce, tedy „Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným“, je totožné s tématem mé diplomové práce, kterou jsem úspěšně obhájil v roce 2014. Výběr tématu diplomové práce probíhal v několika krocích, kdy prvním a nejsnazším z nich byla volba právního odvětví, v mém případě tedy zvítězilo právo obchodní, jakožto soubor právních norem upravujících oblast obchodu a podnikání. Nyní, za účinnosti zákona o obchodních korporacích, tedy spíše právo korporátní. Z důvodu četnosti zakládání společnosti s ručením omezeným a oblíbenosti této právní formy v České republice, můj výběr směřoval právě tímto směrem. Samotná úprava společnosti s ručením omezeným je nicméně velmi rozsáhlá a bylo nutné si zvolit pouze jednu z jejích oblastí, a proto jsem si jako téma své diplomové práce a současně i rigorózní práce, nakonec zvolil zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. A ačkoliv je samotný zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným svým rozsahem pouze zanedbatelnou částí korporátního práva, je význam této problematiky dle mého názoru velmi podstatný, a jedním z mých cílů jak již v diplomové práci, tak i v této rigorózní práci, je na význam této problematiky poukázat.

Jak již bylo uvedeno, společnost s ručením omezeným je nejoblíbenější formou obchodní společnosti¹ v České republice, tato skutečnost je dána zejména jednoduchou organizační strukturou, kterou společnost s ručením omezeným bezesporu má, dále téměř nulovou odpovědností jednotlivých společníků za dluhy z hospodaření společnosti a také poměrně snadnou cestou k samotnému založení společnosti s ručením omezeným. Dle mého názoru lze i nadále předpokládat, že v důsledku účinnosti zákona o obchodních korporacích a změn v právní úpravě oproti obchodnímu zákoníku účinnému do konce roku 2013, bude společnost s ručením omezeným i nadále, co se četnosti založení týče, nejoblíbenější formou obchodní společnosti v České republice. V této souvislosti si dovoluji poukázat např. na změnu týkající se výše vkladu společníka společnosti s ručením omezeným, která dle zákona o obchodních korporacích již nemusí být v minimálně výši 20 tisíc Kč, ale již postačuje vklad pouze ve výši 1,-Kč, tzn. v případě, že bude mít společnost pouze jednoho společníka, může být i základní kapitál společnosti s ručením omezeným pouze 1,-Kč. Toto ovšem dle mého názoru rozhodně nelze doporučit, protože by následně mohl nastat problém v případě, že by mělo dojít např. k rozdělení podílu společníka.

---

¹ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 25.

Cíle této rigorózní práce navazují na cíle mé diplomové práce, kterými je vymežit, popsat, komplexně a systematicky vysvětlit a analyzovat jednak základní otázky týkající se samotné společnosti s ručením omezeným, tak i otázky postavení společníků, které s tématem úzce souvisí, ale zejména jednotlivé formy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Cílem je taktéž objasnit důsledky zániku účasti nejen pro společníky, ale také pro společnost s ručením omezeným jako takovou, to vše ve světle proměn souvisejících s novou právní úpravou, zák. č. 90/2012 Sb., zákon o obchodních společnostech a družstvech. Tato rigorózní práce se oproti diplomové práci zabývá problematikou zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným podrobněji, poukazuje na další významné souvislosti a nastiňuje možné problémy v aplikační praxi, které vznikly v souvislosti s účinností nového občanského zákoníku a zákona o obchodních korporacích.

Hypotézou stanovenou v této rigorózní práci je, že právní úpravou zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným (a s ní souvisejícími instituty) obsaženou v zákonu o obchodních korporacích (popřípadě v NOZ) byly odstraněny problémy a nejasnosti dřívější právní úpravy.

Rigorózní práce je rozčleněna na tři části mimo úvod a závěr, jež na sebe budou navazovat a postupně se práce bude více zaměřovat na zvolené téma, tedy na možnosti zániku společnickovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. Při zpracování této rigorózní práce je využívána metoda deskriptivní analýzy, jež spočívá v myšlenkovém rozčlenění dané skutečnosti, situace, předmětu či jevu na jednotlivé části, jež jsou dále studovány a zkoumány.

První část práce, pokud tedy nebudeme počítat úvod jako samostatnou část, je zaměřena na základní charakteristiku společnosti s ručením omezeným včetně historického vývoje.

Ve druhé části bude popsáno postavení společníků, možné způsoby vzniku společnickovy účasti na společnosti, jimiž jsou vznik originární a derivativní a také problematika obchodního podílu a kmenového listu.

Třetí část je samotným jádrem rigorózní práce, neboť bude věnována právě zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, budou zde tedy charakterizovány jednotlivé možnosti zániku společnickovy účasti a také popsány důsledky tohoto zániku, se kterými se musí vypořádávat jak společníci, tak samotná společnost s ručením omezeným.

Zdroji použitými při zpracování této rigorózní práce byla zejména komentářová literatura, např. Komentář k zákonu o obchodních korporacích z vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, kde předkládám a analyzuji názory Alexandra J. Bělohávk, Ludmily Lochmanové a Aleše Rozehnal, Komentář k zákonu o obchodních korporacích z vydavatelství C. H. Beck, kde předkládám a analyzuji názory zejména Bohumila Havla a

Ivany Štenglové, *Zákon o obchodních korporacích – komentář* z vydavatelství Wolters Kluwer, kde předkládám a analyzuji názory zejména Jarmily Pokorné. Mezi další zdroje patří monografické publikace, např. publikace *Společnost s ručením omezeným* z vydavatelství Wolters Kluwer ČR, kde analyzuji názory Tomáše Dvořáka nebo publikace *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným* z nakladatelství Linde, kde analyzuji názory Jana Hejdy. V neposlední řadě jsou zdroji také české i zahraniční právní předpisy, elektronické internetové deníky, časopisecké články a judikatura.

Rigorózní práce je zpracována dle právního stavu k 1. srpnu 2016.

2. Charakteristika společnosti s ručením omezeným

2.1. Historie právní úpravy společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je jednou z nejmladších forem obchodních společností. Společnost s ručením omezeným z historického hlediska nevznikala postupně, tak jako např. akciová společnost, ale byla vytvořena uměle. Důvody pro vytvoření je třeba hledat v Německu, kdy ve druhé polovině 19. století vyvstala potřeba existence takové právní formy obchodní společnosti, která by vyplnila prostor mezi čistě osobní (veřejná obchodní společnost) a čistě kapitálovou (akciová společnost) obchodní společností. Byl zde požadavek na právní formu s omezeným rozsahem ručení společníků, jejíž vnitřní struktura by však byla mnohem jednodušší, než je tomu u akciové společnosti. Roku 1892 byl přijat první zákon o obchodních společnostech, který obsahoval již i právní úpravu společnosti s ručením omezeným. Tímto zákonem se následně inspirovala řada tehdejších zemí. Prvním následovníkem bylo Portugalsko, které roku 1901 zahrnuje do svého právního řádu úpravu společnosti s ručením omezeným. V rámci angloamerického právního systému přijala tuto úpravu nejprve Velká Británie a následně i další země.²

„Na území dnešní České republiky byla společnost s ručením omezeným upravena poprvé rakouským zákonem č. 58/1906 ř.z. o společnostech s ručením omezeným, jehož vzorem byl uvedený německý zákon z r. 1892.“³ Tento zákon platil od roku 1918 a jeho územní působnost byla 15. dubna 1920 rozšířena také na Slovensko a Podkarpatskou Rus. Výše zmíněný zákon byl zrušen v prosinci roku 1950 a konec jeho účinnosti byl spojen se dnem, kdy zákon č. 141/1950 Sb., občanský zákoník, nabyl účinnosti. Tato skutečnost znamenala vypuštění právní úpravy společnosti s ručením omezeným z právního řádu a tím i konec společnosti s ručením omezeným, jakožto právní formy obchodní společnosti, na dobu téměř 40 let.

Dle J. Dědiče k nové úpravě společnosti s ručením omezeným došlo až po roce 1989 novelizací hospodářského zákoníku, a to zákonem č. 103/1990 Sb., kdy nebyla základním smyslem samotná regulace této právní formy, avšak vůbec možnost vzniku společnosti s ručením omezeným.⁴ Roku 1991 byl přijat zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, který se již zabýval úpravou společnosti s ručením omezeným podrobněji. Dne 22. 3. 2012

---

² DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 1 - 6. Shodně i DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 25-27.

³ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 26.

⁴ Tamtéž.

byl vyhlášen ve Sbírce zákonů České republiky a dne 1. ledna 2014 nabyl účinnosti, zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích; dále v textu též „ZOK“), který nahradil do té doby účinný obchodní zákoník. Zákon o obchodních korporacích není pokračovatelem obchodního zákoníku, ale je zvláštním právním předpisem, který se zabývá pouze úzce vymezeným okruhem právnických osob – obchodními korporacemi.⁵ ZOK je tedy oproti původnímu obchodnímu zákoníku zaměřen pouze na úpravu obchodních společností a družstev a problematika obchodních závazkových vztahů je součástí jiného zákona, konkrétně zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále též „NOZ“), jež nabyl účinnosti taktéž dne 1. 1. 2014.

2.2. Základní znaky společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je obchodní korporace, přičemž korporace, stejně jako většina jiných lidských statků, je výsledkem dobrovolného jednání o směně, tzn. něco za něco (*quid pro quo*⁶). V případě obchodní korporace vstupních nákladů za očekávaný zisk. Základem korporace je tedy smlouva, resp. hypostazovaný soubor smluv, resp. obligací⁷. Výsledkem takovéto smlouvy je samotná obchodní korporace, entita z vůle zákona, a jejím cílem je zpravidla maximalizovat zisk jejích vlastníků^{8,9}.

Společnost s ručením omezeným se řadí mezi obchodní společnosti kapitálové, a to se všemi znaky společností kapitálových. Jedná se např. o vnitřní organizační strukturu společnosti, vkladovou povinnost společníků, povinnost tvorby základního kapitálu společnosti atd. Jak již bylo nicméně zmíněno výše, společnost s ručením omezeným vznikla jako mezičlánek mezi společnostmi osobní a společnostmi kapitálovou, kdy společnost s ručením omezeným se tak vyznačuje i znaky, které jsou charakteristické pro společnosti osobní a zahrnuje výhody jak společnosti osobní, tak výhody společnosti kapitálové.¹⁰

Společnost s ručením omezeným byla v ustanovení § 105 zákona č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník (dále též „ObchZ“), který byl účinný do konce roku 2013, vymezena jako

⁵ GURLICH, Richard. Zákon o obchodních korporacích – úvod. *Novinky z rekonstrukce - advokátní kancelář GÜRLICH & Co*, 2014, roč. 1, č. 1, s. 1.

⁶ HOLMES, W. O. *The Common Law*. New York : Dover, 1997, s. 284.

⁷ JENSEN, M. C. *A Theory of the Firm*, Cambridge: HUP, 2000, s. 87 an. Obdobně též HANSMANN, H. *The Ownership of Enterprise*. Cambridge: The Belknap Press of HUP, 2000, s. 18 an.

⁸ HANSMANN, H., KRAAKMAN, R. *The end of history for corporate law*. In: GORDON, J. N., ROE, M. J. (ed.) *Convergence and Persistence of Corporate Governance*. Cambridge: CUP, 2004, s. 67.

⁹ HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekonstrukci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, roč. 1, č.1, s.1

¹⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva*. 2., přepracované a doplněné vydání. Ostrava: Key Publishing, 2011. s. 139.

společnost, jejíž základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti, dokud nebylo zapsáno splacení vkladů do obchodního rejstříku. V § 132 odst. 1 ZOK je společnost s ručením omezeným definována jako společnost, za jejíž dluhy ručí společníci společně a nerozdílně do výše, v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Dle důvodové zprávy k ZOK je zřetelné, že obsahově zůstává pojetí společnosti, její odpovědnosti za plnění povinností a ručení společníků nezměněno,¹¹ s čímž nicméně nemůžu souhlasit. Změna definice právní úpravy společnosti s ručením omezeným dle obchodního zákoníku a dle ZOK má obrovské praktické důsledky. V případě, že byl dle ObchZ např. podán návrh na vydání platebního rozkazu proti společnosti s ručením omezeným, proti němuž společnost podala odpor, měli společníci ještě stále spoustu času splnit svoji vkladovou povinnost, čímž následně mohla zaniknout jejich ručitelská povinnost. Dle ZOK se podobná situace již nemůže opakovat a společníci budou ručit za dluhy společnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění. Nová formulace tedy dle mého názoru mnohem lépe vystihuje potřeby samotné praxe, kdy je na místě, aby společníci buď splnili svoji vkladovou povinnost anebo pokud tuto nesplní, aby ručili za dluhy společnosti. Opačný názor na tuto novinku v právní úpravě ručení společníků ve společnosti s ručením omezeným má např. M. Vrba, dle jehož názoru *„toto řešení nelze hodnotit pozitivně, jelikož naprosto rozvolňuje vztah mezi rozsahem ručení a mírou, v jaké se na něm společníci podílejí. Problém lze demonstrovat na příkladu společníka, který je věřitelem osloven, aby splnil dluh společnosti, avšak dříve, než tak učiní, je do obchodního rejstříku zapsáno úplné splacení jeho vkladu. Rozsah ručení tohoto společníka se díky zápisu splnění jeho vkladové povinnosti sníží, ale míra, v níž se na ručitelském závazku podílí spolu s ostatními společníky, zůstane nezměněna. Přestože tedy dotyčný společník v době splnění dluhu společnosti již svou povinnost k vnesení vkladu splní a tato skutečnost bude odpovídajícím způsobem promítnuta do zápisu v obchodním rejstříku, nadále poměrně ponese majetkové důsledky neschopnosti (či neochoty) společnosti svůj dluh uhradit.“*¹²

Při splnění příslušných podmínek za dluhy společnosti s ručením omezeným tedy ručí všichni společníci, a to bez ohledu na to, zda konkrétní dluh vznikl v době jejich účasti na společnosti nebo už před ní.¹³

---

¹¹ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 84.

¹² VRBA, Milan. *Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích*, *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 6, s. 173.

¹³ Tamtéž, s. 173.

Ustanovení týkající se firmy společnosti s ručením omezeným je upraveno ZOK shodně s úpravou v ObchZ a to tak, že firma společnosti musí obsahovat označení „společnost s ručením omezeným“ nebo zkratku „spol. s r.o.“ či „s.r.o.“.¹⁴

Zákaz řetězení a násobení společnosti s ručením omezeným, jako tomu bylo v ObchZ, kdy jednočlenná společnost nemohla být jediným zakladatelem, případně jediným společníkem v další společnosti s ručením omezeným a jedna fyzická osoba mohla být jediným společníkem maximálně ve třech společnostech s ručením omezeným, již ZOK neobsahuje. Jelikož i nadále platí obecný princip, co není zákonem zakázáno, je dovoleno, jež je uveden v § 1 odst. 2 NOZ, výše uvedené zákazy za účinnosti ZOK již neplatí.¹⁵ Rovněž již ZOK neobsahuje ustanovení o maximálním počtu společníků ve společnosti s ručením omezeným, jichž mohlo být dle ObchZ nejvýše padesát.

Další odlišností je definování základního kapitálu obchodních společností. V ZOK je vymezení tohoto pojmu mnohem užší, neboť v § 30 ZOK je pouze stanoveno, že se jedná o souhrn všech vkladů. ZOK i nadále pracuje s pojmem základního kapitálu, ale jeho minimální výše je nově stanovena na pouhou jednu korunu za předpokladu, že bude zakladatelem jeden společník, který si stanoví vklad ve výši jedné koruny. V případě, že si tedy společníci dobrovolně nestanoví vyšší vklady, základní kapitál dle R. Pelikána ztrácí téměř veškerý význam.¹⁶

R. Pelikán ve svém článku dále zpochybňuje to, že je stanovení takto nízké povinné minimální výše základního kapitálu ve společnosti s ručením omezeným krokem správným směrem a dle jeho názoru bylo zavádění tzv. „jednoeurových“ společností s ručením omezeným v módě před více než deseti lety. S názorem R. Pelikána se nicméně neztotožňuji, neboť dle mého názoru je zřejmé, že základní kapitál je a již delší dobu byl pouhou účetní položkou společnosti, jejíž výše nemá žádnou vypovídací hodnotu o bonitě společnosti, čili o jejím finančním zdraví, o čemž ostatně svědčí i v praxi stále využívanější možnost koupě již vzniklé společnosti, tzv. „ready made“ společnosti.¹⁷

Taktéž nemůžu dle výše uvedených skutečností souhlasit s názorem S. Kutnara, dle něhož by měla nová minimální výše základního kapitálu vést ostatní společnosti k větší

---

¹⁴ Srov. § 107 ObchZ a § 132 odst. 2 ZOK

¹⁵ MALÍŠ, Daniel. *Kogentnost právních norem dle nového občanského zákoníku* [online] epravo.cz, 31. prosince 2013 [cit. 26. prosince 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/kogentnost-pravnich-norem-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-93262.html> >.

¹⁶ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 3, s. 76.

¹⁷ Tamtéž.

opatrnosti v obchodním styku s tou společností, jejíž základní kapitál činí pouze 1 korunu českou.¹⁸

Další novinka, kterou přinesl ZOK, se týká webových stránek společnosti s ručením omezeným. Povinnost založit webové stránky platí primárně pro společnost akciovou, nicméně v případě, že společnost s ručením omezeným má zřízeny webové stránky, je následně povinna na svých webových stránkách uvádět stejné údaje, jako je povinna uvádět na veškerých listinných obchodních dokumentech, přičemž uvede-li společnost s ručením omezeným na svých internetových stránkách např. údaj o výši základního kapitálu, musí se tento údaj týkat pouze jeho splacené části.¹⁹

2.3. Dílčí závěr

Z výše uvedeného je zřejmé, že důvodem vzniku právní formy společnosti s ručením omezeným bylo to, že sama společnost v 19. století pocítovala potřebu vyplnit prázdný prostor mezi společnostmi čistě osobní a společnostmi kapitálovou. Právní úprava společnosti s ručením omezeným zažila jak období vzestupů, tak i pádů. Nejvýznamnější pád nastal v letech 1950 až 1989, kdy byla společnost s ručením omezeným z právní úpravy úplně vypuštěna. Výrazný vzestup společnosti s ručením omezeným dle mého názoru naopak přichází s účinností ZOK. Hlavní důvody vzestupu společnosti s ručením omezeným, alespoň tedy dle mého názoru, jsou např. zrušení zákazu řetězení a násobení společnosti s ručením omezeným či zrušení minimální výše základního kapitálu a upravení pouze výše minimálního vkladu společníka. Co nejspíše nepřispělo k oblibě společnosti s ručením omezeným ze strany jejích budoucích společníků, je změna samotné definice společnosti s ručením omezeným, která má výrazný dopad na případné ručení společníků. Podle mého názoru se nicméně nejedná o tak zásadní dopad, který by měl případné zakladatele od založení společnosti s ručením omezeným odradit a důvody, proč podnikat pod právní formou společnosti s ručením omezeným, i nadále převažují.

---

¹⁸ KUTNAR, Stanislav. *Změny v právní úpravě týkající se společnosti s ručením omezeným od 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 21. srpna 2013 [cit. 19. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-pravni-uprave-tykajici-se-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-od-1-1-2014-92088.html>>.

¹⁹ SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

3. Postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným

3.1. Vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Společníkem ve společnosti s ručením omezeným se může stát jak osoba fyzická, tak i osoba právnická. Společník je se společností svázán prostřednictvím svého obchodního podílu. Účast společníka ve společnosti nicméně zakládá nejen vztah společníka k samotné společnosti, ale také jeho vztah k ostatním společníkům dané společnosti. Společníkovi může jeho členství na společnosti vzniknout dvěma způsoby, a to buď originárně, nebo derivativně.

V případě, že je fyzická nebo právnická osoba zakladatelem společnosti, a je tedy nabytí jejího členství ve společnosti spojeno se samotným vznikem společnosti, vzniká členství originárně a není tedy odvozeno od žádného právního předchůdce. Teorie²⁰ i judikatura²¹ považují společenskou smlouvu²², kterou se společnost zakládá, za smlouvu sui generis.²³ S originárním způsobem nabytí členství ve společnosti se můžeme dále setkat i tehdy, zvyšuje-li společnost svůj základní kapitál a společníkem se stává osoba, která společníkem doposud nebyla a zavázala se ke splacení nového vkladu. Ačkoliv se v tomto případě jedná o společníka, kterému vzniklo členství originárně, nejedná se o zakladatele společnosti, protože za zakladatele společnosti můžeme pokládat pouze toho společníka, kterému členství vzniklo současně se vznikem samotné společnosti.

Mezi originární způsob nabytí vlastnického práva patří i vydržení²⁴. To, že lze vydržet obchodní podíl, bylo judikováno již usnesením Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 29 Odo 1216/2005 ze dne 28. srpna 2007²⁵. Toto rozhodnutí vybočilo z mezí do té doby zavedeného pojetí institutu vydržení a vneslo určité pochybnosti do právní praxe.²⁶ K. Eliáš ve svém článku, navazujíc na toto rozhodnutí, zdůraznil, že Nejvyšší soud směřoval své úvahy tak, že osoba, která dlouhodobě fakticky a v dobré víře ovládá obchodní podíl, nevydrží vlastnické právo k obchodnímu podílu, ale obchodní podíl sám, přičemž dle jeho názoru jde z hlediska ústavního pořádku i ve vztahu k obchodnímu podílu o vlastnictví a

²⁰ PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. 2. vydání.* Praha: Linde, 1998 s. 250, nebo též DĚDIČ, Jan. a kol. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl.* Praha: Polygon, 2002, s. 1700.

²¹ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 8. 2003, sp.zn. [29 Odo 146/2003](#).

²² Společenská smlouva musí být ve formě veřejné listiny (§ 8 odst. 1 věta druhá ZOK), kterou může být pouze notářský zápis (§ 776 odst. 2 věta druhá ZOK), a to notářský zápis o právním jednání podle § 62 a násl. NŘ.

²³ PATĚK, Daniel. Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue, 2010*, roč. 2, č. 4, s. 95.

²⁴ Redakce [epravo.cz](#) (jam). *Nabytí vlastnického práva vydržením* [online] [epravo.cz](#), 31. května 2001 [cit. 11. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/nabyti-vlastnickeho-prava-vydrzenim-8376.html> >.

²⁵ Srov. též usnesení NS ČR sp. zn. 29 Odo 794/2006 ze dne 31. října 2007

²⁶ BURYAN, Jiří. Vydržení obchodního podílu. *Právní rádce, 2008*, roč. XVI, č. 6, s. 18.

logicky se tedy nabízelo argumentovat tím, že vlastnické právo k obchodnímu podílu nabývá ten, kdo je dostatečně dlouho drží v dobré víře, analogicky podle zákonných ustanovení o vydržení vlastnického práva k věcem movitým.²⁷ Jelikož je obchodní podíl dle NOZ věcí v právním smyslu, je dle mého názoru za účinnosti NOZ již bez pochyb jasné, že obchodní podíl může být předmětem vydržení.

Dle mého názoru lze předpokládat vydržení např. v případech, kdy bude obchodní podíl převeden, nový společník bude zapsán do obchodního rejstříku, ale později vyjde najevo skutečnost, že nebyla splněna požadovaná podmínka převodu, kvůli které by byl převod obchodního podílu neplatný. Nový společník by se tak dle mého názoru společníkem nestal již k okamžiku převodu obchodního podílu, ale až k okamžiku vydržení obchodního podílu. Společník, který byl vydržením postižen na svém vlastnickém právu, by se dle mého názoru nemohl ani domáhat vydání plodů po poctivém držiteli ve smyslu § 996 odst. 2 NOZ.

Opakem originárního nabytí členství ve společnosti a druhým způsobem, jak může vzniknout účast společníka na společnosti s ručením omezeným, je derivativní nabytí. O derivativní (odvozené) nabytí členství se jedná v případě, že se společníkem stává osoba, která měla nějakého právního předchůdce. „*Derivativní členství v s.r.o. vzniká tedy právním nástupnictvím po dřívějším společníkovi (ať již ten získal své členství originárně, či derivativně, to v dané souvislosti nehraje žádnou roli).*“²⁸ O derivativní způsob vzniku členství ve společnosti se jedná např. při převodu obchodního podílu a při přechodu obchodního podílu. Rozdíl mezi převodem a přechodem je ten, že přechod nastává v důsledku jiné právní skutečnosti, než je projev vůle vlastníka obchodního podílu, např. v případě dědění.²⁹

Velký význam má i nástupnictví neboli sukcese. Nástupnictví lze rozdělit na dva druhy a to na univerzální sukcesí a singulární sukcesí. Univerzální sukcese znamená, že nový společník vstupuje do všech povinností i do všech práv, která byla vázána na jeho právního předchůdce. U singulární sukcese podle K. Eliáše nástupce vstupuje jen do společnickových práv plynoucích z jeho konkrétního právního vztahu ke společnosti, ne však do jeho práv ostatních, přičemž k singulární sukcesí dochází při převodu obchodního podílu.³⁰

---

²⁷ ELIÁŠ, Karel. *Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným – nevyslovené argumenty. Obchodněprávní revue, 2009, roč. 1, č. 1, s. 17.*

²⁸ ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva.* 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 72.

²⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 107 (§ 42 ZOK).

³⁰ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným.* 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. s. 54.

3.2. Podíl

Účast společníka na obchodní společnosti, ze které společníkovi plynou práva a povinnosti, je dle ZOK představována obchodním podílem³¹ Dřívější judikatura zaujala stanovisko, že obchodní podíl jako celek není majetkovým právem, ale souhrnem práv a povinností společníka.³² Toto judikované pojetí obchodního podílu jako určitého konglomerátu jednotlivých oprávnění a povinností bylo dle názoru K. Eliáše zásadně mylné, protože pomíjelo jednotný ráz obchodního podílu a ignorovalo závěry, k nimž právní nauka dospěla již v dávné době.³³ ³⁴ Osobně se přikláním k tomu názoru, že obchodní podíl je jednotný celek, který má nicméně svou kvantitativní a kvalitativní stránku, což již v roce 1995 ve svém článku zveřejnila J. Pokorná.³⁵

Právní úprava týkající se obchodního podílu u společnosti s ručením omezeným zaznamenala v souvislosti s účinností ZOK také určité změny. První změna, kterou ZOK přinesl, je pouze změnou čistě terminologickou, jenž nemá dopad do praxe, a sice že se nově podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným již neoznačuje jako „obchodní podíl“, nýbrž – stejně jako u jiných obchodních společností pouze jako „podíl“.³⁶ Pro účely této rigorózní práce bude nicméně nadále záměrně pracováno s pojmem „obchodní podíl“.

Mnohem podstatnější změnu přinesl § 135 odst. 2 ZOK, dle něhož může mít společník i více obchodních podílů a tyto obchodní podíly mohou být i různého druhu, tzn., mohou z nich vyplývat různá práva a povinnosti. To vše samozřejmě pouze za předpokladu, že tak bude stanoveno společenskou smlouvou. „Z textu zákona přitom nevyplývá žádné omezení v tomto směru, výslovně je předvídan např. vznik podílu, se kterým bude spojeno právo na pevný zisk nebo naopak příplatková povinnost, logicky by mělo být umožněno spojit hlasovací práva pouze s některými obchodními podíly atp.“³⁷ Dle důvodové zprávy by se společnost s ručením omezeným díky širší využitelnosti druhů obchodních podílů měla stát ještě více atraktivní a

³¹ Srov. § 61 odst. 1 ObchZ a § 31 ZOK

³² MIKEŠ, Jiří in JEHLIČKA, Oldřich, ŠVESTKA, Jiří. a kol., *Občanský zákoník. Komentář*, Praha, C. H. Beck, 1996, s. 335.

³³ Srov. HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. *Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických*, díl I., Praha: Československý kompas, 1929, s. 772.

³⁴ ELIÁŠ, Karel. Smrt člověka a obchodní společnosti. *Ad Notam*, 1997, roč. 3, č. 3, s. 55.

³⁵ POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*, 1995, roč. 134, č. 9, s. 872.

³⁶ DVOŘÁK, Tomáš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 665 (§ 135 ZOK).

³⁷ NEJEDLÝ, Ondřej. *Společnost s ručením omezeným po 1. lednu 2014 – nové možnosti*[online] epravo.cz, 20. března 2013 [cit. 15. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-po-1-lednu-2014-nove-moznosti-89586.html>>.

četnost zakládání by měla i nadále stoupat.³⁸ Dle dřívější právní úpravy, konkrétně dle § 114 odst. 2 ObchZ platilo, že každý společník může mít pouze jeden obchodní podíl a nebyla tedy jednomu společníkovi připuštěna možnost vlastnit více než jeden obchodní podíl v jedné společnosti s ručením omezeným.

Pokud tedy dle ZOK společenská smlouva povolí vznik různých druhů obchodních podílů, druhy podílů se budou posuzovat podle toho, jaká jsou s nimi spojena práva a povinnosti. „*Může tedy dojít k vydávání např. podílů s prioritním právem na zisk, ale bez hlasovacího práva, jak tomu je již dnes u a.s. Takto bude mít tedy s.r.o. větší možnost otevřít se vůči investorům.*“³⁹ V případě, že s obchodním podílem nebudou spojena žádná zvláštní práva a povinnosti, jedná se o tzv. „podíl základní“.

Společníkův obchodní podíl je dle ZOK, stejně jak tomu bylo i podle ObchZ, určen poměrem vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti s ručením omezeným. Společenskou smlouvou však může být toto pravidlo modifikováno a úměra mezi výší vkladu a velikostí obchodního podílu nemusí tedy bezpodmínečně platit, ačkoliv tomu tak v praxi ve většině případů nejspíše bude.

Jak již bylo uvedeno výše, obchodní podíl sestává jak ze stránky kvalitativní, tak ze stránky kvantitativní.⁴⁰ Kvalitativní stránka v sobě pojímá společníkova práva a povinnosti, díky nimž se utváří jeho právní postavení v rámci dané společnosti. „*Společník je prostřednictvím svých práv a povinností spojen s ostatními společníky do jednoho vnitřně provázaného systému, který zajišťuje fungování společnosti.*“⁴¹ Společníkovi vyplývají z jeho účasti na společnosti s ručením omezeným určitá práva a povinnosti, která jsou v odborné literatuře dále různě dělena. Nejčastější je dělení na práva a povinnosti majetkové a práva a povinnosti nemajetkové.

Druhá stránka obchodního podílu, tedy stránka kvantitativní, udává míru účasti společníka na společnosti. Dle J. Pokorné lze vyjádřit kvantitativní stránku slovně jako účast společníka na společnosti, která odpovídá jeho právům a povinnostem. Kvantitativní stránku obchodního podílu je rovněž možné formulovat i číselně, a to jako poměrnou hodnotu (poměr

---

³⁸ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 84.

³⁹ BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

⁴⁰ např. ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 207.

⁴¹ FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. s. 401.

vkladu společníka k základnímu kapitálu společnosti),⁴² přičemž velikost obchodní podílu je možno vyjádřit v procentech, popř. ve zlomku. Samozřejmě je nutno rozlišovat mezi výší obchodního podílu a jeho hodnotou. Hodnota obchodního podílu je závislá na výsledku hospodaření (hodnotě čistého obchodního jmění), a proto rozhodně není tak stálá, jako výše obchodního podílu.⁴³

Dle ustanovení § 489 NOZ je věcí v právním smyslu vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. Nově je tedy věcí v právním smyslu i obchodní podíl a dle J. Pavelky a V. Filipové tak odpadají polemiky, zda se v konkrétních případech na obchodní podíl použijí analogicky ustanovení o věcech či nikoliv.⁴⁴

Jelikož je tedy obchodní podíl věcí v právním smyslu a zástavou může být každá věc, s kterou lze obchodovat, může být samozřejmě i obchodní podíl zástavou. Podle NOZ je dále možné ujednat zákaz zástavního práva, a to i s účinky vůči třetím osobám, je-li zákaz zapsán ve veřejném rejstříku nebo je-li věřiteli znám. Před zřízením zástavního práva je tedy vždy nutné zkontrolovat, zda nebyl zákaz zástavního práva registrován nebo není-li obsahem společenské smlouvy. Pokud by například společenská smlouva společnosti s ručením omezeným obsahovala ujednání, že obchodní podíl nelze zastavit, zástavní právo k obchodnímu podílu by nevzniklo.⁴⁵

V případě, že byl obchodní podíl platně zastaven a zajištěný dluh dospěl, nabytí věřitel právo na peněžitá a jiná plnění vyplývající z účasti na korporaci. Výkon zástavního práva je věřitel povinen oznámit všem společníkům. Pokud by se obchodní podíl nepodařilo prodat, může dle NOZ zástavní smlouva určit, že věřitel automaticky obchodní podíl nabývá. V případě, že nebylo ujednáno takové nabytí obchodního podílu věřitelem, může věřitel při neúspěšném prodeji vykonávat práva společníka nebo požádat dlužníka, aby na něj obchodní podíl převedl.⁴⁶

Otázkou, kterou je nutné se v praxi zabývat, je vztah společníka a jeho manžela k obchodnímu podílu. Dle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, a následného upřesnění Rozsudkem Nejvyššího soudu ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004, byl obchodní podíl pomyslně rozdělen na dvě části, a to na část majetkovou a část společenskou. Součástí společného jmění manželů se tak stávala jen majetková složka obchodního podílu, ke které

---

⁴² ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 207.

⁴³ Podrobněji DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 224.

⁴⁴ PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl a jeho pojetí podle stávající a nové právní úpravy. *Rekodifikační novinky*, 2012, roč. 1, č. 7, s. 6.

⁴⁵ NITSCHNEIDEROVÁ, Zuzana. Zástavní právo podle nového občanského zákoníku. *Ad Notam*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 3.

⁴⁶ Tamtéž.

bylo nutné přihlížet při vypořádání společného jmění manželů. Manžel se nicméně nestal dalším společníkem a práva vyplývající z účasti na společnosti měl jen manžel-společník, který měl tedy např. právo hlasovat na valné hromadě.⁴⁷ Velmi problematický je proto výklad § 709 odst. 3 NOZ, dle něhož je součástí společného jmění manželů také obchodní podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. V NOZ tedy došlo k vypuštění ustanovení vylučujícího účast druhého manžela na společnosti. Otázkou tedy je, zda k vypuštění došlo záměrně či nikoliv. Dle názoru P. Bezoušky z roku 2013 absence výslovného vyloučení druhého manžela z účasti na společnosti neznámá na dosavadním pojetí žádnou změnu.⁴⁸ Jiný názor má naopak P. Čech, který zdůrazňuje, že nestanoví-li NOZ, že druhý manžel se společníkem nestává a zároveň podtrhuje-li, že součástí společného jmění manželů je také obchodní podíl manžela v obchodní společnosti, lze z uvedeného vyvodit pouze jediný závěr a to, že se společníkem nevyhnutelně stává^{49, 50}.

V červnu roku 2015 proběhla beseda na toto téma, tj. zda obchodní podíl ve společném jmění manželů zakládá účast druhého manžela v obchodní korporaci či nikoli, a byly vysloveny jak názory pro zachování kontinuity s právní úpravou v zák. č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, tak názory proti kontinuitě. To, že se jedná o velmi složitou otázku, dokládá i ta skutečnost, že P. Bezouška změnil svůj názor a nyní je tedy spolu s B. Havlem,⁵¹ P. Čechem,⁵² J. Pokornou⁵³ a J. Psutkou⁵⁴ proti kontinuitě, tzn., jsou toho názoru, že nabytí podílu za trvání manželství účast druhého manžela skutečně zakládá.⁵⁵

---

⁴⁷ REMEŠ, Jiří. *Obczan live: zakládá obchodní podíl v sjm účast druhého manžela v obchodní korporaci* [online] obczan.cz, 21. července 2015 [cit. 28. prosince 2015]. Dostupné na <<https://www.obczan.cz/clanky/obczan-live-zaklada-obchodni-podil-v-sjm-ucast-druheho-manzela-v-obchodni-korporaci>>.

⁴⁸ BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník. Nejdůležitější změny*. Olomouc: Anag, 2013, s. 115.

⁴⁹ ČECH, Petr. Činí rekodifikace z obou manželů společníky?. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 10, s. 2.

⁵⁰ DUFKOVÁ, Barbara. *Společníkem snadno a rychle aneb Nová úprava podílu v obchodní společnosti ve společném jmění manželů* [online] pravniprostor.cz, 24. dubna 2014 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na <<http://www.prapniprostor.cz/clanky/rekodifikace/spolecnikem-snadno-a-rychle-aneb-nova-uprava-podilu-v-obchodni-spolecnosti-ve-spolecnem-jmeni-manzela>>.

⁵¹ BEZOUŠKA, Petr., HAVEL, Bohumil. Podíl v obchodní korporaci ve společném jmění manželů, prý vše jasné... *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7, č. 4, s. 97-101.

⁵² ČECH, Petr. Činí rekodifikace z obou manželů společníky?. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 10, s. 2.

⁵³ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 262 (§32 ZOK.).

⁵⁴ PSUTKA, Jindřich. in HRUŠÁKOVÁ, Milana., Králíčková, Zdeňka., Westphalová, Lenka. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 169–71.

⁵⁵ REMEŠ, Jiří. *Obczan live: zakládá obchodní podíl v sjm účast druhého manžela v obchodní korporaci* [online] obczan.cz, 21. července 2015 [cit. 28. prosince 2015]. Dostupné na <<https://www.obczan.cz/clanky/obczan-live-zaklada-obchodni-podil-v-sjm-ucast-druheho-manzela-v-obchodni-korporaci>>.

Naopak kontinuitu zastávají např. J. Dědič s P. Šukem,⁵⁶ K. Eichlerová,⁵⁷ I. Štenglová,⁵⁸ a M. Zuklínová⁵⁹. Dle J. Dědiče a P. Šuka platí rovnice, „*je-li obchodní podíl věci movitou nehmotnou⁶⁰ a představuje-li současně účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí,⁶¹ pak platí: vlastník obchodního podílu = společník (spoluvlastník obchodního podílu = společný společník)*“. Jak již bylo nicméně uvedeno, i přesto se však J. Dědič a P. Šuk přiklonili k názoru, že se manžel nabyvatele obchodního podílu nestává společným společníkem a to přesto, že se obchodní podíl stal součástí společného jmění dle § 709 odst. 3 NOZ, přičemž dle jejich názoru se nikdo nemůže stát členem společnosti s ručením omezeným bez projevu své vůle a pouhé majetkové společenství nemůže založit současně i účast (členství) v korporaci. V případě, že mají manželé v úmyslu stát se společným společníkem ve smyslu § 32 odst. 4 ZOK, musí se oba manželé účastnit právního jednání zakládajícího jejich společnou účast (společenské smlouvy, zakladatelské listiny či smlouvy o převodu obchodního podílu).⁶²

Osobně jsem toho názoru, že úmyslem zákonodárce rozhodně nebylo zavést osobní účast manžela společníka ve společnosti a narušit tak právní jistotu všech ostatních společníků, kteří měli v úmyslu uzavřít společenskou smlouvu s konkrétním společníkem a nikoliv též s jeho manželem. Zastávám proto názor, že kontinuita by tedy měla být zachována. Pro futuro by bylo z důvodu zachování právní jistoty vhodné v zákoně výslovně upravit, že manžel se dalším společníkem společnosti nestává. Pokud by nedošlo k přijetí novely zákona, která by tuto otázku rozřešila, budeme muset počkat až na závěry soudní judikatury.

V případě, že je obchodní podíl ve společném jmění manželů, může s ním jeden z manželů nakládat pouze se souhlasem druhého manžela, a to pod sankcí relativní neplatnosti. V případě, že by byli oba manželé společným společníkem, musí být oba manželé zapsáni v obchodním rejstříku. Pokud se ovšem manželé nestanou společným společníkem,

---

⁵⁶ DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. K některým výkladovým otázkám právní úpravy podílu v obchodní korporaci. *Obchodněprávní revue*, 2014, roč. 6, č. 6, s. 167.

⁵⁷ EICHLEROVÁ, Kateřina. in ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. a kol. (ed.). *Právo obchodních korporací*. Praha : Wolters Kluwer, 2015, s. 309.

⁵⁸ ŠTENGLOVÁ, Ivana. in ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. a kol. (ed.). *Právo obchodních korporací*. Praha : Wolters Kluwer, 2015, s. 455.

⁵⁹ ZUKLÍNOVÁ, Michaela. in ŠVESTKA, Jiří, DVOŘÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. (ed.). *Občanský zákoník. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 1756 (§ 709 NOZ).

⁶⁰ Srov. § 489, § 496 odst. 2 a § 498 odst. 2 NOZ

⁶¹ Srov. § 31 ZOK.

⁶² DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. K některým výkladovým otázkám právní úpravy podílu v obchodní korporaci. *Obchodněprávní revue*, 2014, roč. 6, č. 6, s. 167.

nenalezneme v obchodním rejstříku, zda obchodní podíl je či není ve společném jmění manželů, což může vyvolávat stav právní nejistoty.⁶³

Pro úplnost je třeba uvést, že postup dle NOZ se s ohledem na ust. § 3028 odst. 2 NOZ uplatní pouze v případě nabytí obchodního podílu po 1.1.2014. Na právní poměry týkající se společného jmění manželů, resp. na jejich vznik a práva a povinnosti z nich vzniklé do 31.12.2013, se bude nadále aplikovat zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník.⁶⁴

3.3. Kmenový list

Další významnou novinkou, kterou přinesl ZOK, je tzv. kmenový list. Kmenový list je cenným papírem na řad, přičemž skutečnost, že ZOK umožnil, aby byl obchodní podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným reprezentován cenným papírem, je velmi radikální změnou právní úpravy týkající se společnosti s ručením omezeným.⁶⁵ Akciová společnost a evropská společnost tedy v tomto ohledu přestaly být unikátní, neboť pouze u těchto společností mohly cenné papíry, konkrétně akcie, představovat do konce roku 2013 podíl na společnosti. V případě, že chce společnost využít možnosti, aby byl její obchodní podíl reprezentován kmenovým listem, musí být toto stanoveno ve společenské smlouvě. Jelikož společenská smlouva může dále umožnit, aby jeden společník vlastnil více obchodních podílů, může společnost dle § 137 odst. 1 ZOK vydat kmenový list pro každý obchodní podíl. Je však nutné upozornit na to, že dle § 137 odst. 2 ZOK lze kmenový list vydat pouze k tomu obchodnímu podílu, u něhož převoditelnost není omezena či podmíněna.

Kmenový list musí obsahovat zákonem stanovené náležitosti, jež jsou upraveny v ustanovení § 138 odst. 1 zákona o obchodních korporacích. Patří mezi ně:

- označení, že se jedná o kmenový list,
- jednoznačná identifikace společnosti,
- výše vkladu připadající na obchodní podíl,
- jednoznačná identifikace společníka,
- označení obchodního podílu, k němuž je kmenový list vydán,

---

⁶³ Tamtéž, s. 167.

⁶⁴ HAVLÉNOVÁ, Jitka. *Úprava podílu ve společném jmění* [online] pravni prostor.cz, 19. června 2014 [cit. 17. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.pravni prostor.cz/clanky/rekodifikace/uprava-podilu-ve-spolecnem-jmeni> >.

⁶⁵ DVOŘÁK, Tomáš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 668 (§ 137 ZOK).

- označení kmenového listu, jeho číslo a podpis jednatele nebo jednatelů.⁶⁶

Kmenový list může společnost vydat buď jako kmenový list individuální nebo jako kmenový list hromadný. V případě, že společnost vydá kmenový list hromadný, má společnost dle § 138 odst. 2 ZOK povinnost na tomto cenném papíru uvést i informace o tom, kolik jednotlivých kmenových listů nahrazuje a také musí být na kmenovém listu uvedeny obchodní podíly, které jsou tímto cenným papírem nahrazeny.

„V případě označení kmenového listu jako legitimní formy podílu na společnosti se kmenový list současně stává jedním z možných prostředků, jak prokázat společníkovu účast na společnosti.“⁶⁷ Byl-li tedy kmenový list vydán, společník společnosti s ručením omezeným může svoji účast na společnosti prokázat nejen předložením výpisu z obchodního rejstříku nebo seznamu společníků, ale nově i prostřednictvím kmenového listu. Nejen že kmenový list může sloužit k prokazování společníkova obchodního podílu, ale může společníkovi usnadnit převod obchodního podílu.

Dále považuji za nutné upozornit na to, že může být kmenový list vydán pouze jako cenný papír a nikoliv jako zaknihovaný cenný papír. Dle P. Boguského je to zejména z důvodu ochrany věřitelů a také proto, aby nedocházelo ke konkurenci mezi právními úpravami akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným.⁶⁸ Jelikož tedy kmenový list nelze vydat v zaknihované podobě, bude se převádět indosamentem, tedy rubopisem, kdy na rub cenného papíru indosant písemně projeví svou vůli převést kmenový list na jiného majitele, tzv. indosatáře. Indosament je tedy projevem vůle, kdežto samotným právním důvodem převodu není indosament, nýbrž smlouva, která může být jak písemná, tak i ústní. Toto ostatně vyplývá z § 1103 odst. 2 NOZ, dle něhož se vlastnické právo k cennému papíru na řad převádí rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání. K účinnosti převodu kmenového listu vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti. Nabyvatel se tedy stává společníkem po uzavření smlouvy a rubopisem, nicméně vůči společnosti je převod účinný až oznámením změny osoby společníka a předložením kmenového listu. Problémem, který můžu v praxi vzniknout je, že obchodní podíl může změnit vlastníka hned několikrát předtím, než se samotná společnost o

⁶⁶ Dle zákona se nemusí jednat o podpis jednatele, ale jednatel jej může nahradit svým otiskem, ale pouze za předpokladu, že listina obsahuje také ochranné prvky zabraňující padělání či pozměňování.

⁶⁷ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 187.

⁶⁸ BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

novém vlastníku obchodního podílu dozví. Společník tak může zůstat anonymní po velmi dlouhou dobu. Poté, co se společnost dozví o změně společníka, je povinností jednatelů změnit záznam v seznamu společníků, podat návrh na změnu zápisu osob společníků v obchodním rejstříku a vyhotovit nové aktuální znění společenské smlouvy, které založí do sbírky listin.⁶⁹

Kmenový list dále nemůže být předmětem veřejné nabídky a ani s ním nemůže být obchodováno na evropském regulovaném trhu, případně jiném veřejném trhu, což je výslovně uvedeno v § 137 odst. 4 ZOK.

3.4. Dílčí závěr

Kapitola postavení společníků ve společnosti s ručením omezeným byla do této práce zařazena z důvodu komplexnosti, kdy jsem považoval za vhodné probrat dílčí problémy tak, aby na ně bylo možno v hlavní části navázat.

Jelikož je tématem této práce zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, bylo nutné rozebrat i samotný vznik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. V rámci vzniku účasti společníka byla zmíněna též problematika vydržení obchodního podílu, kdy dle mého názoru si již vzhledem k tomu, že je obchodní podíl dle NOZ věcí v právním smyslu, nemusíme pomáhat závěry judikatury o možnosti vydržení obchodního podílu. Řešení konkrétních případů, kdy k vydržení došlo a kdy naopak nikoliv, přinese samotná praxe a z mé strany bylo pouze nastíněno, jak by mohlo být vydržení v praxi řešeno.

Ve vztahu k podílu přinesl ZOK významnou změnu umožněním vzniku různých druhů podílů, kdy toto bude dle mého názoru v praxi využíváno zejména mezi investory v případě tzv. „start up projektů“, kde zpravidla figuruje na jedné straně nositel myšlenky bez potřebného kapitálu, a na straně druhé investor. Investor si nyní bude moci vyjednat před vstupem do projektu nejrůznější práva spojená se svým obchodním podílem tak, aby svoji investici co možná nejvíce ochránil, např. prioritním právem na zisku. Naopak nositel myšlenky bude moci upravit svá práva tak, aby mu do samotného řízení projektu investor nemluvil až příliš, např. okleštěním hlasovacích práv v určitých případech.

Velkým problémem v praxi rozebraným v této části je vztah společníka a jeho manžela k obchodnímu podílu. Zákonodárce vnesl nejistotu vypuštěním ustanovení vylučujícího účast

---

⁶⁹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1076 (§ 210 ZOK.).

druhého manžela na společnosti. Stává se tedy nově manžel společníkem společnosti (pokud je podíl nabyt za trvání manželství) či zůstává zachována kontinuita s právní úpravou starého občanského zákoníku a nic se nezměnilo? Trvám na svém názoru uvedeném v této práci, že úmyslem zákonodárce rozhodně nebylo zavést osobní účast manžela společníka ve společnosti a narušit tak právní jistotu všech ostatních společníků a měla by být kontinuita zachována. Nicméně rozhodně se jedná o jedno ze zásadních opomenutí zákonodárce, které odporuje hypotéze této práce stanovené v úvodu. Přijetí novely zákona by tak v tomto případě bylo na místě, ačkoliv je dle mého názoru výrazný předpoklad, že by závěry soudní judikatury byly pro zachování kontinuity se starou právní úpravou a to už jen pro to, že by opačný závěr mohl vnést naprostý chaos do fungování velkého množství společností.

V poslední kapitole této části je zmíněná možnost, aby byl obchodní podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným reprezentován kmenovým listem. Dle mého názoru je tato možnost pomyslnou třešničkou na dortu právní úpravy společnosti s ručením omezeným, která může praxi výrazně usnadnit fungování, a to zejména ve společnostech, kde bude větší množství společníků.

4. Zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Při zániku účasti společníka ve společnosti přichází společník o svá práva a povinnosti, jež mu vyplývaly z jeho účasti ve společnosti. Ve většině případů při zániku společníkovy účasti na společnosti s ručením omezeným vzniká společníkovi nové právo, a sice právo na vypořádací podíl, jež bude podrobněji rozebráno v jedné ze závěrečných podkapitol.

Stejně jako ObchZ, tak i ZOK obsahuje hned několik způsobů zániku společníkovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. „*Obdobně jako při vzniku i tady platí, že se tak může stát pouze na základě určitých, zákonem výslovně či mlčky předpokládaných způsobů.*“⁷⁰ Jednotlivé způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným můžeme různě dělit. Jedním ze způsobů dělení je např. dělení na zániky speciální, neboli zvláštní, a obecné. Kritériem pro rozlišení dle T. Dvořáka není to, zda se tento způsob zániku vztahuje pouze na společnost s ručením omezeným, či se týká všech obchodních společností. Mnohem důležitější je dle T. Dvořáka povaha této normativní konstrukce a dílčí důsledky s tím spojené.⁷¹ K. Eliáš ve své knize uvádí, že obecné důvody mohou nastat u všech obchodních společností, z čehož lze dále nicméně vyvodit, že speciální důvody se týkají vždy jen konkrétní právní formy.⁷²

Na zánik společníkovy účasti je nutno nahlížet také z pohledu právního nástupnictví, tedy zda obchodní podíl přechází na právního nástupce, tzv. sukcesora, či se jedná o zánik účasti společníka bez právního nástupce. V případě, že je společnost zrušena bez právního nástupce a následně i zaniká, dochází zároveň i k zániku obchodních podílů jednotlivých společníků na této společnosti. „*Ti naopak získávají právo na výplatu tzv. podílu na likvidačním zůstatku, zanikla-li společnost s likvidací.*“⁷³

Další dělicí kritérium, a sice zda obchodní podíl a tím pádem i účast ve společnosti nabývá po zániku účasti předchozího společníka bezprostředně jeho právního nástupce, či se z podílu stane podíl uvolněný, nastiňuje ve svém článku J. Hejda.⁷⁴ V případě, že dochází k převodu nebo přechodu obchodního podílu, dochází k nabytí tohoto podílu právním nástupcem. V případě, že se však jedná o vyloučení společníka, zrušení jeho účasti soudem, dohodu o ukončení účasti společníka, zánik účasti při vyloučení společníka valnou hromadou

---

⁷⁰ DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. s. 186.

⁷¹ Tamtéž.

⁷² ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. s. 123.

⁷³ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 47.

⁷⁴ Tamtéž, s. 48.

nebo zánik účasti z důvodu nesouhlasu s přeměnou společnosti, a to rozdělením, s obchodním podílem nadále disponuje společnost, která je povinna s ním naložit dle ustanovení uvedeného v zákoně, konkrétně dle § 212 ZOK.

4.1. Způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným může zaniknout na základě právního jednání (i jednostranného), právní skutečnosti a také na základě rozhodnutí orgánu veřejné moci.⁷⁵ Jednotlivé způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným budou nyní postupně rozebrány.

4.1.1. Smrt společníka – fyzické osoby

Prvním způsobem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, kterým se budu v této rigorózní práci zabývat, je smrt společníka - fyzické osoby. V důsledku této právní události, tedy právní skutečnosti nezávislé na vůli dotyčné osoby⁷⁶, při níž člověk ztrácí právní osobnost i svéprávnost, dochází k tzv. přechodu obchodního podílu.

Dříve než může dojít k samotnému přechodu obchodního podílu, musí být naplněno několik předpokladů. Především je nutno prokázat samotnou smrt člověka, k čemuž zpravidla dochází po prohlédnutí těla mrtvého člověka způsobem stanoveným zákonem. Následně vydá matriční úřad úmrtní list, veřejnou listinu, potvrzující úmrtí člověka. Úmrtní list vydává matriční úřad, v jehož správním obvodu fyzická osoba zemřela, nebo kde byla fyzická osoba nalezena.⁷⁷ Zemře-li tak např. fyzická osoba v dopravním prostředku, запиše úmrtí matriční úřad, v jehož správním obvodu došlo k vyložení fyzické osoby z dopravního prostředku.⁷⁸ Dle § 26 odst. 2 NOZ, nelze-li tělo mrtvého prohlédnout stanoveným způsobem, prohlásí člověka za mrtvého i bez návrhu soud, pokud byl člověk účasten takové události, že se jeho smrt vzhledem k okolnostem jeví jako jistá. V tomto případě se jedná o tzv. důkaz smrti a v úvahu bude v praxi přicházet např. při letecké nehodě, kdy tělo člověka nemusí být nikdy nalezeno.

NOZ v ustanovení § 27 stanovuje, že pokud je právní následek závislý na skutečnosti, že určitý člověk přežil jiného člověka, a není-li jisto, který z nich zemřel jako první, má se za

---

⁷⁵ Podrobněji HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 48 - 51.

⁷⁶ § 600 NOZ

⁷⁷ § 10 odst. 1 a odst. 2 MatrZ.

⁷⁸ § 10 odst. 3 MatrZ

to, že všichni zemřeli současně. Jestliže by tedy společník cestoval společně např. se svým dítětem v autě a oba současně by zahynuli při dopravní nehodě, dítě společníka by, ačkoliv je zákonným dědicem, v tomto případě jako dědic, nepřicházelo v úvahu. V případě, že by dítě společníka po nehodě ještě bylo chvíli naživu, byť třeba pouze jen několik minut po smrti společníka, bylo by toto dítě zákonným dědicem, přičemž po jeho smrti by přicházel na řadu dědic dítěte.

O tzv. domněnku smrti se jedná v případě, kdy lze mít důvodně za to, že člověk zemřel, protože vzhledem k okolnostem není jisté, ale pouze pravděpodobné, že člověk zemřel.⁷⁹ Soud prohlásí takového člověka za mrtvého na návrh osoby, která na tom má právní zájem. V praxi by se dle mého názoru mohlo jednat jak např. o manželku nezvěstného společníka, tak by právní zájem mohli prokázat ostatní společníci či samotná společnost, protože by absence nezvěstného společníka mohla mít velmi závažné dopady na chod společnosti. Dle § 54 ZŘS je pro řízení o prohlášení člověka za mrtvého příslušný soud, který byl naposledy obecným soudem toho, jenž má být prohlášen za mrtvého. Soud v tomto případě rozhoduje rozsudkem.

Obecná právní úprava dědického práva je obsažena v ustanovení § 1475 a násl. NOZ, kde konkrétně dle § 1475 NOZ se dědí na základě dědické smlouvy, ze závěti nebo ze zákona. ZOK obsahuje pouze dílčí odchylky a zabývá se přechodem obchodního podílu v obecné části tohoto zákona v § 42 ZOK a následně v § 211 ZOK.

Dle ZOK přechází obchodní podíl zemřelého společníka na jeho dědice, není-li to společenskou smlouvou zakázáno či omezeno. V usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Odo 1080/2011 bylo judikováno, že ačkoliv společenská smlouva společnosti s ručením omezeným může přechod obchodního podílu vyloučit či podmínit, nemůže určit konkrétní osobu, na kterou obchodní podíl přejde. Otázkou je, zda lze ze závěrů tohoto rozhodnutí vycházet i za účinnosti ZOK. Podle mého názoru nikoliv a dle ZOK by bylo možné společenskou smlouvou určit konkrétní osobu, na kterou obchodní podíl přejde. Lze si totiž za splnění určitých okolností představit, že by samotná společenská smlouva mohla být dědickým titulem, konkrétně dědickou smlouvou ve smyslu § 1476 NOZ. V případě, že by byly účastníky společenské smlouvy pouze dva společníci a jeden z nich by byl dle dědické smlouvy dědicem druhého společníka, bylo by toto možné ve větších komplikacích. Naopak komplikované by to mohlo být v případě, že by bylo účastníkem

---

⁷⁹ SVOBODA, Jiří. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013. s. 299 (§ 42 ZOK).

společenské smlouvy více společníků, z nichž by jeden dědicem nebyl. Též je nutné brát v úvahu např. to, že dědickou smlouvou nelze pořídit o celé pozůstalosti.

V případě, že by byl přechod obchodního podílu společenskou smlouvou vyloučen, nemá dědic nárok na zůstavitelův obchodní podíl, ale má právo na podíl vypořádací. V případě omezení přechodu obchodního podílu společenskou smlouvou se bude typicky jednat např. o souhlas s přechodem obchodního podílu, např. rozhodnutím valné hromady, kdy dle usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006, ovšem dědění obchodního podílu nemůže být podmíněno tím, že se dědic ve stanovené lhůtě o dědictví přihlásí. V jednočlenné společnosti společenská smlouva nemůže přechod vyloučit ani omezit. Tato skutečnost ostatně plyne z logiky věci, kdy nemůže existovat společnost bez společníků.⁸⁰ V případě, kdy jeden obchodní podíl zdědilo více dědiců, se tyto dotyčné osoby musí dohodnout, kdo z nich bude v době řízení o dědictví vykonávat práva spojená s obchodním podílem. Pokud by tak neučinily a zároveň by nebyl ustanoven správce této části pozůstalosti, určí takového správce soud.

Správce pozůstalosti vykonává správu v režimu ustanovení § 1405 NOZ, jedná se tedy o prostou správu a musí dbát o zachování podstaty a účelu majetku a nemůže jej bez přivolení beneficianta měnit.⁸¹ *Správce je povinen jednat s péčí řádného hospodáře a zásadně by měl plnit své povinnosti osobně; na jinou osobu může přenést svou působnost nebo se dát jinak zastoupit jen při jednotlivém právním jednání.*⁸² Ačkoliv ZOK přiznává správci pouze oprávnění, je součástí prosté správy i výkon povinností spojených s obchodním podílem, vždy ale jen s účelem udržení obchodního podílu pro dědice.⁸³

Následně může obchodní podíl přejít do spoluvlastnictví dědiců, zde jsou dle § 32 odst. 4 ZOK spoluvlastníci společným společníkem a obchodní podíl spravuje vůči obchodní společnosti jen správce společné věci. Další možností, k jejíž realizaci je ovšem nutný souhlas nejvyššího orgánu obchodní korporace, ve společnosti s ručením omezeným tedy valné hromady, a která je dle mého názoru z hlediska následného uplatňování práv plynoucích z obchodního podílu mnohem praktičtější, je dle § 43 odst. 2 ZOK možnost obchodní podíl společníka společnosti s ručením omezeným rozdělit. Dle § 43 odst. 2 ZOK lze obchodní podíl rozdělit pouze v souvislosti s převodem nebo přechodem obchodního podílu, ledaže

⁸⁰ Tamtéž, s. 306 (§ 42 ZOK).

⁸¹ ELIÁŠ, Karel. In ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. Ostrava: Sagit, 2012. s. 582 (§ 1405 NOZ).

⁸² HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. *Nový občanský zákoník – 63. Správa cizího majetku - obecně* [online] epravo.cz, 21. října 2013 [cit. 23. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/efocus/novy-obcansky-zakonik-63-sprava-ciziho-majetku-obecne-92344.html> >.

⁸³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1 vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 109 (§ 42 ZOK).

společenská smlouva určí jinak. Otázkou která vyvstává je, zda z dikce uvedené v § 43 odst. 2 ZOK, tzn., ledaže společenská smlouva určí jinak, plyne pouze možnost zúžit případy, kdy je možné rozdělit obchodní podíl, či je možnost tyto případy společenskou smlouvou i rozšířit. Dle mého názoru z gramatického výkladu zcela jednoznačně plyne též možnost tyto případy rozšířit a i podle A. Bělohávkova by rozdělení obchodního podílu mohlo být účelné např. v situaci, kdy je nutné upravit poměry společníků takovým způsobem, aby některý společník vlastnil více obchodních podílů různého druhu ve smyslu § 135 odst. 2 ZOK, aniž by nutně musel převádět či nabývat obchodní podíly nové.⁸⁴ Rozdělení samozřejmě nebude možné za situace, kdy bude vklad společníka odpovídat nejnižšímu možnému vkladu, který je dle zákona 1,-Kč, popřípadě nejnižšímu možnému vkladu dle ujednání ve společenské smlouvě. Ve společenské smlouvě je možné si ujednat minimální výši vkladu libovolně, samozřejmě však nejméně 1,-Kč. Jak již bylo uvedeno výše, toto je jeden z důvodů, proč nelze doporučit výši vkladu v zákonem stanovené minimální výši a proč by v praxi zpravidla nemělo docházet k zakládání společností s ručením omezeným se základním kapitálem ve výši 1,-Kč.

V právu německém je rozdělení obchodního podílu společníka společnosti s ručením omezeným možné, avšak pouze se souhlasem valné hromady dle § 46 odst. 4 GmbHG. V právu švýcarském je možné část obchodního podílu převést, z čehož plyne, že je možné obchodní podíl ve společnosti s ručením omezeným i rozdělit, pokud ovšem nebude rozdělení omezeno ve stanovách.⁸⁵

Odborná literatura se dále zabývala a i nadále zabývá otázkou, zda lze společenskou smlouvou omezit či vyloučit přechod jen některého obchodního podílu, případně omezit či vyloučit přechod na některého dědice. Např. I. Štenglová tvrdí, že dědění pouze některého obchodního podílu možné není a vychází ze zásady rovného postavení společníků. Dle názoru J. Dědiče společenská smlouva nemůže určovat ani žádná pravidla pro dědění, tato jsou totiž dle něj stanovena kogentními ustanoveními občanského zákoníku a tudíž ani nelze vyloučit, na které dědice obchodní podíl nepřejde.⁸⁶ Osobně se neztotožňuji s názorem J. Dědiče, ani s názorem I. Štenglové. Dle mého názoru nic nebrání tomu, aby bylo ve společenské smlouvě upraveno, že bude např. omezen převod jen jednoho z více obchodních podílů a u jiného by naopak převod obchodního podílu mohl být umožněn bez jakéhokoliv omezení a současně

---

⁸⁴ BĚLOHLÁVEK, Alexander. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 318 (§ 43 ZOK).

⁸⁵ MEIER-HAYOZ, Arthur, FORSTMOSER, Peter. *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*. Bern: Stämpfli, 2007, s. 585.

⁸⁶ DĚDIČ, Jan. aj. *Obchodní zákoník. Komentář*. II. díl. Praha : Polygon, 2002. s. 1043.

zastávám již jednou zmíněný názor, že si lze představit, že by společenská smlouva mohla být za splnění určitých podmínek současně smlouvou dědickou.

Dědic se dle § 211 ZOK může domáhat u soudu zrušení své účasti v dané společnosti s ručením omezeným. Tato možnost je ale rovněž omezena, jelikož musí být dány důvody, pro které na dědici nelze spravedlivě požadovat setrvání ve společnosti. Otázkou tedy zůstává, co si lze představit pod slovním spojením „nelze spravedlivě požadovat“. Odpověď na tuto otázku nám může pomoci nastínit judikatura, např. rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2084/2000, z 3 ledna 2001. Z tohoto rozsudku vyplývá, že samotná účast v řádně fungující společnosti, ve které jsou normální, nekonfliktní vztahy mezi společníky, a ve které nevyplývají pro společníka z jeho účasti povinnosti, které by jej mohly stresujícím způsobem zatěžovat, není tím důvodem, pro který nelze po společníku spravedlivě požadovat setrvání. Naopak z téhož rozsudku plyne, že pokud by se k výše uvedenému připojily další stresové faktory, např. spory mezi společníky či problémy v hospodaření, už by se o tento důvod jednat mohlo.

Rozsudek Krajského soudu v Brně sp. zn. 10 Cm 33/93, z 22 února 1995 k dané problematice uvádí, že spravedlivým důvodem je např. stav, kdy nedošlo k realizaci předmětu podnikání a tím ke splnění účelu existence společnosti podle společenské smlouvy. Naopak spravedlivým důvodem nemůže být dle usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Odo 1257/2006, z 3. dubna 2007 to, že ostatní společníci odmítli nabídku dědice na odkoupení zbývajících obchodních podílů, neboť rozhodnutí o tom, zda prodají obchodní podíly či ne, je právem společníků a odmítnutím prodeje společníci neporušili žádnou svou povinnost.

Soud však dle ust. § 211 odst. 3 ZOK nemůže zrušit účast dědice, který je zároveň jediným společníkem ve společnosti. Jestliže tedy tento jediný společník chce ukončit účast ve společnosti s ručením omezeným, může tak učinit převodem obchodního podílu nebo případně prostřednictvím likvidace společnosti.

Otázkou, zda je nutné, aby proběhla změna zakladatelské listiny na společenskou smlouvu, případně změna společenské smlouvy na zakladatelskou listinu, v případě, kdy dojde k přeměně jednočlenné společnosti s ručením omezeným na vícečlennou a naopak, se zabývala ve svém článku I. Štenglová. Dle mého názoru lze ze závěrů tohoto článku vycházet i za účinnosti ZOK a jsem tedy toho názoru, že sepsání dohody o změně zakladatelské listiny na společenskou smlouvu nebo naopak není potřeba a k této změně dochází přímo ze zákona, splněním všech zákonem stanovených předpokladů pro přechod, popř. převod příslušných

částí obchodních podílů na dědice, právní nástupce či nabyvatele.⁸⁷

Problémy mohou nastat v případě, že bude mít obchodní podíl nulovou hodnotu. V praxi jsou tato dědická řízení nejčastěji zastavována, což může následně způsobit problémy při realizaci souvisejících soudních řízení týkajících se společnosti. Z procesně právního hlediska je v dědickém řízení totiž nutné vzít v úvahu *hodnotu* obchodního podílu, která je jednou z podmínek pro vydání usnesení o dědictví. Lze poukázat např. na náleží Ústavního soudu sp. zn. IV ÚS 230/95, kdy soud v rámci řízení o zrušení společnosti s likvidací zjistil, že některý ze společníků zemřel. Úmrtím takový společník pozbyl právo být účastníkem řízení, a soud jej proto vymazal z obchodního rejstříku. Jelikož bylo dědické řízení zastaveno, protože zůstavitel zanechal majetek bez hodnoty, soud řízení o zrušení společnosti zastavil pro nedostatek podmínek řízení, neboť podle jeho názoru nebyli známi dědicové obchodního podílu, tedy účastníci řízení. Uplatněním procesního postupu zastavení dědického řízení tedy nastala blokáda dalších soudních řízení. V této souvislosti se přikláním k názoru M. Zapletal, že pro takovýto obchodní podíl, který není předmětem dědického řízení, nelze jinak než konstatovat, že obchodní podíl s nulovou hodnotou přechází na společnost.⁸⁸ Obdobně by se dle mého názoru postupovalo v případě, že by se nejednalo o obchodní podíl s nulovou hodnotou, ale o obchodní podíl s nepatrnou hodnotou. V tomto případě by se vypravitel pohřbu nestal společníkem společnosti a taktéž by se použila ustanovení upravující naložení s uvolněným podílem.

Další problematikou, kterou bych se v této podkapitole rád zabýval, jsou souvislosti mezi děděním obchodního podílu a již výše rozebíraným ustanovením § 709 odst. 3 NOZ, dle něhož je součástí společného jmění manželů také obchodní podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. Dojde-li ke smrti společníka – fyzické osoby, jehož obchodní podíl je součástí společného jmění manželů, dojde k zániku manželství a je nutno společné jmění vypořádat. Co se týká samotného stanovení ceny obchodního podílu pro vypořádání společného jmění manželů, lze dle mého názoru nadále vycházet z rozsudku Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 22 Cdo 952/2007, ze dne 8.10.2008, dle něhož cenu obchodního podílu nelze pro vypořádání společného jmění manželů stanovit tak, že by jí byla cena vypořádacího podílu. Vypořádací podíl a obvyklá cena obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným jsou zcela rozdílné hodnoty, které se od sebe mohou podstatně lišit a v

---

⁸⁷ ŠTENGLOVÁ, Ivana. Přeměna jednočlenné společnosti s ručením omezeným na vícečlennou a naopak. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 6, s. 313.

⁸⁸ ZAPLETAL, Miroslav. Několik poznámek k dědění obchodního podílu společnosti s ručením omezeným s nulovou nebo nepatrnou hodnotou, *Ad Notam*, 2011, roč. 17, č. 4, s. 21.

řízení o vypořádání společného jmění manželů nelze při určení hodnoty obchodního podílu vycházet z výše vypořádacího podílu; tato výše totiž nic nevypovídá o skutečné majetkové hodnotě obchodního podílu, tedy o ceně, kterou by za jeho převod bylo možno dosáhnout.⁸⁹ Dle rozsudku Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 22 Cdo 2045/2009 ze dne 4.4.2011 je pro vypořádání společného jmění manželů třeba určit obvyklou (tržní) cenu obchodního podílu jako cenu, kterou by v daném čase a místě bylo možno za převod obchodního podíl dosáhnout.

Novinkou, kterou přinesl NOZ, a kterou bych v této práci rád zmínil, je tzv. svěrenské nástupnictví, (tzv. fideikomisární substituce), jež je upravena v § 1512 a násl. NOZ. Zůstavitel může nařídit, že dědictví (může se tedy jednat i o obchodní podíl), má přejít po smrti dědice nebo v jiných stanovených případech na svěrenského nástupce jako následného dědice. V tomto případě by tedy dle mého názoru fakticky došlo k vyloučení převodu obchodního podílu na jinou osobu a osobně si dokážu představit využití institutu svěrenského nástupnictví např. za situace, kdy chce mít zůstavitel jistotu, že obchodní podíl ve společnosti, ve které je určitá rodinná tradice, zůstane tzv. v rodině i po smrti zůstavitelova dědice. NOZ dále upravuje i tzv. obecné náhradnictví, kdy zůstavitel může dědici povolat náhradníka pro případ, že osoba, která se měla stát dědicem z jakéhokoliv důvodu dědit nechce nebo nemůže. Jak svěrenské, tak i obecné náhradnictví dávají zůstaviteli k dispozici možnost, jak rozhodnout o osudu svého majetku, např. obchodním podílu, a to i po několik následujících generací. NOZ tak opustil zjednodušené pojetí dědického práva, v němž nebyl prostor pro přechod větších majetkových podstat na jednotlivce a přiblížil se moderním evropským právním úpravám.⁹⁰

V praxi ovšem ve většině případů nebude docházet k dědění obchodního podílu, protože je pravděpodobné, že společník před svou smrtí převede svůj obchodní podíl na osobu, kterou si vybere jako svého nástupce, samozřejmě za předpokladu, že není převod obchodního podílu ve společnosti vyloučen. V případě, že dojde k převodu obchodního podílu darem, je nutné pamatovat na § 1664 NOZ týkající se započtení na dědický podíl, dle něhož se nepřihlíží k obvyklým darováním. Vymezení pojmu „obvyklé darování“ podal Nejvyšší soud ČR ve svém rozsudku ze dne 26. 7. 2003, sp. zn. 30 Cdo 889/2002, kde v demonstrativním výčtu obvyklých darů uvedl např. „obvyklé dary k narozeninám, rodinným výročím, ukončení studia, svatbě, narození dítěte apod., přičemž obvyklost darování má být posuzována podle

---

⁸⁹ Redakce epravo.cz (jav). *Cena obchodního podílu pro účely vypořádání SJM* [online] epravo.cz, 18. února 2009 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/cena-obchodniho-podilu-pro-ucely-vyporadani-sjm-55553.html> >.

⁹⁰ LUPTÁKOVÁ, Lucia. *Závěť – náhradnictví a svěrenské nástupnictví* [online] epravo.cz, 2. prosince 2014 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavet-nahradnictvi-a-sverenske-nastupnictvi-95754.html> >.

přiměřenosti k majetkovým poměrům dárce a takové darování svou povahou a výší nepřekračuje obvyklá darování odpovídající výdělkovým a majetkovým poměrům dárce.⁹¹ V případě, že bude předmětem darování obchodní podíl, bude se tedy v každém konkrétním případě posuzovat, zda rámec obvyklého darování byl nebo nebyl překročen a zda se tedy hodnota obchodního podílu započte na dědický podíl či nikoliv.

Jako první způsob zániku účasti společníka ve společnosti tak byla v této podkapitole rozebrána smrt společníka – fyzické osoby, v rámci něhož byly zmíněny i zajímavé pojmy jako je „důkaz smrti“ nebo „domněnka smrti“. Za těmito pojmy se skrývají dle mého názoru velmi důležité instituty, které mohou společnosti v nelehké situaci absence společníka (a s tím spojené nejistoty) pomoci v řešení nastalé situace, jestliže budou vhodně zvoleny. Dále byla v této podkapitole zmíněna novinka, která dle mého názoru přichází v úvahu, a tou je možnost společenskou smlouvou určit konkrétní osobu, na kterou obchodní podíl přejde, kdy si lze představit, že by hypoteticky dědická smlouva mohla být při splnění určitých okolností obsažena i ve veřejné listině, ve které je vtělena společenská smlouva o založení společnosti s ručením omezeným. Naopak problémem, který bohužel ani nová právní úprava nevyřešila, ačkoliv rozhodně jeho vyřešení nebylo nemožné, jsou případy dědických řízení, kdy bude mít obchodní podíl nulovou hodnotu. V praxi tak budou tato dědická řízení i nadále zastavována, což bude i nadále působit problémy při realizaci případných souvisejících soudních řízení, týkajících se společnosti.

Hypotéza tak byla v případě právní úpravy zániku účasti společníka smrtí – fyzické osoby naplněna pouze částečně, protože je spousta problémů, které vyvstaly již v předchozí právní úpravě a zákonodárce je nevyřešil.

4.1.2. Zánik společnosti

Zánik společnosti bude v rámci této podkapitoly probrán ve dvou různých formách, kterou je **zánik společnosti, která je společníkem a samotný zánik společnosti jako takové.**

Jako první bude pouze ve stručnosti nastíněn zánik společnosti, která je společníkem společnosti s ručením omezeným, kdy je zřejmé, že nemusí být společníkem pouze fyzická osoba, ale může jím být i jiná právnická osoba.

---

⁹¹ KOŽIAKOVÁ, Hana, KOŽIAK, Jaromír. Započtení na dědický podíl v judikatuře. *Ad Notam*, 2007, roč. 13, č. 6, s. 170.

Právní důsledky zániku právnické osoby, která je společníkem, jsou rozdílné podle toho, zda dochází ke zrušení právnické osoby s přechodem jmění na jejího právního nástupce či zda zanikne právnická osoba bez právního nástupce s likvidací.⁹² V případě, že dojde k zániku společníka – právnické osoby a tato právnická osoba má svého právního nástupce, přejde obchodní podíl této společnosti na tohoto právního nástupce. Zánik obchodní společnosti nebo družstva s právním nástupcem označujeme pojmem přeměna.⁹³ Dle § 1 odst. 2. zákona č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev (dále též „ZPřem“), se přeměnou rozumí fúze společnosti nebo družstva, rozdělení společnosti nebo družstva, převod jmění na společníka, změna právní formy a přeshraniční přemístění sídla. Zápis přeměny právnické osoby do veřejných rejstříků se řídí zákonem č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, kde v § 1 odst. 1 je za veřejný rejstřík považován obchodní rejstřík.

Jak již bylo uvedeno v předchozí podkapitole, dle § 42 odst. 1 ZOK může být společenskou smlouvou přechod obchodního podílu omezen či úplně vyloučen a v případě, že nastane situace, kdy bude přechod obchodního podílu na právního nástupce vyloučen, nemá tento sukcesor nárok na obchodní podíl ve společnosti. Tomuto sukcesorovi ale náleží podíl vypořádací, kdy se z obchodního podílu stává podíl uvolněný. Tento uvolněný podíl přechází na společnost, tato jej nicméně nevlastní, ale je oprávněna s ním nakládat. Problematika uvolněného podílu a otázky s tím související budou rozebrány v jedné z následujících kapitol upravujících následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Jelikož zákon neupravuje důsledky zrušení právnické osoby bez právního nástupce, může právnická osoba, která se zrušuje, převést obchodní podíl za podmínek stanovených společenskou smlouvou, popřípadě podpůrně zákonem. J. Dědič ve své knize uvádí, že v případě, kdy převod obchodního podílu nebude možný nebo o obchodní podíl z jakéhokoliv důvodu nebude zájem, může být účast právnické osoby zrušena soudem.⁹⁴ Při prodeji se bude postupovat dle § 209 ZOK, resp. dle § 210 v případě, že se bude jednat o převod kmenového listu. Jestliže by obchodní podíl nebyl úspěšně prodán, postupovalo by se následně dle § 214 ZOK, jež upravuje určení výše vypořádacího podílu při neúspěšném prodeji uvolněného podílu.⁹⁵

---

⁹² DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 319.

⁹³ Přeměna je společný pojem používaný pro zánik obchodní společnosti nebo družstva s právním nástupcem, tj. pro fúzi, rozdělení nebo převod obchodního jmění na společníka a pro změnu jejich právní formy. HENDRYCH, David a kol. *Právní slovník*, 3. vydání, Praha, C.H.Beck, 2009.

⁹⁴ DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. s. 319.

⁹⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 407 (§ 213 ZOK).

Jak již bylo uvedeno v úvodu této podkapitoly, **samotný zánik společnosti také samozřejmě znamená i zánik účasti jejích společníků na této společnosti**. Vznik společnosti i její zánik jsou rozděleny do dvou fází. První fází je tzv. „zrušení“ společnosti. Zrušení společnosti je hmotněprávní podmínkou pro další procesy, a to buď pro likvidaci, nebo pro přechod na právního nástupce. Následně nastává druhá fáze, kterou je tzv. „zánik“ právnické osoby (po likvidaci), nebo další postup související s přeměnou (obě tyto varianty se zapisují do veřejného rejstříku).⁹⁶

„Na zrušení společnosti s ručením omezeným (resp. obchodní korporace obecně) a její likvidaci se přiměřeně použijí ustanovení občanského zákoníku o zrušení právnické osoby, přeměně právnické osoby, zániku právnické osoby s likvidací.“⁹⁷ Obecná pravidla pro zrušení právnických osob jsou vymezena v § 168 a násl. NOZ, včetně likvidace (§ 187 a násl. NOZ) a ZOK tato pravidla v určitých případech modifikuje.⁹⁸

NOZ jako první způsob zrušení společnosti uvádí zrušení společnosti na základě právního jednání, přičemž v případě společnosti s ručením omezeným se jedná o dohodu společníků, resp. rozhodnutí valné hromady. Ke zrušení obchodní korporace může dojít také uplynutím doby v případě, že byla založena na dobu určitou, rozhodnutím orgánu veřejné moci, dosažením účelu, pro který byla obchodní korporace založena a z dalších důvodů stanovených zákonem. Jeden ze zvláštních důvodů pro zrušení společnosti s ručením omezeným upravuje ZOK v přechodných ustanoveních, konkrétně se jedná o ustanovení § 777 ZOK, dle něhož soud zruší obchodní korporaci, která do 1. 7. 2014 nepřizpůsobí obsah společenské smlouvy, který odporuje donucujícím ustanovením ZOK a nedoručí upravené znění společenské smlouvy do sbírky listin. V této situaci je soud oprávněn obchodní korporaci zrušit k návrhu rejstříkového soudu nebo osoby, které na tom osvědčí právní zájem.⁹⁹

V této souvislosti bych rád upozornil na vzájemný vztah § 3041 NOZ a § 777 ZOK, kdy je problém v tom, že § 3041 odst. 2 NOZ se omezuje jen na kogentní ustanovení občanského zákoníku a § 777 odst. 1 a 2 ZOK zase jen na kogentní ustanovení ZOK. V této souvislosti se přikláním k názoru J. Dědiče, že na obchodní korporace je třeba aplikovat jak ustanovení

⁹⁶ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 115 (§ 168 NOZ).

⁹⁷ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 312.

⁹⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 425 (§ 241 ZOK).

⁹⁹ GÜRLICH, Richard. Zrušení obchodní korporace. *Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co.*, 2014, roč. 1, č. 8, s. 1.

§ 3041 NOZ, tak i ustanovení § 777 odst. 1 a 2 NOZ.¹⁰⁰

Jedná-li se o tzv. dobrovolné zrušení společnosti, tedy pokud se společníci společnosti s ručením omezeným na zrušení společnosti dohodnou, stanovuje ZOK v § 241 odst. 1, že musí být o tomto kroku uzavřena písemná dohoda všech společníků, jež musí být ve formě veřejné listiny (notářského zápisu). Rád bych poukázal na velmi problematické ustanovení § 441 odst. 2 NOZ, které vneslo do praxe značnou nejistotu. V tomto ustanovení je uvedeno, že „*vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.*“ Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti (tzv. KANCL) se pokusila tuto nejistotu vyřešit výkladovým stanoviskem č. 12¹⁰¹, dle něhož „*plná moc k zastoupení na valné hromadě, členské schůzi družstva či jiného orgánu právnické osoby ani k rozhodnutí za jediného společníka nemusí být udělena formou notářského zápisu.*“¹⁰² Přes uvedené stanovisko problémy s uvedeným ustanovením přetrvávaly až do usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014, kde bylo judikováno, že plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání, není neplatná pro nedostatek formy vyžadované zákonem, není-li pochyb o tom, kdo (která osoba) plnou moc udělila. Je-li tedy plná moc udělena k právnímu jednání, které musí mít formu notářského zápisu, postačí, je-li udělena písemně a je-li současně podpis zmocnitele úředně ověřen.¹⁰³

Jak již bylo výše uvedeno, pravomoc k rozhodování o dobrovolném zrušení společnosti může být svěřena valné hromadě společnosti. Valné hromadě by tato pravomoc musela být svěřena společenskou smlouvou a to výslovně, tzn. pokud by společenská smlouva takové ustanovení přímo neobsahovala, společnost s ručením omezeným by valnou hromadou zrušena být nemohla. Zákon vyžaduje ke zrušení společnosti rozhodnutím valné hromady souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů veškerých společníků a dále současně osvědčení veřejnou listinou (tato problematika byla upravena v ObchZ a shodně je nyní upravena i v ZOK).

Společník se dále může domáhat zrušení společnosti soudem (tzv. nucené zrušení

¹⁰⁰ DĚDIČ, Jan. Obchodní korporace v pohledu rekonstrukčních intertemporálních ustanovení. In ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *Sborník Karlovarské právnické dny 21/2013*. Praha: Leges, 2013, s. 29.

¹⁰¹ Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Výkladové stanovisko č. 12 - k formě plné moci k zastoupení před orgánem právnické osoby a k rozhodování jediného společníka*. [online] obcanskyzakonik.justice.cz, 14. ledna 2014 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Stanovisko-12.pdf>.

¹⁰² UHLÍŘ, David. První zkušenosti s novým občanským zákoníkem, *Bulletin advokacie*, 2014, roč. 25, č. 7-8, s. 34.

společnosti), a to v případech stanovených zákonem, konkrétně v § 93 ZOK. Obecná pravidla pro zrušení právnické osoby soudem jsou dále upravena v § 172 NOZ, dle něhož může soud zrušit právnickou osobu, která vyvíjí nezákonnou činnost v takové míře, že to závažným způsobem narušuje veřejný pořádek, nesplňuje předpoklady vyžadované pro vznik právnické osoby zákonem nebo nemá po dobu delší jak dva roky statutární orgán, jež je schopný se usnášet.

Zákonem o obchodních korporacích byly rozšířeny důvody pro zrušení společnosti a též byl rozšířen i výčet osob, které se mohou dovolat zrušení obchodní korporace. Rozšíření se vztahuje na státního zástupce, který může návrh na zrušení společnosti soudem podat za podmínky, shledá-li závažný veřejný zájem.¹⁰⁴

Dle § 93 ZOK soud zruší obchodní korporaci a nařídí její likvidaci, pozbude-li všechna podnikatelská oprávnění. Ke zrušení obchodní korporace ovšem nedojde, byla-li založena i za účelem správy vlastního majetku popřípadě za jiným účelem než je podnikání.

Společnost s ručením omezeným může být zrušena také tehdy, kdy není schopna po dobu delší než 1 rok vykonávat svou činnost a plnit tak svůj účel. Neschopnost společnosti vykonávat činnost po dobu delší než 1 rok je vázána na objektivní stav, tzn. v případě, že společnost činnost objektivně vykonávat může, ale z nějakého důvodu činnost nevykonává, nejedná se o důvod pro její zrušení. Tento důvod pro zrušení navazuje na obdobné pravidlo v regulaci zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným uvedené v § 205 ZOK, jež bude rozebráno v jedné z následujících podkapitol.¹⁰⁵

Společník se také dle § 241 odst. 2 ZOK může domáhat zrušení společnosti u soudu z důvodů a za podmínek určených společenskou smlouvou. „*Takovým důvodem by mohly být vážné neshody mezi společníky nebo důvod, že společnost neplní účel, pro který byla zřízena, zdědění obchodního podílu určitým dědicem ap.*“¹⁰⁶ Jelikož je ustanovení § 241 odst. 2 ZOK doplněním pravidla podle § 172 odst. 1 NOZ, tak se i zde použije možnost přiměřené dodatečné lhůty na odstranění důvodů zrušení podle § 172 odst. 2 NOZ.¹⁰⁷

Druhou fází zániku společnosti je již samotný zánik společnosti, kterým se má na mysli výmaz společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku. „*Mezi zrušením obchodní korporace a jejím zánikem je určitá časová prodleva, která má vést k vypořádání práv a*

---

¹⁰⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 211 (§ 93 ZOK).

¹⁰⁵ Tamtéž, s. 211 (§ 93 ZOK).

¹⁰⁶ DĚDIČ, Jan. In DĚDIČ, Jan a kol. (ed.). *Obchodní zákoník. Komentář – 2. díl*. Praha: Polygon, 2002, s. 1292 (§ 152 ObchZ).

¹⁰⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 425 (§ 241 ZOK).

*povinností obchodní korporace jednak vůči třetím osobám a jednak vůči společníkům.*¹⁰⁸

Zánik společnosti, myšleno jako celkový proces, je možné dle zákona rozdělit na zrušení a zánik s likvidací nebo zrušení a zánik bez likvidace. Pojmem likvidace je myšleno vypořádání veškerých majetkových vztahů dané společnosti.

V některých případech, především při přeměnách společnosti, ať už při fúzi či rozdělení, se tedy **společnost ruší bez likvidace** podle ust. § 173 odst. 1 NOZ a veškeré jmění společnosti přechází na jejího právního nástupce. Společnost je zrušena bez likvidace také ve speciálních případech souvisejících s insolvenčním řízením.

V této práci bude rozebráno zejména **zrušení společnosti s likvidací**, čili bez právního nástupce. To se uskuteční vždy, ledaže to zákon výslovně zakáže. ZOK neobsahuje obecnou úpravu likvidace. Obecnou úpravu likvidace nalezneme v § 187 a násl. NOZ. V ZOK nalezneme pouze dílčí úpravu týkající se podílu na likvidačním zůstatku upraveném v § 37 až 39, povinnosti likvidátora v § 94 a 95, likvidaci společnosti s ručením omezeným v § 242, akciové společnosti v § 549 až 551 a družstva v § 756, 757 a 772.¹⁰⁹

Obecnou úpravu likvidace společnosti tedy nalezneme v § 187 a násl. NOZ, zatímco přeměna právnické osoby je v novém občanském zákoníku upravena již v § 174 a násl. NOZ, tedy před obecnou úpravou likvidace. Uvedením těchto ustanovení v opačném pořadí, než ve kterém jsou upraveny postupy v zákoně, zákonodárce zdůraznil, že při zrušení a zániku přeměnou právnické osoby se jedná o nástupnictví popsané v § 174 a násl., zatímco při likvidaci dochází k úplnému zániku bez právního nástupnictví.¹¹⁰

Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 1993, sp. zn. 28 Co 75/92, ze kterého lze dle mého názoru vycházet i nadále, bylo judikováno, že likvidace je při zrušení společnosti s likvidací neopominutelnou fází, jež předchází zániku společnosti výmazem z obchodního rejstříku. Likvidace společnosti je zahájena dnem zrušení společnosti, případně dnem, kdy je společnost prohlášena za neplatnou a cílem likvidace je zejména vypořádání majetku a vyrovnání veškerých dluhů společnosti.

Povolání likvidátora je obecně upraveno v § 189 NOZ, jež uvádí, že při vstupu do likvidace povolá příslušný orgán právnické osobě likvidátora. Jestliže tak určí společenská smlouva, bude u společnosti s ručením omezeným spadat volba a odvolání likvidátora do

---

¹⁰⁸ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 115.

¹⁰⁹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 212 (§ 94 ZOK).

¹¹⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 118 (§ 169 NOZ).

působnosti valné hromady. Za určitých okolností může být likvidátor jmenován i soudem.

Dle § 193 NOZ likvidátor nabývá působnosti statutárního orgánu okamžikem svého povolání, přičemž za řádný výkon funkce likvidátor odpovídá stejně jako je tomu u členů statutárního orgánu. Dle § 65 písm. b) ZVR se do veřejného rejstříku zapíše jméno, sídlo nebo adresa místa pobytu nebo případně také bydliště likvidátora, liší-li se od adresy místa pobytu likvidátora. Zápis do veřejného rejstříku je deklaratorní, konstitutivní je příslušné rozhodnutí o povolání likvidátora.¹¹¹

Likvidátorem může být ustanoven člen statutárního orgánu nebo také společník. ZOK nově přinesl tzv. obsazení funkce likvidátora ex lege, které se vztahuje na ty situace, kdy není likvidátor jmenován společností při dobrovolném zrušení. Likvidátorem ex lege se v takovém případě stane každý člen statutárního orgánu. Dle názoru J. Hejdy došlo k této úpravě z toho důvodu, že za předchozí právní úpravy docházelo v takovém případě k nadměrnému a zbytečnému zatěžování soudů, které musely rozhodovat o jmenování likvidátora, a to jak z moci úřední, tak i na návrh osoby prokazující oprávněný zájem.¹¹²

*Není vyloučeno, že se členové statutárního orgánu, na něž dopadne výkon působnosti likvidátora podle § 189 odst. 2, ze zákona této působnosti zbaví rezignací na své členství ve statutárním orgánu. To však nevylučuje, aby tyto osoby (nebo některou z nich) jmenoval likvidátorem soud podle § 191 odst. 3.*¹¹³

Pokud o samotném zrušení společnosti rozhodl soud, tak v tomto případě soud také jmenuje osobu likvidátora. Jestliže soudem jmenovaný likvidátor neplní své povinnosti, může jej soud na žádost odvolat a jmenovat nového likvidátora, kterým může být i člen statutárního orgánu, a to dokonce i bez jeho souhlasu.

Úkolem likvidátora je informovat všechny jemu známé věřitele, že společnost vstoupila do likvidace. Jestliže by byla v účetnictví vedena pohledávka takového věřitele a likvidátor by tohoto věřitele o vstupu společnosti, tedy svého dlužníka, do likvidace nevyrozuměl, v důsledku čehož by např. došlo k újmě, odpovídal by likvidátor přímo takovému věřiteli, a to z důvodu zákonné notifikační povinnosti. V případě, že by pohledávka v účetní dokumentaci nebyla evidována, případně z jiných důvodů nebude moci likvidátor zjistit věřitele, notifikační povinnost vůči případnému věřiteli odpadá.

Likvidátor je povinen dle § 198 NOZ informaci o vstupu právnické osoby do likvidace

---

¹¹¹ Tamtéž, s. 160 (§ 193 NOZ).

¹¹² HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 115 - 116.

¹¹³ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 150 (§ 187 NOZ).

zveřejnit pro případ, že by tato skutečnost nebyla oznámena některému z věřitelů, neboť mu nebyl z nějakého důvodu známý. Nový občanský zákoník (§ 3018) považuje povinnost zveřejnit údaje za splněnou zveřejněním v Obchodním věstníku a to dle § 198 odst. 2 NOZ nejméně dvakrát za sebou alespoň s dvoutýdenním odstupem společně s výzvou pro věřitele, aby přihlásili své pohledávky ve lhůtě, která nesmí být kratší než tři měsíce od druhého zveřejnění.

Dalším úkolem likvidátora je sestavit zahajovací rozvahu ke dni, kdy společnost vstoupila do likvidace, v níž jsou uvedena stálá aktiva, oběžná aktiva a ostatní aktiva, a to při údajích k aktivům celkem.¹¹⁴

Rovněž je likvidátor povinen připravit soupis veškerého jmění společnosti, který musí poskytnout proti úhradě nákladů všem věřitelům, jež o to požádají. Z gramatického výkladu § 199 odst. 2 NOZ je zřejmé, že soupis sestavený likvidátorem nemůže být vydán každému, ale může být vydán pouze věřiteli, který je buď likvidátorovi známý z dokumentace, nebo který se ve lhůtě přihlásí a osvědčí, že je věřitelem.¹¹⁵

Jakmile likvidátor dokončí vše, co předchází naložení s likvidačním zůstatkem nebo předání likvidační podstaty podle § 202 NOZ nebo oznámení podle § 204 NOZ, vyhotoví konečnou zprávu k průběhu likvidace, v níž uvede alespoň informaci o tom, jak bylo s likvidační podstatou naloženo a popřípadě také návrh na použití likvidačního zůstatku. K těmto dni likvidátor sestaví účetní závěrku, ke které připojí i podpisový záznam. Likvidátor tyto dokumenty následně předloží tomu, kdo ho povolal do funkce, tzn. valné hromadě, statutárnímu orgánu nebo soudu. V § 94 ZOK jsou dále pravidla obsažená v novém občanském zákoníku určitým způsobem modifikována a doplněna. V § 94 odst. 1 ZOK je doplněno obecné pravidlo uvedené v § 205 NOZ, kdy dle ZOK má likvidátor povinnost předložit zprávu o průběhu likvidace, návrh na použití likvidačního zůstatku a účetní závěrku též nejvyššímu orgánu obchodní korporace.¹¹⁶ *Důvodem této speciální úpravy je právo společníků ponechat si možnost rozhodnutí, neboť od zjištěného likvidačního zůstatku se odvíjí jejich podíl na likvidačním zůstatku.*¹¹⁷

V odstavci druhém § 94 ZOK je dále stanovena povinnost likvidátora společnosti, a sice uchovat výše zmíněné dokumenty po dobu 10 let od zániku obchodní korporace. V případě,

---

¹¹⁴ Tamtéž, s. 169 (§ 168 NOZ).

¹¹⁵ Tamtéž, s. 169 (§ 168 NOZ).

¹¹⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 212 (§ 94 ZOK).

¹¹⁷ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 118.

že se jedná o zánik společnosti bez likvidace, je povinen tyto dokumenty uchovat její právní nástupce.

A. Bělohlávek spolu s A. Rozehnalem poukazují na nesmyslnost poslední věty ustanovení § 94 odst. 2 ZOK, neboť v případě zrušení obchodní korporace bez právního nástupce se konečná zpráva o průběhu likvidace, návrh na použití likvidačního zůstatku a ani likvidační účetní závěrka nevyhotovuje. Proces likvidace je ukončen, je-li likvidační zůstatek (čistý majetkový zůstatek z likvidace, čili „*majetkový přebytek po odečtení všech výdajů spojených s likvidací a uspokojením nároků věřitelů*“¹¹⁸) rozdělen a likvidační podstata¹¹⁹ převzata nebo případně odmítnuta.

Likvidátor musí následně podat žádost o souhlas s výmazem společnosti z obchodního rejstříku, jelikož dle § 238 odst. 1 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád, je daňový subjekt, který je právnickou osobou zanikající bez právního nástupce, povinen předložit současně se žádostí o výmaz z obchodního rejstříku nebo obdobného veřejného rejstříku souhlas správce daně, u kterého je registrován.

Poslední povinností likvidátora v procesu likvidace je podání návrhu na výmaz společnosti s ručením omezeným z obchodního rejstříku. Likvidátor je povinen podat návrh na výmaz společnosti z obchodního rejstříku do 30 dnů od ukončení likvidace. Tato jeho povinnost je uvedena v § 207 NOZ. Tímto ustanovením je též likvidátor aktivně legitimován při aplikaci jak § 25 odst. 1 písm. d) ZVR o zápisu data zániku právnické osoby, § 22 ZVR ohledně podoby návrhu na zápis, § 19 ZVR o doložení návrhu na zápis k výmazu listin dosvědčujících ukončení likvidace, tak zejména § 11 odst. 1 ZVR, kde je aktivní legitimace dána odkazem na jiný zákon, kterým je tedy v tomto případě právě § 207 NOZ.¹²⁰

Usnesením Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 2004, sp. zn. 7 Cmo 424/2003 bylo judikováno, že nelze z obchodního rejstříku vymazat obchodní společnost, a to i kdyby její likvidace skončila, pokud je účastníkem dosud neskončeného soudního řízení, v němž by v důsledku jejího zániku nebylo možné meritorně rozhodnout, ačkoli jinak by k takovému rozhodnutí všechny zákonné podmínky byly splněny, ledaže zákonem není stanoveno něco jiného. V případě, že je výmaz obchodní společnosti z obchodního rejstříku možný, společnost okamžikem výmazu zaniká. V případě, že nelze z právního jednání o zrušení právnické osoby stanovit, jestli je zrušena s likvidací nebo bez ní, tak platí, že je zrušena

---

¹¹⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 486 (§ 94 ZOK).

¹¹⁹ Likvidační podstata je novým pojmem objevujícím se v ZOK. Jedná se o upřesnění pojmu konkurzní podstaty, který byl v mnoha případech nesprávně použit.

¹²⁰ SVEJKOVSKÝ, Jaroslav. In SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. (ed.). *Právnické osoby v novém občanském zákoníku. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 179 (§ 207 NOZ).

s likvidací.

V rámci této podkapitoly tak byly probrány hned dva možné způsoby zániku účasti společníka a to zánik právnické osoby, která je společníkem, a zánik samotné právnické osoby. Pro samotný postup je rozhodující, zda dochází ke zrušení právnické osoby s přechodem jmění na jejího právního nástupce či zda zanikne právnická osoba bez právního nástupce s likvidací. V této podkapitole jsem se zaměřil primárně na probrání problematiky zrušení společnosti s likvidací, kdy bylo poukázáno např. na jeden nový a velmi praktický institut, kterým je tzv. obsazení funkce likvidátora ex lege. Toto moderní ustanovení se vztahuje na ty situace, kdy není likvidátor jmenován společností při dobrovolném zrušení a likvidátorem ex lege se v takovém případě stane každý člen statutárního orgánu, což rozhodně ulehčí práci soudům, kdy tyto musely rozhodovat o jmenování likvidátora.

V návaznosti na dobrovolné zrušení společnosti, kdy je nutná písemná dohoda všech společníků, jež musí být ve formě veřejné listiny (notářského zápisu), bylo poukázáno na ustanovení, které naopak vneslo velké problémy do praxe, a sice na ustanovení § 441 odst. 2 NOZ. V tomto ustanovení je uvedeno, že „*vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.*“ Téměř rok byla praxe v nejistotě (konkrétně do usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014), zda plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání, není neplatná pro nedostatek formy, pokud také nebude ve formě notářského zápisu. Nyní již víme, že pokud je plná moc udělena k právnímu jednání, které musí mít formu notářského zápisu, postačí, je-li udělena písemně a je-li současně podpis zmocnitele úředně ověřen. Nicméně do 27.11.2014 ti, kteří chtěli mít absolutní jistotu o tom, že bude jejich plná moc v odpovídající formě, museli vynaložit nemalé finanční prostředky na pořízení plné moci ve formě notářského zápisu. Nová právní úprava tak i ve výše uvedených případech některé problémy ladně vyřešila, jiné problémy (např. u formy plné moci naštěstí jen po relativně krátkou dobu), naopak způsobila.

4.1.3. Převod obchodního podílu

Dalším důvodem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je převod obchodního podílu. Převod obchodního podílu je nejčastějším způsobem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Je v ZOK logicky zařazen mezi jednotlivé způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, ale ne vždy tomu tak bylo. V Obchz byl převod obchodního podílu nelogicky zařazen v druhé části,

čtvrtém dílu, druhém oddílu, který upravoval práva a povinnosti společníků. Ačkoliv je zřejmé, že se jednalo o právo společníka převést obchodní podíl, osobně se mi jeví systematické zařazení převodu obchodního podílu v ZOK mnohem logičtější.

V ZOK je převod obchodního podílu upraven v § 207-210. Tak jako právní úprava ObchZ, tak i ZOK odlišuje převod obchodního podílu na jiného společníka společnosti a převod obchodního podílu na třetí osobu, která není společníkem společnosti. „*Pojetí převoditelnosti podílu se v obecné rovině nemění s tím, že možnost podmínit převod souhlasem některého z orgánů společnosti je myšlena obecně, tedy na skutečnost převodu, nikoliv na určení konkrétní osoby. Pakliže se ovšem společenská smlouva od dikce zákona odchýlí a upraví nutný souhlas i s konkrétní osobou, pak bude platit tato přísnější úprava.*“¹²¹

ZOK v oblasti převodu obchodního podílu zaznamenal jisté změny. V případě převodu obchodního podílu na jiného společníka může každý ze společníků převést svůj obchodní podíl na jiného společníka a tento převod již není podmíněn souhlasem valné hromady, jako tomu bylo do konce roku 2013. Nicméně se jedná o dispozitivní pravidlo, nic tedy nebrání tomu, aby byl i nadále tento převod obchodního podílu možný jen se souhlasem některého z orgánů společnosti, kterým bude dle mého názoru pravděpodobně nejčastěji opět valná hromada společnosti s ručením omezeným. Vyloučeno tedy není ani to, aby byl ve společenské smlouvě upraven nutný souhlas např. všech ostatních společníků nebo jednatele, popř. dozorčí rady. Společenská smlouva by mohla dokonce vyloučit možnost převodu obchodního podílu na jiného společníka bez dalšího.¹²²

Převoditelnost může být upravena odlišně nejen ve společenské smlouvě, ale též vzájemnými smlouvami uzavřenými mezi společníky.¹²³ Vzájemnými smlouvami uzavřenými mezi společníky se rozumí zvláštní dohody všech či některých společníků společnosti, jejichž obsah souvisí s účastí ve společnosti (týká se vzájemných vztahů společníků či jejich vztahů ke společnosti), které jsou uzavírány mimo společenskou smlouvu. Výhodou těchto zvláštních dohod je jejich neformálnost, protože nejsou povinně uzavírány ve formě notářského zápisu a dále jejich diskretnost, protože nepodléhají publikační povinnosti. Kromě převoditelnosti obchodního podílu může být vzájemnými smlouvami upraven např. výkon hlasovacích práv ve společnosti, obchodní politika společnosti, předkupní právo

---

¹²¹ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 956 (§ 207 ZOK).

¹²² POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1066 (§ 207 ZOK.).

¹²³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399 (§ 207 ZOK).

obchodního podílu, převzetí závazku nekonkurovat, podmínky, za nichž společníci umožní některému z nich ukončit účast ve společnosti dohodou apod.¹²⁴

Jestliže by se ze společnosti, která má více než jednoho společníka, stala v průběhu své existence společnost jednočlenná, aplikovali bychom ustanovení § 14 ZOK, v němž je uvedeno, že stane-li se společnost jednočlennou společností, tak po dobu, kdy je společnost jednočlennou společností, se nepřihlíží k ujednáním společenské smlouvy, která zakazují nebo omezují převoditelnost či zastavení nebo možnost přechodu obchodního podílu.

I nadále je dle mého názoru použitelný závěr vyjádřený v usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005, ve kterém je uvedeno, že souhlas k převodu obchodního podílu může být udělen buď již před uzavřením smlouvy vztahující se k převodu, nebo až po jejím uzavření, pokud však zákon výslovně nevyžaduje souhlas předchozí. Bude-li potřebný souhlas udělen před uzavřením smlouvy, bude samotná smlouva platná a účinná již samotným uzavřením smlouvy, ale v situaci, kdy dojde k udělení souhlasu až po uzavření smlouvy, nabude smlouva platnosti při uzavření, avšak účinná bude teprve až při udělení souhlasu některým z orgánů.¹²⁵ „*Pokud však není požadovaný souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy, ledaže je ve smlouvě o převodu určeno jinak.*“¹²⁶

Souhlasím s názorem B. Havla, že v zákoně uvedená věta „*smlouva o převodu podílu nenabude účinnosti dříve, než bude souhlas udělen,*“ je kogentní, tzn. v případě, že bude ve společenské smlouvě sjednána podmíněnost převodu souhlasem orgánu společnosti, bude to vždy současně podmínka účinnosti smlouvy o převodu obchodního podílu. Samozřejmě pokud by byl převod podmíněn jinak než souhlasem orgánu společnosti, tak by se toto pravidlo nepoužilo.¹²⁷

Dále je nutné rozlišovat mezi dvěma okamžiky, a to účinností smlouvy o převodu obchodního podílu, která nastává mezi smluvními stranami smlouvy okamžikem přijetí nabídky, a okamžikem, kdy je převod obchodního podílu účinný vůči společnosti. Vůči

---

¹²⁴ ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností 1). *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 3. č. 1, s. 1.

¹²⁵ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957 (§ 207 ZOK).

¹²⁶ NEVRKLA, Luboš. *Převod podílu ve společnosti s ručením omezeným po 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 18. února 2014 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-1-1-2014-93665.html>>.

¹²⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 399 (§ 207 ZOK).

společnosti je totiž převod obchodního podílu účinný až okamžikem doručení již účinné smlouvy o převodu obchodního podílu.¹²⁸

Další problém, který může v praxi nastat, souvisí s okamžikem účinnosti samotného převodu obchodního podílu, kdy na tuto problematiku jsou v teorii dva názory. Podle prvního z nich se pro převod obchodního podílu, jako nehmotné movité věci, uplatní pravidlo obsažené v § 1102 ZOK „*převede-li se vlastnické právo k movité věci zapsané ve veřejném seznamu, nabyvá se věc do vlastnictví zápisem do takového seznamu, ledaže jiný právní předpis stanoví jinak*“. Účinnost převodu vlastnického práva k obchodnímu podílu by tak v tomto případě nastala až zápisem změny do obchodního rejstříku.¹²⁹

Druhý názor, ke kterému se osobně přikláním, chápe zápis ohledně obchodního podílu v obchodním rejstříku jako deklaratorní. Tento názor vychází z argumentu, že obchodní rejstřík je veřejný rejstřík, do něhož se podle § 42 ZVR zapisují obchodní společnosti a družstva, fyzické osoby a další osoby, stanoví-li tuto povinnost zákon. Obchodní rejstřík tedy slouží jako veřejná evidence osob, které jsou podnikateli, nebo zápisem jako podnikatelé vznikají, zatímco zápis podílů je v obchodním rejstříku pouze zápisem doplňujících skutečností dle § 48 ZVR. Doplňující skutečnosti tak slouží k zobrazení poměrů uvnitř společnosti a nikoliv k evidenci a ukotvení vlastnických práv k podílům.¹³⁰

Pokud bychom zastávali první názor, a sice že má zápis podílu do obchodního rejstříku konstitutivní účinky, nastal by těžko řešitelný problém ve vztahu účinnosti převodu podílu vůči společnosti. „*Ustanovení § 209 odst. 2 předpokládá, že převod podílu je účinný vůči společnosti až po nabytí účinnosti smlouvy o převodu vůči smluvním stranám, a to doručením účinné smlouvy společnosti. Pokud by převod nenabyl účinnosti vůči společnosti, nedošlo by ke změně osob společníků ani ke změně společenské smlouvy a nebyl by zde žádný důvod k podání návrhu na zápis změn do obchodního rejstříku, účinky převodní smlouvy by proto nemohly nastat. Lze samozřejmě namítnout, že by se tento problém dal řešit návrhem na zápis k určitému datu, popř. podmínkami v převodní smlouvě, tento zákon však vyžaduje účinnost smlouvy před jejím doručením společnosti.*“¹³¹ Nejlogičtější se tedy jeví závěr, že účinnost samotné smlouvy o převodu obchodního podílu nastupuje podle obecné úpravy v NOZ a

---

¹²⁸ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1066 (§ 207 ZOK.).

¹²⁹ Tamtéž, s. 1067 (§ 207 ZOK.).

¹³⁰ Tamtéž, s. 1067 (§ 207 ZOK.).

¹³¹ Tamtéž, s. 1068 (§ 207 ZOK.).

účinnost převodu vůči společnosti je speciální důsledek převodu, který je upraven v § 209 odst. 2 a § 210 odst. 2 ZOK.¹³²

V předcházející části této podkapitoly byl probrán převod obchodního podílu na jiného společníka společnosti. Nyní bude probrán druhý případ, a to převod obchodního podílu na osobu, která není společníkem společnosti. V tomto druhém případě dle ZOK pouze se souhlasem valné hromady (nikoliv dalších jiných orgánů společnosti, jako je tomu u převodu obchodního podílu na jiného společníka). Společenskou smlouvou může být ovšem opět toto pravidlo modifikováno. Opět se tedy jedná o pravidlo dispozitivní a převod obchodního podílu na osobu, která není společníkem lze tedy společenskou smlouvou podmínit i jiným způsobem, eventuelně ho též zcela otevřít.¹³³ Obdobně jako u § 207 odst. 2 ZOK lze dovodit, že pokud se společnost rozhodne podmínit převod obchodního podílu na třetí osobu souhlasem valné hromady, je druhá věta § 208 odst. 1 ZOK kogentní.¹³⁴

Zajímavou je otázka, zda se mění společenská smlouva v důsledku udělení souhlasu s převodem obchodního podílu. M. Prieložný se ve svém článku touto problematikou zabýval a jako argument pro negativní odpověď na tuto otázku, tedy, že se společenská smlouva v důsledku rozhodnutí valné hromady nemění, uvedl, že „*příčinou převodu podílu, a tedy změny společenské smlouvy ohledně jejího subjektu, je obecně smlouva o převodu podílu. Udělení souhlasu valnou hromadou je pouze podmínkou účinnosti takového převodu (§ 208 odst. 1 ZOK)*“.¹³⁵ Osobně se k tomuto názoru přikláním, nicméně konečné řešení pravděpodobně přinese až judikatura. Nejvyšší soud nicméně již naznačil, kterým směrem se bude ubírat, když ve stanovisku Cpjn 204/2015 uvedl, že usnesení valné hromady společnosti s ručením omezeným o souhlasu s převodem podílu na osobu, která není společníkem, není usnesením, v jehož důsledku se mění společenská smlouva ve smyslu § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.¹³⁶

Pokud bude souhlas nutný tak v obou případech, tzn. při převodu obchodního podílu na jiného společníka i při převodu na osobu odlišnou od společníka, nenabude smlouva účinnosti dříve, než bude souhlas udělen. Jestliže nebude souhlas udělen do 6 měsíců ode dne uzavření

---

¹³² Tamtéž, s. 1068 (§ 207 ZOK.).

¹³³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 400 (§ 208 ZOK).

¹³⁴ Tamtéž, s. 400 - 401 (§ 208 ZOK).

¹³⁵ PRIELOŽNÝ, Milan. *K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s.r.o.* [online] epravo.cz, 13. března 2014 [cit. 20. března 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

¹³⁶ Stanovisko Nejvyššího soudu České republiky Cpjn 204/2015

smlouvy o převodu, nastávají tytéž účinky, jako při odstoupení od smlouvy¹³⁷. Tato pravidla však mohou být ve smlouvě o převodu obchodního podílu opět modifikována. Dle § 207 odst. 3 ZOK je společníkovi, který chce převést svůj obchodní podíl na jiného společníka, dána možnost vystoupit ze společnosti, a to za podmínky převodu obchodního podílu na jiného společníka a orgán, který má s převodem podle společenské smlouvy vyslovit souhlas, je buď nečinný, nebo souhlas bez udání důvodu neudělí.

Jak uvádí A. Rozehnal spolu s A. Bělohlávkem, tak společníci nemají v případě převodu obchodního podílu ze zákona zřízeno předkupní právo k obchodnímu podílu, nicméně může být založeno společenskou smlouvou. V takové situaci má společník povinnost nabídnout ke koupi svůj obchodní podíl ostatním společníkům.¹³⁸ Upravení předkupního práva lze dle mého názoru rozhodně doporučit. Společník tak bude mít další zajímavou možnost eventuálně ovlivnit jak podíl své účasti na společnosti, tak i osoby dalších společníků.

Z ustanovení § 209 odst. 1 ZOK vyplývá, že každý nabyvatel samotným nabytím obchodního podílu přistupuje ke společenské smlouvě dané společnosti s ručením omezeným. Dle ZOK tedy není samotné prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě potřeba. Z gramatického výkladu dle mého názoru jasně plyne, že se jedná o kogentní ustanovení, a že je tedy přistoupení nabyvatele obchodního podílu ke společenské smlouvě zcela automatické a nelze ho tedy ve společenské smlouvě vyloučit ani nikterak podmínit. Jedná se o ustanovení, kterým byl dle mého názoru velmi správně opuštěn zbytečný formalismus. Dříve bylo totiž nutné, aby bylo ve smlouvě o převodu obchodního podílu současně zakotveno, že společník přistupuje ke společenské smlouvě společnosti.

Dle ZOK ručí¹³⁹ převodce za závazky (dluhy), které spolu s převodem obchodního podílu přešly na nabyvatele.¹⁴⁰ ZOK nepředpokládá převod všech dluhů původního vlastníka obchodního podílu na nabyvatele, ale jen těch, které jsou spojeny s podílem samotným. Jedná se typicky o společenské dluhy jako je vkladová nebo příplatková povinnost (nejedná se proto o univerzální sukcesi). Jelikož nově ZOK připouští vznik různých druhů obchodních podílů, přikláním se k názoru, že nelze vyloučit, že s obchodním podílem budou spojeny i jiné dluhy,

---

¹³⁷ Odstoupení od smlouvy je upraveno v § 2001 a násl. NOZ, přičemž dle § 2004 NOZ se odstoupením od smlouvy závazek zrušuje od počátku a strany jsou povinny vrátit si případné bezdůvodné obohacení.

¹³⁸ BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 957 (§ 207 ZOK).

¹³⁹ K ručení srov. § 1723 odst. 2 NOZ a § 2018 a násl. NOZ

¹⁴⁰ Srov. § 115 odst. 3 ObchZ a § 209 odst. 1 ZOK

a to jakékoliv povahy, neboť zákon nepředpokládá pouze dluhy peněžité.¹⁴¹ Proto se tedy domnívám, že je v praxi rozhodně vhodné uvést do smlouvy o převodu obchodního podílu prohlášení převodce o tom, že s obchodním podílem nejsou spojeny žádné dluhy (společnické či jiné) a když se ukáže toto prohlášení jako nepravdivé, může nabyvatel obchodního podílu od smlouvy o převodu obchodního podílu odstoupit.

Pokud nahlédneme do zákona č. 304/2013 Sb., zákon o veřejných rejstřících fyzických a právnických osob, konkrétně do § 66, zjistíme, že smlouva o převodu obchodního podílu ve výčtu tohoto paragrafu chybí a že se tedy smlouva o převodu obchodního podílu nezakládá do sbírky listin obchodního rejstříku.

Dle názoru D. Pikala, se kterým nelze nesouhlasit, není podle nového občanského zákoníku smlouva o převodu obchodního podílu zvláštním typem smlouvy upraveným v ObchZ, ale kompletně se z důvodu povahy obchodního podílu jako věci použijí obecná ustanovení uvedená v § 2085 a násl. NOZ o koupi věci movité, případně ustanovení týkající se darování uvedená v § 2055 a násl. NOZ.¹⁴²

Jelikož smlouva o převodu obchodního podílu není typem smlouvy, který by byl v NOZ samostatně upraven, jedná se o tzv. smlouvu nepojmenovanou, smlouvu *sui generis*¹⁴³, jejíž uzavření předpokládá NOZ v § 1746 odst. 2, a sice že strany mohou uzavřít i takovou smlouvu, která není zvláště jako typ smlouvy upravena. Jak již bylo uvedeno, analogií zákona dojdeme k závěru, že se na smlouvu o převodu obchodního podílu zpravidla, ale nikoliv výhradně, použijí ustanovení upravující kupní smlouvu, protože obchodní podíl je věcí movitou (§ 498 odst. 2 NOZ) a nehmotnou (§ 496 odst. 2 NOZ). S účinností nového občanského zákoníku a ZOK tak odpadají pochybnosti o právním režimu obchodního podílu.¹⁴⁴

Obchodní podíl bude zpravidla převáděn úplatně, a proto se zpravidla analogicky použije úprava NOZ týkající se kupní smlouvy. Informace o tom, zda se převod podílu uskutečňuje úplatně¹⁴⁵ nebo bezúplatně, by tak ve smlouvě o převodu obchodního podílu rozhodně měla být obsažena. Pokud se ovšem bude jednat o bezplatný převod obchodního

---

¹⁴¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402 (§ 209 ZOK).

¹⁴² PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekonstrukci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>>.

¹⁴³ HAMPEL, Petr. *NOZ v praxi: Podíl ve společnosti s ručením omezeným* [online] bulletin-advokacie.cz, 12. srpna 2014 [cit. 5. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-podil-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym?browser=mobi>>.

¹⁴⁴ srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.7.2004 sp. zn. 22 Cdo 700/2004, rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.8.2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005

¹⁴⁵ V takovém případě musí smlouva obsahovat i sjednanou kupní cenu, případně může být cena sjednána i v dodatku smlouvy.

podílu, použijí se analogicky ustanovení § 2055 a násl. NOZ upravující darování. V této souvislosti bych se rád zaměřil na problematiku odvolání daru ve vztahu k obchodnímu podílu. V případě odvolání daru pro nouzi, jež je upravena v § 2068 a násl. NOZ, se jedná o právo dárce, který pokud se po darování dostane do takové nouze, že nemá ani na nutnou výživu vlastní nebo nutnou výživu osoby, k jejíž výživě je podle zákona povinen, dar odvolat. Dárce může požadovat po obdarovaném, aby mu dar vydal zpět nebo zaplatil jeho obvyklou cenu, nanejvýš však v tom rozsahu, v jakém se dárci nedostává prostředků k uvedené výživě. Cenou obvyklou se rozumí cena stanovená na základě objektivních kritérií, tzn. vždy vzhledem ke konkrétnímu případu.¹⁴⁶ Když by tedy došlo k rozdělení obchodního podílu a tento by nabyly dvě různé osoby, domnívám se, že by bylo nutné aplikovat § 2069 NOZ, tzn. ta z osob, která byla obdarována dříve, by byla povinna plnit jen v tom rozsahu, v jakém by k výživě nestačil příspěvek později obdarované osoby. Velmi významným institutem je dle mého názoru odvolání daru pro nevděk, jež předpokládá § 2072 a násl. NOZ, tzn., ublížil-li obdarovaný dárci úmyslně nebo z hrubé nedbalosti tak, že zjevně porušil dobré mravy, může dárce, neprominul-li to obdarovanému, od darovací smlouvy pro jeho nevděk odstoupit. V případě, že by bylo určitým právním jednáním, tj. konkrétně právním jednáním předstíraným, resp. učiněným naoko, zastřeno jiné právní jednání,¹⁴⁷ tzn., např. by byla darovací smlouvou zastřena kupní smlouva, aplikuje se dle mého názoru zcela bez pochyby § 555 odst. 2 NOZ, a sice, má-li být určitým právním jednáním zastřeno jiné právní jednání, posoudí se podle jeho pravé povahy. Toto má obrovské důsledky např. do práv z vadného plnění.

V této souvislosti bych dále rád poukázal na usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 3/2005, kde NS konstatoval, že pokud směřuje vůle účastníků smlouvy k jejímu uzavření za jiných podmínek (tj. i za jinou cenu), než je ve smlouvě uvedeno, je uzavřená smlouva simulovaným právním úkonem a disimulovaným právním úkonem je smlouva uzavíraná za cenu, kterou účastníci mezi sebou skutečně dohodli. V tomto případě tedy NS nevyloučil aplikaci ustanovení o zastřených právních úkonech, v NOZ se tedy jedná o § 555, ani na situace, kdy se zastření týká smlouvy jednoho typu. Byla-li by tedy např. ve smlouvě o převodu obchodního podílu jako kupní cena sjednána. 1,- Kč, aplikoval by se dle mého názoru taktéž § 555 odst. 2 NOZ.¹⁴⁸

---

¹⁴⁶ srov. např. rozhodnutí NS sp. zn. 22 Cdo 3674/2011, 22 Cdo 3121/2005, 31 Cdo 2428/2000

¹⁴⁷ srov. např. rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 28 Cdo 2227/2010

¹⁴⁸ DOLEŽIL, Tomáš. Oko za oko, podíl za úplatu aneb zastřené převody obchodního podílu. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 17, č. 9, s. 330.

Jelikož je tedy obchodní podíl věci v právním smyslu, a v NOZ ani v ZOK nenalezneme výjimku z ustanovení § 1109 – § 1113 NOZ ve vztahu k obchodnímu podílu, je nově umožněno nabytí obchodního podílu od nevlastníka na základě dobré víry, která se dokonce presumuje^{149 150} (§ 7 NOZ). NOZ stanoví výslovně, že dobrou víru je třeba posuzovat vzhledem ke všem okolnostem, tj. objektivně. Zastávám názor, že lze i za účinnosti NOZ nadále vycházet z judikatury k § 446 ObchZ, a sice že je při zkoumání dobré víry nutno vzít v úvahu nejen to, co nabyvatel skutečně věděl, ale i to, co by při běžné míře opatrnosti, kterou lze od něj rozumně požadovat, vědět mohl a měl (J. Vaněk v této souvislosti používá termín „*investigativní povinnost nabyvatele*“). Vzniknou-li pochybnosti o dobré víře kupujícího, je na kupujícím, aby prokázal, že využil všechny dostupné prostředky k tomu, aby se přesvědčil o oprávněnosti prodávajícího převést vlastnictví k předmětné věci, a že tedy kupující byl skutečně v dobré víře.^{151 152}

Vzhledem k výše uvedenému se jednoznačně přikláním k názoru Petra Čecha, že umožnění nabytí obchodního podílu od nevlastníka není krokem správným směrem. Nutno dodat, že nejen, že do konce roku 2013 Nejvyšší soud takové nabytí nepřipouštěl, ale ani okolní právní řády např. německý či rakouský nic obdobného neupravují, protože se nabytí obchodního podílu od neoprávněného může citelně dotknout i práv ostatních společníků (do uzavřené s.r.o. se např. jen na základě dobré víry vměstná nevítaná třetí osoba).¹⁵³

Předpokládám, že také není nutné, aby ve smlouvě o převodu obchodního podílu byla uvedena cena obchodního podílu, ačkoliv to bude i nadále pravidlem. Pokud by nicméně nebyla ve smlouvě cena za převod obchodního podílu uvedena, použije se dle mého názoru analogicky § 1792 NOZ a kupní cena obchodního podílu tedy bude odpovídat ceně obvyklé. Tenhle postup nicméně rozhodně nelze jak z časových tak ekonomických důvodů doporučit a je tedy vhodné cenu uvést.

Dále je nutno upozornit např. na usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 5452/2008, ze dne 26.10.2010, kde bylo judikováno, že ve smlouvě o převodu obchodního podílu lze dohodnout, jaké vlastnosti musí obchodní podíl mít. V takovém

---

¹⁴⁹ NOZ výslovně stanoví, že dobrou víru je třeba posuzovat vzhledem ke všem okolnostem, tj. objektivně.

¹⁵⁰ Předchozí právní úprava *důkazní břemeno* při dokazování dobré víry výslovně neřešila a až z Usnesení ÚS z 28. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01 bylo vyvozeno, že v případě, že existují o dobré víře kupujícího sebemenší pochybnosti, nese důkazní břemeno týkající se dobré víry kupujícího sám kupující.

¹⁵¹ Srov. usnesení ÚS z 28. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01; rozsudek NS z 28. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005; rozsudek NS z 12. 12. 2007, sp. zn. 32 Cdo 44/2007; rozsudek NS z 28. 1. 2010, sp. zn. 29 Cdo 852/2009.

¹⁵² VANĚK, Jakub. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 24, č. 2, s. 44.

¹⁵³ ČECH, Petr. S.r.o. po rekonstrukci. *Právní rádce*, 2012, roč. 19, č. 5, s. 5.

případě lze následně použít právní úpravu odpovědnosti za vady zboží.¹⁵⁴ Jak již bylo řečeno, věci je dle NOZ, konkrétně § 489, vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí, proto i obchodní podíl. To, že lze na obchodní podíl použít ustanovení o odpovědnosti za vady je tedy nově zřejmé přímo ze znění zákona a nyní si již nemusíme dopomáhat rozhodnutími Nejvyššího soudu České republiky, jako tomu bylo do konce roku 2013. V souvislosti s vadami věci rozlišuje NOZ tzv. podstatné a nepodstatné porušení kupní smlouvy. Definiční rozdíl mezi podstatným a nepodstatným porušením smlouvy nenalezneme v NOZ v části upravující kupní smlouvu, ale v části upravující obecně odstoupení od smlouvy. Podstatným porušením smlouvy se rozumí takové porušení povinnosti, tj. v tomto případě prodej věci s tak závažnou vadou, o němž prodávající již při uzavření smlouvy o převodu obchodního podílu věděl nebo musel vědět, že by nabyvatel smlouvu neuzavřel, pokud by takové porušení (vadu) předvídal. Konkrétní práva nabyvatele se tedy budou odvíjet zejména od druhu a závažnosti vady obchodního podílu. Budeme-li tedy obecně vycházet z práva nabyvatele (kupujícího) pro případ podstatného porušení smlouvy, může se nabyvatel domáhat odstranění vady dodáním nové věci, odstranění vady opravou věci, přiměřené slevy z kupní ceny popř. je kupující oprávněn odstoupit od smlouvy.¹⁵⁵

Z logiky věci v případě vady obchodního podílu nebude v úvahu přicházet odstranění vady dodáním nové věci, méně časté, ale nikoliv vyloučené je dle mého názoru odstranění vady opravou věci. Domnívám se, že se nabyvatel v případě vady obchodního podílu bude nejčastěji domáhat přiměřené slevy z kupní ceny (ceny za převod obchodního podílu), popř. bude od smlouvy od obchodního podílu odstupovat. Jestliže by v důsledku vady obchodního podílu došlo k nepodstatnému porušení smlouvy, může nabyvatel požadovat odstranění vady nebo poskytnutí přiměřené slevy z ceny.¹⁵⁶

Zajímavou novinkou, která bylo zavedena v souvislosti s účinností NOZ, je § 2108 NOZ, dle něhož do odstranění vady nemusí kupující platit část kupní ceny, která odhadem přiměřeně odpovídá jeho právu na slevu. Na jedné straně se tedy jedná o zajímavou ochranu nabyvatele obchodního podílu, zejména tehdy, kdy má být kupní cena hrazena např. ve splátkách, ale na druhé straně se v praxi dají očekávat velké problémy spojené s odhadem výše této slevy.

---

¹⁵⁴ Redakce epravo.cz (jav). *Smlouva o převodu obchodního podílu* [online] epravo.cz, 25. března 2011 [cit. 15. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/smlouva-o-prevodu-obchodniho-podilu-72534.html> >.

¹⁵⁵ BEDNÁŘ, Marek. *Práva z vad prodané věci podle nového občanského zákoníku* [online] epravo.cz, 17. října 2013 [cit. 8. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/prava-z-vad-prodane-veci-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-92717.html> >.

¹⁵⁶ Tamtéž.

Jak již bylo řečeno, odstoupit od smlouvy o převodu obchodního podílu lze tedy jednak ze zákonných důvodů (jedním z nich je tedy právě podstatná vada převáděného obchodního podílu) a jednak z důvodů, které jsou ve smlouvě explicitně sjednány.¹⁵⁷ Z praktického hlediska lze rozhodně doporučit upravit možnost odstoupení od smlouvy ve smlouvě o převodu obchodního podílu co možná nejpodrobněji. Např. nabyvatel by měl mít právo od smlouvy odstoupit, pokud se ukáže nepravdivým prohlášení převodce o dluzích společnosti. Pro případ odstoupení od smlouvy ze zákonných důvodů se taktéž použijí obecná ustanovení § 2001 a násl. NOZ, kde NOZ v § 2002 opět jako v předcházejícím odstavci rozlišuje tzv. porušení smlouvy podstatným způsobem a porušení nepodstatné. Za podstatné porušení se proto považuje takové porušení povinnosti, o němž strana porušující smlouvu již při uzavření smlouvy věděla nebo musela vědět, že by druhá strana smlouvu neuzavřela, pokud by toto porušení předvídala.

Smlouva zaniká odstoupením v okamžiku, kdy je projev vůle oprávněné strany odstoupit od smlouvy doručen druhé smluvní straně. Ve vztahu vůči společnosti při odstoupení od smlouvy o převodu obchodním podílu je dle mého názoru nutno použít analogii, a sice že účinky odstoupení od smlouvy o převodu vůči společnosti nastávají okamžikem, kdy bude společnosti doručeno účinné odstoupení, tj. projev vůle jedné ze stran smlouvy o převodu směřující k odstoupení od smlouvy včetně dokladu o jeho doručení druhé straně smlouvy o převodu obchodního podílu.¹⁵⁸ Problematická situace může nastat tehdy, kdy bude odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu vycházet z nejasné či sporné situace. Statutární orgán společnosti, tedy její jednatel, v případě společnosti s ručením omezeným, bude muset posoudit platnost odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu s péčí řádného hospodáře. V souvislosti s tím je vhodné upozornit např. na rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 5 Tdo 1224/2006 a rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 8 Tdo 124/2005, ve kterých soud dovodil, že postup řádného hospodáře nepředpokládá, aby byla osoba vybavena všemi odbornými znalostmi, avšak zahrnuje její povinnost rozpoznat, že je nutná odborná pomoc speciálně kvalifikovaného subjektu, a zajistit takovou pomoc. Pokud by tedy jednatel např. neměl právnické vzdělání a nebyl by tak schopen odborně posoudit, zda se jedná o platné či neplatné odstoupení od smlouvy, musel by v daném případě využít např. služeb advokáta a řídit se jeho

---

¹⁵⁷ usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 29 Odo 3/2005

¹⁵⁸ PECKL, Martin, VANĚK, Jakub. *Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným: reakce ze strany společnosti* [online] epravo.cz, 20. dubna 2012 [cit. 6. října 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/odstoupeni-od-smlouvy-o-prevodu-obchodniho-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-reakce-ze-strany-spolecnosti-82232.html> >.

doporučeními. V tomto případě by bylo zřejmé, že jednatel jednal s péčí řádného hospodáře.¹⁵⁹

Analogické použití úpravy kupní smlouvy na převod obchodního podílu nám umožňuje sjednání celé řady institutů, jež obsahuje NOZ. Zajímavé by mohlo být např. sjednání záruky za jakost, tzn. závazek převodce, že věc bude po určitou dobu způsobilá k použití pro obvyklý účel nebo že si zachová obvyklé vlastnosti. Dále bychom mohli v praxi narazit na jedno z vedlejších ujednání při kupní smlouvě, jež jsou upraveny v § 2132 a násl. NOZ, konkrétně se jedná o výhradu vlastnického práva, výhradu zpětné koupě, výhradu zpětného prodeje, smluvně založené předkupní právo, koupě na zkoušku, výhrada lepšího kupce, cenovou doložku popř. jiné vedlejší ujednání.

Některá vedlejší ujednání mohou být určitým způsobem *ipso facto* omezena, a to v případě požadavku souhlasu některého orgánu dotčené společnosti. Z dikce ZOK totiž vyplývá, že se neuděluje souhlas se smlouvou o převodu obchodního podílu, ale uděluje se souhlas s převodem samotného obchodního podílu. Valná hromada, příp. jiný orgán společnosti, tedy obsah smlouvy o převodu obchodního podílu nepřezkoumává.¹⁶⁰

Dále bych rád poukázal na usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 29 Cdo 2648/2013, ze dne 19. března 2014, v němž bylo judikováno, že nic nebrání tomu, aby smluvní strany smlouvy o převodu obchodního podílu v obchodní společnosti založily pravomoc rozhodčího soudu, popřípadě rozhodce ad hoc, pro spory z této smlouvy vzniklé. Samozřejmě bude pravomoc rozhodce rozhodovat spory dána pouze pokud se bude jednat o majetkové spory, jak předpokládá zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Výhodou svěřením pravomoci rozhodovat majetkové spory rozhodčímu soudu, případně rozhodci ad hoc, může být zejména rychlost rozhodování případného sporu, menší ekonomická náročnost či větší znalost daného prostředí konkrétně zvoleným rozhodcem.

Již několikrát jsem se ve svojí práci zmínil o dopadu společného jmění manželů na zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Považuji za nutné zmínit v souvislosti s převodem obchodního podílu ještě rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9.2.2011, sp. zn. 22 Cdo 1754/2009, dle něhož „*převod obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným lze nepochybně považovat za úkon, který není běžnou správou majetku náležejícího do společného jmění manželů.*“ Neexistence souhlasu druhého

---

¹⁵⁹ Tamtéž.

¹⁶⁰ DUBA, Jiří. *Vybrané aspekty převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci* [online] epravo.cz, 26. listopadu 2014 [cit. 26. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/vybrane-aspekty-prevodu-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-rekodifikaci-96157.html> >.

manžela s převodem obchodního podílu tedy zakládá relativní neplatnost právního jednání. Pokud se druhý z manželů neplatnosti příslušného právního jednání nedovolá, jedná se o právní jednání platné.¹⁶¹ Z důvodu právní jistoty je však nutné v těchto případech vždy požadovat souhlas druhého manžela.

Dále je nutno uvést, že v tomto usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 9.2.2011 sp. zn. 22 Cdo 1754/2009 bylo judikováno, že pokud byl obchodní podíl platně převeden za trvání manželství ve společnosti s ručením omezeným, stává se předmětem vypořádání částka takto získaná, neboť ta je součástí společného jmění manželů. Řešení jiné nastalé situace přineslo rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky ze dne 13.7.2011, sp.zn. Cdo 3450/2009, ve kterém bylo k převodu obchodního podílu judikováno následující: *„převod obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným, který je ve společném jmění manželů, na třetí osobu, i po zániku společného jmění manželů před jeho vypořádáním, se pod sankcí relativní neplatnosti vyžaduje souhlas druhého z bývalých manželů. Dojde-li k převodu obchodního podílu, který tvoří součást společného jmění manželů, po zániku společného jmění manželů do jeho vypořádání, je předmětem vypořádání částka získaná za jeho převod, nikoliv hodnota tohoto podílu.“*

Jak již bylo uvedeno, převod obchodního podílu je dle § 209 odst. 2 ZOK vůči společnosti účinný okamžikem, kdy je společnosti doručena účinná smlouva o převodu obchodního podílu s úředně ověřenými podpisy. Smlouva o převodu obchodního podílu je platná dnem, kdy je smluvními stranami uzavřena a účinná buď nabytím platnosti, nebo splněním podmínky, případně též jinou právní skutečností. Jak již bylo zmíněno, účinnosti nabývá smlouva taktéž schválením převodu ze strany příslušného orgánu společnosti podle ustanovení § 207 nebo § 208 ZOK, v případě, že je takový souhlas vyžadován a smlouva je uzavřena před udělením tohoto souhlasu. Od účinného doručení je tedy společnost povinna respektovat práva nabyvatele – společníka, na druhou stranu je společnost po nabyvateli též oprávněna vyžadovat plnění příslušných povinností.¹⁶²

Ustanovení § 209 odst. 2 ZOK uvádí, že předpokladem pro zajištění účinků doručení vůči společnosti je písemná forma smlouvy o převodu obchodního podílu. Z dikce tohoto ustanovení lze vyvozovat dvě různé výkladové varianty. Dle výkladové varianty číslo jedna lze chápat smlouvu o převodu obchodního podílu jako jednání podléhající § 6 odst. 1 ZOK,

¹⁶¹ ŠMIDRKALOVÁ, Hana. *Převod obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným po zániku společného jmění manželů, avšak přede dnem jeho vypořádání* [online] epravo.cz, 2. července 2013 [cit. 26. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-obchodniho-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-zaniku-spolecneho-jmeni-manzelu-avsak-prede-dnem-jeho-vyporadani-91546.html> >.

¹⁶² BĚLOHLÁVEK, Alexander J., ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 964 - 965 (§ 209 ZOK).

pro něž je nutné vyžadovat písemnou formu a úředně ověřené podpisy, a to pod sankcí neplatnosti. Výkladovou variantou číslo dva, ke které se osobně přikláním, je že písemná forma smlouvy o převodu obchodního podílu sama o sobě není podmínkou platnosti převodu obchodního podílu. Mezi smluvními stranami tedy může vyvolat účinky i jiná forma, nicméně společnosti samotné musí být následně smlouva doručena v písemné formě s úředně ověřenými podpisy, jinak by převod vůči společnosti samotné nebyl účinný. Tzn. v případě, že by strany plnily ze smlouvy, která písemnou formu nemá, tedy by fakticky tuto vadu zhojily podle § 582 odst. 2 NOZ, převod by byl platný, ale vůči společnosti neúčinný. Společnost je následně povinna zajistit aktualizaci seznamu společníků a zápisu v obchodním rejstříku.¹⁶³

Při prodeji zastaveného obchodního podílu při výkonu zástavního práva se ustanovení o omezení převodu obchodního podílu prostřednictvím souhlasu orgánu společnosti nepoužijí. Z odkazu na § 213 odst. 1 ZOK plyne, že se zastavený obchodní podíl má prodat za přiměřenou cenu, a že ostatní společníci mají k tomuto obchodnímu podílu zákonné předkupní právo. Předkupní právo je tedy prostředkem, který může ostatním společníkům pomoci docílit toho, aby do svého okruhu nevpustili další osoby.¹⁶⁴

Pokud je obchodní podíl ve společnosti představován kmenovým listem, řídí se převod kmenového listu jednak obecnými ustanoveními v novém občanském zákoníku, konkrétně § 1103 odst. 2 NOZ, tak i ustanovením v ZOK, konkrétně § 210 ZOK. V § 210 ZOK je stanoveno, že je-li obchodní podíl společníka představován kmenovým listem, uvede se na rubopisu jednoznačná identifikace nabyvatele a k účinnosti převodu kmenového listu vůči společnosti se vyžaduje oznámení změny osoby společníka a předložení kmenového listu společnosti. Dle § 137 odst. 2 ZOK mohou být kmenové listy vydány pouze k těm obchodním podílům, jejichž převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Z úpravy převodu podílů na převod kmenového listu se použije pouze § 209 odst. 1 ZOK a ustanovení § 207 ZOK ani § 208 ZOK použít nelze.¹⁶⁵

Ačkoliv by se mohlo zdát, že u převodu obchodního podílu hraje společnost, popř. ostatní společníci, pouze vedlejší roli, není tomu tak. Při převodu podílu se v žádném případě nelze soustředit jen na vztah převodce a nabyvatele. Dle principu loajality je jednou z povinností společníka při převodu podílu neúměrně a neodůvodněně neohrozit další činnost a

¹⁶³ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 402 (§ 209 ZOK).

¹⁶⁴ HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013, s. 263.

¹⁶⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 403 (§ 210 ZOK).

existenci společnosti, resp. aby společník své právo převést podíl nezneužil k obejití povinností, jež by mu jinak plynuly z případné likvidace či prohlášení konkursu na majetek společnosti. V případě, že by společník převedl podíl s úmyslem vyhnout se povinnostem, které by pro něj vyplývaly z likvidace společnosti nebo byly spojeny s insolvenčním řízením, mohl by být dán právní zájem věřitelů na podání určovací žaloby, že takový převod podílu je neplatný.¹⁶⁶

Při ukončení účasti ve společnosti s ručením omezeným převodem obchodního podílu se strany smlouvy o převodu obchodního podílu vypořádávají mezi sebou. Převodci nevzniká nárok na vypořádací podíl či jiný nárok vůči společnosti ani jakýkoli nárok vůči ostatním společníkům. Dále bylo Usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 17/2010 judikováno, že zaváže-li se společník, který ve společnosti setrvává, dobrovolně k tomu, že odcházejícímu společníkovi poskytne plnění, nelze takový závazek bez dalšího kvalifikovat jako protiprávní.

Rakouský GmbHG na rozdíl od české právní úpravy nerozlišuje mezi převodem obchodního podílu na jiného společníka a na třetí osobu jako ZOK, ale pouze stanoví, že obchodní podíly společnosti s ručením omezeným jsou převoditelné a děditelné (§ 76 GmbHG). Dle rakouského práva není dále připouštěno, aby společenská smlouva společníkům odňala právo převést jejich obchodní podíl.¹⁶⁷

Co uvést závěrem k zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným převodem obchodního podílu? Právní úprava převodu obchodního podílu udělala krok správným směrem již samotným zařazením tohoto způsobu zániku, který je nově logicky zařazen přímo mezi jednotlivé způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Z právní úpravy lze dále vyčíst výraznou snahu zákonodárce umožnit společníkům, aby si pravidla převodu obchodního podílu upravili podle toho, jak jim bude vyhovovat, kdy tato dispozitivnost je dle mého názoru velkým kladem nové právní úpravy.

Novinkou, kterou byl vypuštěn zbytečný formalismus, přineslo ustanovení § 209 odst. 1 ZOK. Z tohoto ustanovení vyplývá, že každý nabyvatel samotným nabytím obchodního podílu přistupuje ke společenské smlouvě dané společnosti s ručením omezeným. Již tedy není nutné do smlouvy o převodu obchodního podílu uvádět prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě, které společníkům, nezalým tohoto formalizmu, v minulosti nespočetněkrát samotný převod zkomplikovalo.

¹⁶⁶ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1066 (§ 207 ZOK.).

¹⁶⁷ BUČKOVÁ, Ivana, KALSS, Susanne. *Převod akcií a obchodních podílů s.r.o. v Rakousku a v České republice. Právní rozhledy*, 1996, roč. 4, č. 3, s. 107.

Naopak výrazný problém nové právní úpravy spatřuji v umožnění nabytí obchodního podílu od nevlastníka na základě dobré víry. Nabytí obchodního podílu od neoprávněné osoby se může citelně dotknout jak společnosti, tak i práv ostatních společníků a může dle mého názoru v praxi činit velké potíže.

4.1.4. Vyloučení společníka v kadučním řízení

Řízení označované jako kaduční je další možností zániku společníkovy účasti ve společnosti s ručením omezeným. Konkrétně se jedná o vyloučení společníka valnou hromadou. Tento způsob zániku účasti společníka se vztahuje ke dvěma povinnostem společníka, jimiž jsou povinnost vkladová a povinnost příplatková (u příplatkové povinnosti samozřejmě pouze za předpokladu, že byla společníku uložena).

Přikláním se k názoru, že výčet způsobů, kdy může společníka valná hromada vyloučit, je taxativní a jeho úprava je kogentní. Zastávám názor, že společenská smlouva nemůže rozšířit způsoby vyloučení společníka ze společnosti.¹⁶⁸ Dle mého názoru je tedy i nadále použitelný závěr usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2010, sp. zn. 7 Cmo 269/2009, které říká, že do působnosti valné hromady náleží rozhodnutí o vyloučení společníka jen pro nesplacení jeho vkladu, případně nesplnění příplatkové povinnosti (§ 113 a 125 ObchZ). O vyloučení společníka pro porušování jeho jiných povinností je oprávněn rozhodnout jen soud.

Vkladovou povinnost upravuje ZOK v ustanovení § 150 a 151. Je-li společník v prodlení se splacením vkladu, je povinen uhradit společnosti úrok z prodlení, který je nově ZOK stanoven jako dvojnásobek zákonného úroku z prodlení, pokud společenská smlouva neurčí jinak.¹⁶⁹

Příplatková povinnost mimo základní kapitál je upravena v § 162 až 166 ZOK. Příplatek rozdělujeme v ZOK, stejně jako v ObchZ, na příplatek povinný a dobrovolný. Dobrovolný příplatek může společník poskytnout i tehdy, pokud tak nestanoví společenská smlouva, se souhlasem statutárního orgánu a i v nepeněžitě podobě. Již z gramatického výkladu slov dobrovolný je zřejmé, že v tomto případě nelze společníka pro nesplnění dobrovolného příplatku ze společnosti jakkoliv sankcionovat, natož ho vyloučit. Naproti tomu

¹⁶⁸ ČECH, Petr. *Několik mýtů a nejasností kolem vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným* [online] pravnicaradce.ihned.cz, 11. dubna 2014 [cit. 16. prosince 2014]. Dostupné na < <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-61999830- nekolik-mytu-a-nejasnosti-kolem-vyloucení-spolecnik-a-ze-spolecnosti-s-rucenim-omezenym> >.

¹⁶⁹ HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. *Zákon o obchodních korporacích – 14. Vkladová povinnost společníků ve společnosti s ručením omezeným* [online] [epravo.cz](http://www.epravo.cz), 25. srpna 2014 [cit. 2. října 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/efocus/zakon-o-obchodnich-korporacich-14-vkladova-povinnost-spolecniku-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-95102.html> >.

z důvodu nesplnění povinného příplatku společníkem společníka ze společnosti vyloučit lze. Povinný příplatek a též jeho maximální výši musí předpokládat společenská smlouva společnosti s ručením omezeným a lze jej stanovit pouze v peněžité podobě. O výši povinného příplatku rozhodne valná hromada, přičemž ZOK již neupravuje horní limit poskytnutých příplatků, na rozdíl od ObchZ, kde byl horní limit stanoven.¹⁷⁰ Jak již bylo uvedeno výše, ZOK upravuje, že společenská smlouva může připustit vznik různých druhů obchodních podílů, přičemž obchodní podíly, se kterými jsou spojena stejná práva a povinnosti, tvoří jeden druh.¹⁷¹ V návaznosti na to ZOK výslovně dovoluje, aby si společníci ve společenské smlouvě sjednali, s jakými obchodními podíly bude příplatek spojen a dále i to, zda společníci budou příplatek poskytovat v poměru svých obchodních podílů či jiným způsobem. „*V této souvislosti nicméně vyvstává otázka, zda by případná příplatková disproporce neměla být odůvodněna a případně vyvážena (kompenzována) jinými benefity spojenými s daným podílem (například vyšším počtem hlasů).*“¹⁷²

V případě, že tedy společník nesplní jednu z výše uvedených povinností, je valná hromada oprávněna tohoto společníka ze společnosti vyloučit. Nicméně před tím, než valná hromada společníka vyloučí, musí jej společnost vyzvat ke splnění jedné z výše uvedených povinností a musí mu též stanovit přiměřenou lhůtu pro její dodatečné splnění. Jestliže společník svoji povinnost ani po této výzvě nesplní, valné hromadě nebrání nic v tom, aby společníka ze společnosti vyloučila. Povinnost dát společníku nejprve možnost, aby své povinnosti, jejichž neplnění může být důvodem vyloučení ze společnosti, splnil alespoň dodatečně, byla judikována např. v usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 29 Cdo 3243/2012, ze dne 18.2.2014.

Pravomoci valné hromady vyloučit jednoho ze společníků společnosti vyplývají z ustanovení § 151 odst. 2 ZOK (v případě nesplnění vkladové povinnosti) a z § 165 ZOK (při nesplnění příplatkové povinnosti). Návrh na vyloučení společníka musí být podán v písemné formě a jeho obsahem musí být okolnosti poukazující na důvod pro jeho vyloučení.

---

¹⁷⁰CALLAGHAN, Ida. *Příplatky do ostatních kapitálových fondů kapitálových společností* [online] epravo.cz, 26. března 2014 [cit. 17. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/priplatky-do-ostatnich-kapitalovych-fondu-kapitalovych-spolecnosti-93929.html> >.

¹⁷¹SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 9. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html> >.

¹⁷²ČERNÝ, Jiří. *Příplatky mimo základní kapitál společnosti s ručením omezeným v současnosti i blízké budoucnosti* [online] epravo.cz, 18. listopadu 2013 [cit. 10. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/priplatky-mimo-zakladni-kapital-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-v-soucasnosti-i-blizke-budoucnosti-92739.html> >.

Otázkou, nad kterou bych se rád zamyslel a která je z pohledu praxe velmi významná, je, zda vyloučení společníka je či není rozhodnutím o změně společenské smlouvy. Např. dle názoru A. Rozehnalova rozhodnutí o vyloučení společníka není rozhodnutím o změně společenské smlouvy. Pokud bychom se k tomuto závěru přiklonili, stačila by k vyloučení společníka prostá většina hlasů, samozřejmě jestliže by společenská smlouva nevyžadovala vyšší počet hlasů.¹⁷³ Odlišný názor, k němuž se osobně přikláním, a sice že rozhodnutí o vyloučení společníka je rozhodnutím o změně společenské smlouvy, zaujal B. Havel. Když se tedy přikloníme k tomuto závěru, valná hromada rozhoduje o vyloučení společníka alespoň dvoutřetinovou většinou dle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.¹⁷⁴ Při hlasování samotným společník, o jehož vyloučení se rozhoduje, hlasovací právo nevykonává a k jeho hlasu se nepřihlíží ani při posuzování schopnosti valné hromady se usnášet.

Pokud rozhodne valná hromada o vyloučení společníka, musí být tomuto společníku oznámena skutečnost, že byl ze společnosti vyloučen a taktéž musí být tento společník písemně vyzván k odevzdání kmenového listu, byl-li kmenový list vydán. Součástí výzvy musí být i upozornění na to, že se kmenový list může stát dle § 152 odst. 3 ZOK v případě prodlení s jeho odevzdáním neplatným. Dále by bylo postupováno dle § 153 ZOK a § 154 odst. 1, 2 ZOK.

*„Vyloučený společník může do patnácti dnů od doručení rozhodnutí v písemné formě navrhnout, aby rozhodnutí o jeho vyloučení přezkoumala dozorčí rada, ledaže společenská smlouva určí jiný orgán.“*¹⁷⁵ Společník, jenž byl ze společnosti vyloučen, nemá možnost žádat přezkoumání rozhodnutí o vyloučení soudem, může se pouze dovolávat neplatnosti usnesení valné hromady a to dle § 191 a násl. ZOK.

Závěr, který plyne z usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97 uvádějící, že jakmile společník svůj dlužný vklad splatil, nemohl být ze společnosti vyloučen dle ustanovení § 113 odst. 4 ObchZ, nově tedy dle ustanovení § 151 odst. 2 ZOK, je dle mého názoru aplikovatelný i za účinnosti ZOK.

Má-li společník ve společnosti více obchodních podílů, týká se vyloučení jen těch obchodních podílů, u kterých je společník v prodlení, nicméně společenská smlouva může stanovit, že se společník vylučuje úplně, tedy ve vazbě na všechny jeho obchodní podíly, tedy i ty, u kterých není v prodlení. V tomto případě by společník měl mít právo na náhradu toho,

---

¹⁷³ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 715 (§ 151 ZOK).

¹⁷⁴ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 293 (§ 151 ZOK).

¹⁷⁵ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 715 (§ 151 ZOK).

o co vyloučením přišel, jelikož by se ve vztahu k těm obchodním podílům, u nichž vkladovou povinnost splnil, jednalo o opatření obdobné vyvlastnění,¹⁷⁶ obecně nicméně společník dle § 16 odst. 1 ZOK právo na vrácení vkladu nemá.

Jakmile dojde k vyloučení společníka, zaniká společníkova účast na společnosti s ručením omezeným a obchodní podíl vyloučeného společníka se stává podílem uvolněným, který ovšem není ve vlastnictví společnosti, ale společnost je pouze zmocněna s ním patřičně naložit. Na jinou možnost řešení poukazuje např. A. Rozehnal, dle něhož přichází v úvahu i vymáhání dluhu společníka v rámci soudního řízení.¹⁷⁷

Z výše uvedených skutečností vyplývá, že změny právní úpravy vyloučení společníka v kadučním řízení vyplývají spíše z institutů navazujících a nikoliv ze samotné úpravy vyloučení společníka v kadučním řízení. Nicméně dispozitivnost se projevuje i v tomto způsobu zániku účasti, kdy ZOK např. neupravuje horní limit poskytnutých příplatků, na rozdíl od ObchZ, kde byl horní limit stanoven. Jelikož ale povinný příplatek a též jeho maximální výši musí předpokládat společenská smlouva, je pro zakladatele společnosti velmi důležité nepodcenit výši tohoto povinného příplatku. V případě, že by totiž byla tato výše nastavena nad reálné možnosti jednoho ze společníků, bylo by možné uložením povinného příplatku snadno docílit vyloučení tohoto společníka. Dispozitivnost právní úpravy se projevuje i v návaznosti na možnost vzniku různých druhů obchodních podílů, kdy příplatek může být dle rozhodnutí zakladatelů např. spojen jen s některými obchodními podíly.

Velkým problémem nové právní úpravy, který vnesl nejistotu do praxe, je, zda vyloučení společníka je či není rozhodnutím o změně společenské smlouvy. Opět byly předloženy názory pro obě varianty, kdy jsem se přiklonil k názoru B. Havla, že rozhodnutí o vyloučení společníka je rozhodnutím o změně společenské smlouvy, nicméně pokud nedojde k novelizaci právní úpravy, bude nutné počkat na konečné rozřešení této otázky soudní judikaturou. Ve vztahu k hypotéze této práce je dle mého názoru problém nejasnosti „rozhodnutí, v jejichž důsledku se mění společenská smlouva“ jedním z hlavních problémů právní úpravy ZOK, kdy ne nevyskytuje pouze na tomto místě, ale je v této práci zmíněn hned několikrát.

---

¹⁷⁶ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 293 (§ 151 ZOK).

¹⁷⁷ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 714 (§ 151 ZOK).

4.1.5. Vyloučení společníka soudem

Společníkovi dále zaniká jeho účast ve společnosti s ručením omezeným také tehdy, pokud byl vyloučen soudem.

Na úvod této kapitoly si dovolím opakovaně upozornit na to, že vyloučit společníka v kadučním řízení, tedy rozhodnutím valné hromady společnosti, jež bylo rozebráno v předcházející podkapitole, je možné výhradně a pouze ze dvou důvodů a to pokud je společník v prodlení se splacením svého vkladu nebo pokud nesplnil svou příplatkovou povinnost, která mu byla uložena na základě usnesení valné hromady. Žádné jiné důvody, na základě nichž by valná hromada byla oprávněna vyloučit společníka společnosti, nepřicházejí v úvahu.

V praxi je ovšem možné se setkat se spoustou případů, kdy společenské smlouvy nebo stanovy rozšiřují okruh případů, na základě kterých může valná hromada společníka vyloučit. Na neplatnost těchto ustanovení, která jsou neplatná z důvodu rozporu s kogentními ustanoveními zákona, poukazuje ve svém článku např. I. Štenglová.¹⁷⁸ Totožný názor na uvedenou problematiku zastává i L. Lochmanová, která uvádí, že ustanovení ve společenské smlouvě obsahující výčet dalších důvodů by byla neplatná a tím pádem by bylo neplatné i samotné rozhodnutí valné hromady o vyloučení společníka.¹⁷⁹

Nicméně existuje celá řada dalších povinností společníků vyplývajících jak ze samotného zákona, společenské smlouvy i jiných závazků převzatých společníkem vůči společnosti, při jejichž porušení valná hromada tedy nemá pravomoc k vyloučení společníka, ale může se domáhat vyloučení společníka u soudu. A právě tato možnost zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, tedy vyloučení společníka soudem, bude rozebrána na následujících řádcích.

Vyloučení společníka soudem umožňuje ZOK ve svém ustanovení § 204. Obdobné ustanovení bylo již upraveno též v ObchZ, konkrétně v ustanovení § 149. Změnou, kterou přinesl ZOK je, že tento zákon vyžaduje porušení povinnosti tzv. „zvlášť závažné“, zatímco dle ObchZ bylo vyžadováno porušení povinností „závažným způsobem“.¹⁸⁰

Společníka je možné soudem vyloučit, pokud budou splněny kumulativně zákonem stanovené podmínky, mezi něž patří: zvlášť závažné porušení povinnosti společníka, předchozí výzvy ke splnění své povinnosti, písemného upozornění na možnost vyloučení

---

¹⁷⁸ BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. s. 271.

¹⁷⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 935 (§ 204 ZOK).

¹⁸⁰ Tamtéž, s. 936 (§ 204 ZOK).

při nesplnění povinnosti a také souhlas dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků, přičemž z § 173 odst. 1 písm. b) ZOK plyne, že nejprve musí o podání návrhu na vyloučení rozhodnout valná hromada, a to dle § 171 odst. 1 písm. b) ZOK, tedy dvoutřetinovou většinou všech. Při posuzování usnášeníschopnosti valné hromady se samozřejmě nebude přihlížet k hlasům společníků, kteří nemohou vykonávat hlasovací právo, kdy toto pravidlo je upraveno v § 169 odst. 3 ZOK. „Závažné porušení povinností společníka je tedy základním hmotně-právním předpokladem vyloučení společníka. Další předpoklady jsou spíše procesního charakteru.“¹⁸¹

V návrhu na vyloučení společníka musí být zvláště závažné porušení povinnosti přesně popsáno. ZOK nicméně tento pojem nekonkretizuje a zvláště závažné porušení povinnosti musí prokázat v návrhu na vyloučení společníka sama společnost. Úkolem soudu je následně zhodnotit, zda je návrh na vyloučení společníka důvodný či nikoliv.¹⁸²

Otázkou, kterou je nutné si položit, je, o jakou konkrétní povinnost se může jednat a z čeho tato povinnost pro společníka může vyplývat. Dle mého názoru bude povinnost nejčastěji vyplývat přímo ze společenské smlouvy. Rozhodně je vhodné upravit povinnost ve společenské smlouvě co možná nejkonkrétněji tak, aby i případné dokazování společnosti u soudu bylo co možná nejsnazší. Dále může povinnost vyplývat přímo ze zákona nebo i jiných než písemných závazků převzatých společníkem vůči společnosti, popř. z jiných právních skutečností nebo z obecné zásady loajality, kterou musí společník společnosti projevovat a zachovávat.^{183 184}

J. Hejda zastává názor, že je třeba porušováním rozumět jak porušování opakované, tak případně i porušování setrvalé.¹⁸⁵ Osobně zastávám názor, že ačkoliv by se mohlo z gramatického výkladu slov „porušuje zvláště závažným způsobem“ zdát, že se porušování musí opakovat, není opakovanost porušení dle mého názoru nezbytně nutná, ale mohlo by se jednat i o jednorázové porušení, které by bylo významné. Obdobný názor ve vztahu k předchozí právní úpravě zaujal ve své knize K. Eliáš, když uvedl, že soustavnost porušování může spočívat i v udržování protiprávního stavu vyvolaného jednorázovým porušením povinnosti. Domnívám se, že z tohoto názoru lze vycházet i nadále, protože obchodní zákoník

---

¹⁸¹ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 87.

¹⁸² THEOBALD, Hans-Ulrich, BUDÍKOVÁ, Petra. Vliv společníka s.r.o. na vyloučení jiného. *Právní rádce*, 2012, roč. 5, č. 5, s. 34.

¹⁸³ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1055 (§ 204 ZOK.).

¹⁸⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005

¹⁸⁵ HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013, s. 258.

shodně obsahoval pojem „porušuje“.¹⁸⁶ Obdobný závěr zastává i J. Pokorná, když by dle jejího názoru jiný výklad vedl k nelogickému závěru. Bylo by totiž nutno vyčkat, až se dopustí společník protiprávního jednání opakovaně.¹⁸⁷

Před podáním návrhu na vyloučení společníka příslušnému soudu, je společnost povinna společníka vyzvat ke splnění povinnosti a stejně jako u vyloučení v kadučním řízení je povinna společníka nejprve upozornit na možnost vyloučení ze společnosti v případě nesplnění konkrétní povinnosti.

ZOK nestanovuje pro výzvu jakékoliv formální náležitosti a L. Lochmanová uvádí, že výzva může být tudíž učiněna i ústně, avšak tak, aby byla prokazatelná.¹⁸⁸ Rozhodně by dle mého názoru výzva ke splnění povinnosti měla být sdělována ústně pouze ve výjimečných případech. Takovým případem by mohla být dle mého názoru např. valná hromada společnosti, kdy by mohl být společník vyzván ihned poté, co by na valné hromadě vešlo porušení povinnosti společníka ve známost.

Dle usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 18. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3243/2012 se nesmí jednat pouze o výzvu obecnou ke zdržení se jednání, kterým by byla společnosti způsobena další škoda a kterým by bylo poškozováno dobré jméno společnosti, ale ve výzvě musí být konkrétně vymezeno jednání, kterým se měl jmenovaný dopustit porušení povinnosti společníka.

V ZOK je v ust. § 204 doslovně uvedeno, že „*společnost se může domáhat u soudu vyloučení společníka, který porušuje zvláště závažným způsobem svou povinnost, ačkoliv byl k jejímu plnění vyzván a na možnost vyloučení písemně upozorněn; tím není dotčen § 151*“, na základě čehož lze usoudit to, co již bylo řečeno, a sice že výzva může být učiněna samostatně a tudíž i ústně. Dále nicméně z ustanovení vyplývá, že upozornění obsahující možnost vyloučení společníka již nemůže být učiněno ústně, ale musí být v písemné formě. Takový závěr je možné vyvodit i z rozsudku Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. 2. 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/96, ve kterém soud rozhodl, že společnost musí společníka nejdříve vyzvat k plnění povinností a písemně jej poučit o následcích neuposlechnutí této výzvy a teprve až pak se může společnost u soudu domáhat vyloučení společníka.

Výjimka pro povinnou výzvu je stanovena v § 204 odst. 2 ZOK, dle něhož není písemná výzva povinná, jestliže porušení povinnosti mělo právní následky, které nelze odstranit. „*Lze*

---

¹⁸⁶ ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. s. 127.

¹⁸⁷ POKORNÁ, Jarmila. In ELIÁŠ, Karel a kol. (ed.). *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. s. 206.

¹⁸⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 937 (§ 204 ZOK).

zvažovat například porušení povinnosti mlčenlivosti společníkem, ačkoliv k ní byl zavázán společenskou smlouvou, a vyzrazení informací využitelných v hospodářské soutěži třetí osobě; tím je společnosti způsobena prokazatelná újma, kterou již nelze odstranit.“¹⁸⁹

Velmi problematický by v praxi mohl být případ, kdy společník, který porušuje svoji povinnost, bude také jediným jednatelem společnosti. Je totiž nutné vyřešit otázku, jak postupovat v situaci, kdy tento společník odmítne sebe jako společníka vyzvat k plnění povinnosti a upozornit se na možnost vyloučení ze společnosti. Svůj názor v této souvislosti vyslovil B. Havel, který uvádí, že ačkoliv společník nebyl vyzván, může být návrh na vyloučení společníka přesto podán, a to s využitím pravidla § 6 NOZ, v němž je uvedeno, že „nikdo nesmí těžit ze svého nepoctivého nebo protiprávního činu“.¹⁹⁰ S tímto názorem B. Havla se rozhodně ztotožňuji, opačný názor by totiž v mnoha společnostech použití institutu vyloučení společníka společností soudem mohl úplně znemožnit.

Samozřejmě je důležité si uvědomit, že pokud je společník společnosti s ručením omezeným současně jednatelem této společnosti, je nutno rozlišovat mezi jeho povinnostmi jednatele a povinnostmi společníka. Pro porušování povinností jednatele nelze společníka ze společnosti vyloučit.¹⁹¹

Nově je v ZOK spojena povinnost s existencí kmenového listu, byl-li vydán, a to odevzdat tento cenný papír bez zbytečného odkladu. Ze zákona dle mého názoru jednoznačně plyne, že samotné vyloučení společníka není v tomto případě na odevzdání kmenového listu nijak závislé a v ZOK uvedená lhůta (bez zbytečného odkladu) je pouze lhůtou pořádkovou. Pokud by v praxi nastal případ, kdy by vyloučený společník kmenové listy neodevzdal, bylo by postupováno způsobem podle § 152 ZOK. Společníková účast na společnosti tak zaniká, bez ohledu na případné odevzdání kmenových listů, nabytím právní moci rozhodnutí soudu a vyloučený společník má právo na vypořádací podíl.

V praxi rovněž nelze vyloučit, že společenská smlouva společnosti s ručením omezeným bude obsahovat ustanovení, která budou postihovat porušení určité povinnosti společníka povinností zaplatit smluvní pokutu. V tomto případě je nutno si položit otázku, zda, popřípadě za jakých okolností, lze takto zakotvenou smluvní pokutu po dlužníkovi vymáhat. Jsem toho názoru, že smluvní pokutu zakotvenou ve společenské smlouvě lze po společníkovi vymáhat a společník je tak ustanovením o smluvní pokutě obsažené ve společenské smlouvě vázán. Navázání smluvní pokuty si lze představit jak na drobnější

---

¹⁸⁹ Tamtéž, s. 937 (§ 204 ZOK).

¹⁹⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 395 (§ 204 ZOK).

¹⁹¹ Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/1994

prohřešky, tak na porušení povinnosti zvlášť závažným způsobem, které je důvodem vyloučení společníka soudem. Ve všech případech bude samozřejmě posuzováno, zda není smluvní pokuta, resp. její výše, nepřiměřeně vysoká a z tohoto důvodu v rozporu s dobrými mravy.

V praxi si lze představit případy, kdy společník, kterému bude uložena povinnost uhradit smluvní pokutu, bude argumentovat tím, že povinností, na kterou navazuje smluvní pokuta, vázán není. V případě převodu obchodního podílu dle ObchZ, kdy nabyvatel musel výslovně prohlásit, že přistupuje ke společenské smlouvě společnosti, by společníkovi výše uvedená argumentace rozhodně neprošla. Toto prohlášení společníka dokonce Nejvyšší soud výslovně označil jako podstatnou obsahovou náležitost smlouvy, jejíž absence zakládala neplatnost smlouvy.^{192 193} Na rozdíl od ObchZ, dle ZOK již dochází k přistoupení společníka ke společenské smlouvě automaticky. Jsem tedy toho názoru, že nový společník bude vázán ustanoveními o smluvní pokutě stanovenými ve společenské smlouvě taktéž zcela automaticky a argumentace, že smluvní pokutou vázán není, by taktéž neprošla.

Závěrem této kapitoly nutno dodat, že právní úprava vyloučení společníka soudem nedoznala téměř žádných podstatných změn. Pouze terminologická je dle mého názoru změna, že ZOK vyžaduje porušení povinnosti tzv. „zvlášť závažné“, zatímco dle ObchZ bylo vyžadováno porušení povinností „závažným způsobem“. Dopad tohoto ustanovení byl tedy maximálně ten, že si společnosti musely případně upravit terminologii v dokumentech, ve kterých mají možnost vyloučení společníka soudem upravenou.

Co v praxi může působit zbytečné problémy a bylo tomu tak i v případě právní úpravy v ObchZ, je slovo „porušuje“. Z gramatického výkladu by se mohlo zdát, že společník může být soudem vyloučen, pouze pokud se porušení bude opakovat, ačkoliv tomu tak není. De lege ferenda by bylo vhodné tuto nejasnost v právní úpravě upravit a je dle mého názoru velkou škodou, že nebylo v ZOK upraveno rovnou.

4.1.6. Zrušení účasti společníka soudem

Společníkovi zaniká jeho účast na společnosti také tehdy, je-li z jeho podnětu zrušena soudem, a to jednak dle § 211 ZOK při děděním podílu, ale zejména dle § 205 ZOK.

V předcházející kapitole bylo probráno zrušení účasti společníka na návrh společnosti, v této kapitole bude probrán zánik účasti společníka na základě návrhu samotného společníka

---

¹⁹² Rozhodnutí NS ze dne 24. dubna 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001.

¹⁹³ PATĚK, Daniel. Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*, 2010, roč. 2, č. 4, s. 95.

žadajícího o zrušení své účasti na společnosti. „*V návrhu musí společník přesně vymezit konkrétní skutečnosti, které ho vedou k jeho podání, a pro které po něm nelze spravedlivě očekávat další setrvání ve společnosti.*“¹⁹⁴ Společník, který má v úmyslu ukončit svoji účast ve společnosti s ručením omezeným, je k podání návrhu na zrušení své účasti ve společnosti aktivně legitimován. Pasivně legitimována je společnost s ručením omezeným, v níž chce společník svou účast ukončit.

Soud po podání návrhu na zrušení účasti společníka ve společnosti posuzuje a zkoumá konkrétní okolnosti případu, zejména poměry ve společnosti, popř. porušování povinností vůči společníkovi, a to jak společností, tak ostatními společníky. Dále soud zkoumá, zda okolnosti případu a chování společníka, který navrhuje zrušení své účasti ve společnosti, nejsou takové, že je třeba v zájmu společnosti či ostatních společníků ochranu navrhovatelova práva odepřít. *Obecně řečeno tedy návrh na zrušení účasti ve společnosti musí projít dvěma testy: 1) zda jsou zde pro zrušení účasti vážné důvody a 2) zda by zrušení účasti nezpůsobilo nespravedlivou újmu společnosti či ostatním společníkům.*¹⁹⁵

Důvodem, při němž po společníkovi nelze žádat, aby dále setrval ve společnosti, můžeme zařadit např. případy, kdy je ze strany společnosti porušována její povinnost vůči tomuto společníkovi, popřípadě situace, kdy většinoví společníci svého postavení zneužívají a menšinový společník nemá možnost jejich jednání ovlivnit.¹⁹⁶

V zákoně nicméně nenalezneme konkrétní výčet důvodů pro zrušení účasti soudem. Konkrétní posouzení toho, zda se jedná či nejedná o důvod pro zrušení účasti společníka soudem je ponecháno na rozhodnutí soudu. Např. Krajský obchodní soud v Brně ve svém rozsudku ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93 judikoval, že skutkovou podstatu pro zrušení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným naplňuje stav, kdy nedošlo k realizaci předmětu podnikání (činnosti) a tím ke splnění účelu existence společnosti podle společenské smlouvy či stav, kdy nepřítomnost společníka znemožňuje výkon práv a povinností ostatních společníků vyplývajících ze společenské smlouvy. V tomto konkrétním případě tedy soud vyhověl návrhu na zrušení účasti dvou společníků, kdy společnost měla provozovat mezinárodní překladiště a třetí společník měl zajistit přepravce.

---

¹⁹⁴ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 269.

¹⁹⁵ FUKA, Jindřich. *Společníkem ve společnosti s ručením omezeným proti své vůli* [online] epravo.cz, 26. ledna 2012 [cit. 11. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnikem-ve-spolecnosti-s-ručením-omezeným-proti-sve-vůli-80269.html> >.

¹⁹⁶ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 943 (§ 205 ZOK).

Ten však svůj závazek nesplnil, neumožnil žalobcům ani převést jejich obchodní podíly na jinou osobu a nakonec se odstěhoval neznámo kam.

Také zmaření důvodu, pro který se společník na společnosti účastní, může být důvodem zrušení jeho účasti, jak bylo judikováno Usnesením Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 10. 2011, sp. zn.: 29 Cdo 4613/2010. V tomto případě podal návrh na zrušení své účasti Český svaz chovatelů, jakožto společník společnosti CHOVATEL, spol. s r.o. Nejvyšší soud České republiky uvedl, že bylo-li skutečně vydávání časopisu Chovatel hlavním důvodem účasti navrhovatele ve společnosti, přičemž ostatní společníci o tom věděli, a přestala-li společnost uvedený časopis vydávat, aniž k tomu měla vážný důvod, může to být důvodem, pro který nelze na společníku spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval.

Neúspěšných návrhů na zrušení účasti společníka ve společnosti bylo taktéž judikováno hned několik. Nejvyšší soud České republiky usnesením ze dne 11. 11. 2004, sp. zn.: 29 Odo 194/2004 zamítl dovolání navrhovatele s tím, že se nejedná o porušení práv společníka v případě, že byl odvolán z funkce jednatele, ukončil pracovní smlouvu se společností, bez úspěchu nabídl svůj obchodní podíl ostatním společníkům a vzhledem k velikosti svého obchodního podílu nemůže nijak ovlivnit poměry ve společnosti, ačkoliv se současným stavem společnosti nesouhlasí.

Neúspěšné návrhy nalezneme dále např. v Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 24. 2. 2009, sp. zn.: 29 Cdo 1263/2007, kde bylo judikováno, že skutečnost, kdy navrhující společník odešel do důchodu a jeho pracovní poměr ke společnosti tak skončil, není důvodem pro zrušení jeho účasti ve společnosti. Dále lze zmínit např. Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 8. 1997, sp. zn.: 1 Odon 36/97, kde jiný společník porušil zákaz konkurence a také Usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 9. 2006, sp. zn.: 29 Odo 789/2005, kde společnost podala na společníka trestní oznámení a tím dle jejího tvrzení byla hrubě narušena důvěra mezi společníkem a společností.¹⁹⁷

A. Hendrlín zastává názor, že je podmínka pro zrušení účasti společníka až příliš obecně definována a pro správnou interpretaci slova „spravedlivě“ je nutno vycházet z teoretických základů právní filozofie, což dle něho klade příliš velké nároky na české soudy.¹⁹⁸ Osobně jsem toho názoru, že by bylo vhodné de lege ferenda ustanovení § 205 ZOK doplnit alespoň o

---

¹⁹⁷FUKA, Jindřich. *Společníkem ve společnosti s ručením omezeným proti své vůli* [online] epravo.cz, 26. ledna 2012 [cit. 11. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnikem-ve-spolecnosti-s-ručením-omezeným-proti-sve-vuli-80269.html> >.

¹⁹⁸ HENDRLÍN, Antonín. Zrušení účasti společníka soudem ve společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 4, s. 174.

demonstrativní výčet důvodů, pro které může společník navrhnout soudu zrušení své účasti, což by posloužilo jako pomůcka pro správnou aplikaci tohoto ustanovení jak společníkem, tak případně i soudy.

U společnosti s ručením omezeným, která má pouze jednoho společníka, nelze zrušit účast tohoto jednoho společníka v této společnosti soudem, protože by se jednalo o protiprávní stav, kdy společnost nemůže existovat bez společníka. Řešením této situace by pro jediného společníka bylo převést obchodní podíl na jinou osobu. Pokud by jediný společník nenašel nikoho, kdo by měl o obchodní podíl zájem a současně by již nechtěl být ve společnosti společníkem, nezbylo by mu nic jiného, než rozhodnout o zrušení společnosti a jejím vstupu do likvidace.

Pokud rozhodne soud o zrušení společnickovy účasti, bude zrušení účinné ke dni, kdy se rozhodnutí stane pravomocným. Kmenový list, pokud byl vydán, je společník povinen dle ust. § 205 odst. 2 ZOK odevzdat bez zbytečného odkladu po zrušení jeho účasti. Ze zákona dle mého názoru jednoznačně plyne, že samotné zrušení účasti společníka není na odevzdání kmenového listu závislé. Pokud by společník, jehož účast ve společnosti byla zrušena, kmenové listy neodevzdal, bylo by postupováno způsobem podle § 152 ZOK. Společnickova účast na společnost tak zaniká, bez ohledu na případné odevzdání kmenových listů, nabytím právní moci rozhodnutí soudu zrušení účasti společníka.

Důsledkem zrušení účasti společníka soudem je uvolněný podíl, se kterým se musí společnost dle zákona vypořádat a společníkovi tak vzniká právo na vypořádací podíl podle § 213 a násl. ZOK.

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že tento způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, na návrh samotného společníka, klade na společníka velmi velké nároky a to kvůli argumentaci důvodu, pro který chce společník svoji účast na společnosti ukončit. To je na jednu stranu z důvodu zachování jistoty ostatních společníků a samotné společnosti pochopitelné, protože důvod ukončení účasti společníka musí být skutečně závažný, vyjádřený slovy zákona „*nelze spravedlivě očekávat další setrvání ve společnosti*“. Na druhou stranu je nicméně nutno vzít v úvahu, že společník bude tento způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným zpravidla využívat až v době, kdy mu již nebude zbývat jiná možnost, jak svoji účast ve společnosti ukončit. Proto trvám na tom, že by bylo vhodné de lege ferenda upravit v zákonu alespoň demonstrativní výčet důvodů, pro něž lze zrušení účasti požadovat.

4.1.7. Dohoda o ukončení účasti společníka

Dohoda o ukončení účasti společníka je další ze způsobů zániku společníkovy účasti na společnosti s ručením omezeným. Podle J. Hejdy je tento způsob zániku účasti považován za nejobecnější, s čímž lze souhlasit i vzhledem k rozsahu § 203 ZOK, které se omezuje pouze na jednu větu. Původní znění ObchZ z roku 1991 neobsahovalo úpravu zániku účasti prostřednictvím této dohody o ukončení účasti. Dohoda o ukončení účasti společníka byla do ObchZ zavedena až první harmonizační novelou provedenou zákonem č. 142/1996 Sb., a to doplněním ustanovení § 149a. Až do té doby, než bylo toto ustanovení ObchZ doplněno, vyvstávala otázka, zda může být společníkova účast na společnosti ukončena stejným způsobem, jakým účast vznikla. „*Většinově převládal názor, že není-li tato možnost obchodním zákoníkem výslovně vyloučena, je v souladu s ust. čl. 2 odst. 3 LZPS a § 2 odst. 3 obč. zák. možné tímto způsobem účast ve společnosti ukončit.*“¹⁹⁹ Ke stejnému závěru dospěla také judikatura, např. usnesení Nejvyššího soudu České republiky ze dne 26. 3. 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007.

Podstata dohody o ukončení účasti společníka ve společnosti je zachována i za účinnosti ZOK.²⁰⁰ Jak již bylo uvedeno, v ZOK je dohoda o ukončení účasti společníka upravena v § 203 ZOK, z něhož vyplývá povinnost písemné formy dohody s úředně ověřenými podpisy všech společníků, tak jako tomu bylo dle ObchZ. V případě, že byl vydán kmenový list, musí být dle ZOK odevzdán zpět společnosti. Pokud by společník kmenový list neodevzdal, účast společníka by dle mého názoru nezánikla (jako tomu bylo uvedeno výše v jiných případech), a dohoda by tak nenabyla účinnosti. Účast společníka na společnosti s ručením omezeným by tak zanikla až odevzdáním kmenových listů.

Dohoda musí být uzavřena i tím společníkem, který chce na základě této dohody svou účast ve společnosti ukončit. *Vzhledem k tomu, že zákon výslovně předepisuje, že tato dohoda musí být písemná a její podpisy úředně ověřené, nejedná se o změnu společenské smlouvy, která by vyžadovala formu notářského zápisu.*²⁰¹

Podmínky, které jsou stanoveny zákonem a které musí být splněny kumulativně, jsou tedy celkem tři. Konkrétně se jedná o písemnou formu dohody, podpisy společníků na této dohodě musí být úředně ověřeny a musí se jednat o dohodu všech společníků společnosti.

---

¹⁹⁹ HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. s. 52.

²⁰⁰ HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. s. 106.

²⁰¹ Tamtéž, s. 394 (§ 203 ZOK).

V případě, že nebude s ukončením účasti společníka ve společnosti souhlasit byť jen jediný společník, k dohodě nedojde. Souhlas být jen jediného společníka nelze nijak nahradit, a to ani soudním rozhodnutím. Jestliže tedy bude chybět souhlas kteréhokoliv společníka, je jediným možným řešením společníka nastalé situace podat návrh na zrušení společnickovy účasti ve společnosti soudem dle § 205 odst. 1 ZOK. V tomto případě nicméně společník musí prokázat, že na něm nelze spravedlivě požadovat, aby ve společnosti setrval²⁰², což ovšem není právě nejjednodušší úkol, jak ostatně již bylo uvedeno v předchozí podkapitole.

Jelikož v ZOK nejsou pro dohodu o ukončení účasti společníka stanoveny žádné obsahové náležitosti, musíme povinné náležitosti dohody o ukončení účasti společníka vyvodit ze samotného účelu dohody o ukončení účasti společníka. Naproti tomu fakultativní náležitosti dohody o ukončení účasti společníka závisí výhradně na dohodě smluvních stran. To, z jakých důvodů má v plánu společník svoji účast ve společnosti ukončit, není dle mého názoru povinnou náležitostí dohody a tudíž ani není nutné, aby byly v dohodě tyto důvody uvedeny.

Náležitostí, která dle mého názoru také není povinnou, ale rozhodně je vhodné ji do dohody uvést, je datum ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným. Otázkou, kterou je nutné si položit je, k jakému okamžiku v případě absence konkrétního data účast společníka na společnosti končí. Dle mého názoru přichází v úvahu jediný okamžik a to okamžik podpisu dohody ze strany posledního společníka, popř. prohlášení podpisu za vlastní, pokud společník dohodu o ukončení účasti společníka podepsal bez úředního ověření podpisu a k ověření podpisu došlo až později.

K samotnému uzavření dohody rozhodně nemusí bezpodmínečně dojít na valné hromadě společnosti, ale může k uzavření dohody dojít i na jiném neformálním setkání společníků společnosti.²⁰³ Zastávám názor, že by mohla být dohoda určitě uzavřena i bez toho, aniž by se společníci museli osobně setkat na jednom místě, ale bylo by dostačující, pokud by se „setkaly“ až úředně ověřené podpisy na samotné dohodě o ukončení účasti společníka ve společnosti. Účast společníka na společnosti tak bude ukončena k datu uvedenému v dohodě o ukončení společníka ve společnosti s ručením omezeným, popř. k datu podpisu dohody s úředním ověřením ze strany posledního společníka, jak již bylo uvedeno výše.

---

²⁰² LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 933 (§ 203 ZOK).

²⁰³ Tamtéž, s. 933 (§ 203 ZOK).

V případě, že k uzavření dohody dochází na valné hromadě, nebude zpravidla možné, aby dohodu podepsal zástupce společníka přítomný na valné hromadě, a to zejména z toho důvodu, že se plná moc obvykle vystavuje pouze za účelem účasti zástupce společníka na valné hromadě, hlasování na ní a podávání návrhů atd. Dohoda o ukončení účasti společníka přítom do působnosti valné hromady dle názoru L. Lochmanové nepatří, s čímž lze dle mého názoru souhlasit.²⁰⁴ Pokud by nicméně bylo předem známo, že na valné hromadě bude projednáváno ukončení účasti některého ze společníků, bylo by dle mého názoru určitě možné uvést v plné moci i oprávnění zmocněnce podepsat dohodu o ukončení společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Dle názoru L. Lochmanové dále není v rozporu se zákonem, aby byla dohodou ukončena účast společníka ve společnosti pouze částečně za předpokladu, že je tato možnost upravena společenskou smlouvou. K uvedenému závěru se taktéž přikláním a dokonce jsem toho názoru, že by tato možnost ukončení účasti společníka částečně ani nemusela být upravena společenskou smlouvou, a to navzdory tomu, že je zřejmé, že cílem úpravy ukončení účasti společníka ve společnosti dohodou je úplné ukončení účasti. Částečné ukončení účasti společníka by mohlo být praktické zejména v případech, kdy budou s různými podíly spojena různá práva nebo povinnosti a společník by měl zájem ukončit účast pouze ve vztahu ke konkrétnímu podílu. Otázkou nicméně je, zda by s tímto postupem pouze částečného ukončení účasti společníka souhlasili ostatní společníci. Ačkoliv tedy osobně nevidím problém v tom ukončit dohodou účast společníka ve společnosti pouze částečně, je však rozhodně vhodnější uskutečnit částečný zánik účasti společníka např. převodem obchodního podílu.²⁰⁵

Společnost je po ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným povinna vyhotovit aktualizované úplné znění společenské smlouvy a současně ho vložit do sbírky listin.

V rámci této podkapitoly byl probrán nejobecnější způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, kterým je dohoda o ukončení účasti společníka všech společníků. Právní úprava dohody o ukončení účasti společníka v ZOK se příliš neliší od právní úpravy v ObchZ, což je dle mého názoru nicméně škoda. Z výkladu je zřejmé, že právní úprava dohody o ukončení účasti společníka totiž např. nereflektuje to, že je v ZOK nově upravena možnost vlastnit více obchodních podílů a neupravuje tak otázku pouze

---

²⁰⁴ Tamtéž, s. 933 (§ 203 ZOK).

²⁰⁵ Tamtéž, s. 933 (§ 203 ZOK).

částečného ukončení účasti společníka.

4.1.8. Vystoupení společníka

ZOK nově připouští další možnost zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, na základě níž může společník jednostranně ze společnosti sám vystoupit a tím i samozřejmě ukončit svou účast na společnosti. Jedná se o tzv. abandonní právo²⁰⁶, které bylo v předchozí právní úpravě dle ust. § 148 ObchZ výslovně zakázáno. V souvislosti s účinností ZOK se jedná o posun společnosti s ručením omezeným blíže ke společníkům čistě osobních společností, u kterých je typické, že lze společenskou smlouvu vypovědět.²⁰⁷

Možnost společníka vystoupit ze společnosti byla do ZOK přidána z důvodu ochrany společníka před nedobrovolným setrváním ve společnosti za situace poměrně odlišné od stavu v době, kdy do společnosti daný společník vstoupil. Dle mého názoru se společnost s ručením omezeným touto možností ukončení účasti společníka mnohem více otevřela investorské veřejnosti, protože umožňuje investorovi jednodušeji tuto společnost opustit v případě, že se společnost začne ubírat směrem, který pro investora není akceptovatelný. Samozřejmě za předpokladu, že bude naplněn jeden ze zákonných důvodů vystoupení společníka ze společnosti uvedených níže. Společník může ze společnosti dle § 202 odst. 1 ZOK vystoupit pouze tehdy, je-li to zákonem povoleno. *„Striktní výklad by sváděl k závěru, že vystoupení je možné jen z důvodů (příčin) uvedených v ZOK. Další důvody jsou však dány i v jiných právních předpisech (srov. například § 141 NOZ a příslušná ustanovení zákona o přeměnách).“*²⁰⁸

Oprávnění společníka vystoupit ze společnosti s ručením omezeným by v praxi mělo být velmi mimořádným způsobem ukončení účasti společníka ve společnosti, kdy dle mého názoru rozhodně není žádoucí, aby bylo tohoto institutu v praxi nadužíváno. Jsem dále toho názoru, že v případě sporu společníků o oprávněnosti vystoupení společníka ze společnosti, dle konkrétního způsobu, by mělo být v případě pochybností o tom, zda je zákonný předpoklad naplněn či nikoliv, spíše rozhodováno v neprospěch společníka, který má v úmyslu ze společnosti vystoupit. Stabilita společnosti s ručením omezeným jako kapitálové společnosti, do níž jsou vloženy investice společníků, by tedy neměla být narušována tím, že

---

²⁰⁶ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 3, č. 12, s. 351.

²⁰⁷ BUDÍKOVÁ, Petra. *Právo na vystoupení ze společnosti* [online] domaci.ihned.cz, 21. března 2014 [cit. 16. prosince 2014]. Dostupné na < <http://domaci.ihned.cz/c1-61891990-pravo-na-vystoupeni-ze-spolecnosti> >.

²⁰⁸ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 930 – 931 (§ 202 ZOK).

by měl společník bez skutečně podstatných důvodů právo jednostranně vystoupit ze společnosti a požadovat tak svou investici zpět. Vždy je tak nutné vzít v úvahu nejen právo společníka vystoupit ze společnosti, ale také to, jaké dopady bude mít vystoupení společníka na ostatní společníky (investory).²⁰⁹

Dle odborné literatury lze rozlišit dva druhy vystoupení, a to vystoupení společníka na základě skutečností, které mu při vzniku účasti byly neznámé, o nichž vědět nemohl či nemusel a vystoupení společníka na základě skutečností, kterou mohl na základě společenské smlouvy očekávat a být na ni tedy připraven.²¹⁰

V § 202 odst. 2 ZOK jsou uvedeny dvě možnosti vystoupení společníka, dle něhož je společník oprávněn ze společnosti vystoupit tehdy, nesouhlasil-li s přijatým rozhodnutím valné hromady o změně převažující povahy podnikání společnosti (první důvod), nebo prodloužení trvání společnosti (druhý důvod) a hlasoval-li na valné hromadě proti.

Důvody vážnoucí na změně převažující povahy podnikání se budou týkat skutečného podnikání, tedy materiálních změn, protože zákon se neváže na formální předmět, tak jak je vymezen společenskou smlouvou a zapsán v obchodním rejstříku, ale na „povahu podnikání“, tedy důvod pro vystoupení může nastat nezávisle na zapsaném předmětu podnikání (činnosti).²¹¹

Lze předpokládat, že se v praxi vyskytnou nejrůznější případy, které se vystoupivší společník bude snažit podřadit pod změnu převažující povahy podnikání. Mimo jiné se může změna převažující povahy podnikání týkat např. podnikatelské strategie v rámci současného předmětu podnikání, soustředění se na určité území či státy, skupiny zákazníků, způsob nabízení zboží nebo služeb (soustředění se výhradně na prodej přes internet).²¹²

Změny mohou dále spočívat např. v zásadních reorganizacích společnosti, přijímání úsporných opatření, propouštění zaměstnanců, zavádění elektronických informačních systémů, nahrazení lidí roboty atp. V případě, že by společník nesouhlasil s výše uvedenými změnami a domníval by se, že nepřinesou jeho investici, resp. společnosti, očekávané výnosy, ale současně nemá ve společnosti takovou pozici, aby byl schopen si prosadit svoje zájmy, neměl by být nucen ve společnosti zůstat proti své vůli a měla by tak pro něj existovat

---

²⁰⁹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1051 (§ 202 ZOK.).

²¹⁰ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 928 (§ 202 ZOK).

²¹¹ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

²¹² POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1051 (§ 202 ZOK.).

možnost přenosu investice jinam.²¹³ Nicméně opět je nutné dodat, že se ve všech výše uvedených případech musí skutečně jednat o podstatnou změnu podnikání společnosti, resp. změnu převažující povahy podnikání společnosti.

L. Lochmanová dále poukazuje i na to, že „povahou podnikání“ nemůžeme rozumět pouze podnikatelský účel založení, jehož hlavním cílem je generování zisku, ale povahou podnikání musíme rozumět i účel nepodnikatelský, tedy účel ideální. Byla-li by tedy společnost založena jak za účelem ideálním, tak i materiálním, přičemž jeden z nich by byl účelem převažujícím a valná hromada by rozhodla, že se doposud převažující účel mění či dokonce ruší, mohl by společník své právo na vystoupení taktéž uplatnit.²¹⁴ ²¹⁴Druhá možnost společníka vystoupit ze společnosti dle § 202 odst. 2 písm. b) ZOK přichází v úvahu za předpokladu, že je společnost s ručením omezeným založena na dobu určitou nebo za splněním určitého účelu. Je samozřejmé, že i v případě, že bude společnost založena např. na dobu určitou, není nevyhnutelně nutné, aby byla uplynutím této doby zrušena s likvidací. Společníci se v tomto případě můžou dohodnout na další existenci společnosti, k čemuž je nutné rozhodnutí valné hromady o změně společenské smlouvy. Pokud by tedy některý ze společníků např. hlasoval proti prodloužení existence společnosti, má následně tento společník možnost ze společnosti vystoupit postupem dle § 202 odst. 2 písm. b) ZOK.²¹⁵

V samotné praxi nicméně může nastat i celá řada problémů. Aby byl naplněn předpoklad pro vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným, musí se současně jednat o záležitost, o které rozhoduje valná hromada. Oba způsoby vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným uvedené v § 202 ZOK mohou znamenat změnu společenské smlouvy. Aby nicméně vůbec přicházela možnost vystoupení společníka ze společnosti dle § 202 ZOK v úvahu, muselo by být v tomto případě společenskou smlouvou umožněno, aby společenskou smlouvu mohla měnit právě valná hromada. Pokud by toto nebylo připuštěno, museli by souhlas se změnou společenské smlouvy vyslovit všichni společníci a možnost společníka vystoupit ze společnosti by tak nepřicházela v úvahu.²¹⁶

Další problém, který může v praxi vystat je, zda bude konkrétní důvod vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným spadat do působnosti valné hromady. V případě prodloužení doby trvání společnosti se nepochybně jedná o změnu společenské smlouvy a působnost valné hromady tak je dána. Při změně převažující povahy podnikání

---

²¹³ Tamtéž, s. 1051 (§ 202 ZOK.).

²¹⁴ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 928 (§ 202 ZOK).

²¹⁵ Tamtéž, s. 928 (§ 202 ZOK).

²¹⁶ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1052 (§ 202 ZOK.).

společnosti to již zdaleka není vždy jednoznačné, protože pokud by změny spočívaly např. v organizačních opatřeních nebo v rozhodnutí o nových podnikatelských strategiích, nejsou tato rozhodnutí zákonem výslovně svěřena do působnosti valné hromady. Společník by v těchto případech měl právo ve společnosti vystoupit pouze za předpokladu, že budou výše uvedená rozhodnutí svěřena do působnosti valné hromady dle § 190 odst. 2 písm. o) ZOK, nebo si valná hromada vyhradí rozhodování ve výše uvedených záležitostech dle § 190 odst. 3 ZOK. Z výše uvedených skutečností je tedy zřejmé, že investor vstupující do společnosti by rozhodně neměl podcenit otázky týkající se vystoupení ze společnosti a pokud si budoucí společník předem vyjedná svěřením pro něj klíčových rozhodnutí do působnosti valné hromady, bude pro něj případný exit ze společnosti mnohem jednodušší. Kde naopak společník nemusí mít obavy, je změna předmětu podnikání, která je změnou obsahu společenské smlouvy a spadá tedy do působnosti valné hromady.²¹⁷

Otázkou, která má obrovské praktické důsledky a kterou se odborná literatura zabývá je, zda se ustanovením § 202 odst. 2 ZOK dává pouze možnost zúžit výčet zákonných možností v tomto ustanovení uvedených, nebo se zde dává možnost je i rozšířit. ZOK totiž na jedné straně předpokládá, že jednostranné vystoupení je možné pouze stanoví-li tak zákon, ale současně též umožňuje, aby společenská smlouva určila jinak.²¹⁸

L. Lochmanová, aniž by předvíдалa, zda se judikatura přikloní k možnosti důvody rozšířit či nikoliv, uvádí pro případ, že by se judikatura přiklonila k rozšíření, vhodný důvod např. změna vlastnické struktury společnosti. Pokud by tedy například čtyři společníci z pěti prodali svoje obchodní podíly jediné třetí osobě, nastala by změna hlasovacích práv a ve většině případů by došlo i ke změně schopnosti valné hromady usnášet se, zbývající pátý společník by následně tedy vahou svých hlasů již nemohl nijak zvrátit rozhodnutí valné hromady.²¹⁹

Pro oba důvody vystoupení je v § 202 odst. 2 ZOK stanovena ne zcela jednoznačná textace, když na začátku tohoto ustanovení zákon používá pro hlasování společníka slovní spojení „který nesouhlasil“, přičemž na konci stejného odstavce předpokládá, že „hlasoval proti“, což jsou ovšem naprosto odlišné stavy. V tomto případě se přikláním k názoru B. Havla, dle něhož v návaznosti na smysl tohoto pravidla a dikci § 164 ZOK, který se použije obdobně, je třeba dovozovat, že není nutné, aby společník hlasoval proti, a postačí tedy,

---

²¹⁷ Tamtéž, s. 1052 (§ 202 ZOK.).

²¹⁸ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.(ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

²¹⁹ LOCHMANOVÁ, Ludmila. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 931 (§ 202 ZOK).

pokud se změnou povahy podnikání (činnosti) nesouhlasil (tedy i pasivně). Svůj závěr argumentuje tak, že v opačném případě by byl nelogicky diskriminován ten společník, který se valné hromady nemohl z nějakého důvodu zúčastnit.²²⁰

Ustanovení § 202 odst. 2 ZOK odkazuje na obdobné použití § 164 ZOK, tedy včetně lhůty v odst. 2 a podmínek dle odst. 3 a odst. 4. Společník, který se rozhodl ze společnosti vystoupit, je povinen tuto skutečnost společnosti písemně oznámit, a to nejpozději do 1 měsíce ode dne rozhodnutí valné hromady popř. do jednoho měsíce ode dne, kdy bylo společníkovi rozhodnutí valné hromady sděleno. Jelikož zákon toto sdělení nijak blíže nespecifikuje, bylo by rozhodně vhodné konkrétní podmínky tohoto sdělení upravit ve společenské smlouvě, zejména formu sdělení a lhůty pro sdělení. Z výše uvedeného vyplývá, že samotné vystoupení společníka nesplyvá v jedno s nesouhlasem s rozhodnutím valné hromady, ale děje se samostatným oznámením, které společník adresuje společnosti. Současně s oznámením musí společník společnosti odevzdat kmenový list, pokud byl vydán. V jiném případě by vystoupení nebylo dle ust. § 202 odst. 3 ZOK účinné a účinné by dle mého názoru bylo až okamžikem odevzdání kmenových listů. Nejpraktičtější by tedy bylo osobní předání vystoupení společníka a současně předání kmenového listu jednateli.²²¹

Další možnost, jak může společník jednostranně vystoupit ze společnosti, upravuje ustanovení § 164 ZOK. Jedná se o případ, kdy valná hromada rozhodne o uložení příplatkové povinnosti, samozřejmě pokud příplatkovou povinnost připouští společenská smlouva a společník pro příplatkovou povinnost nehlasoval. Obdobně jako v předchozích případech je společník povinen společnosti písemně oznámit, že ze společnosti vystupuje ohledně obchodního podílu, na který se příplatková povinnost vztahuje, přičemž i zde platí jednoměsíční lhůta pro vystoupení.

Otázkou je, zda by v situaci, kdy bude mít společník ve společnosti několik obchodních podílů, mohl vystoupit ze společnosti pouze v souvislosti s podílem, na něhož se vztahuje příplatková povinnost nebo by mohl vystoupit ze společnosti jako celku. Osobně jsem toho názoru, že by měl oprávnění vystoupit pouze ohledně podílu, na který by se příplatková povinnost vztahovala. ZOK dále obsahuje omezení vztahující se na společníka, který nesplnil svoji vkladovou povinnost, ten totiž ze společnosti vystoupit nemůže.

Čtvrtý způsob vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným je uveden v § 207 odst. 3 ZOK. Jedná se o případ, kdy společník převede svůj obchodní podíl na jiného

---

²²⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol.(ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 393 (§ 202 ZOK).

²²¹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1053 (§ 202 ZOK.).

společníka a orgán, který má s převodem podle společenské smlouvy vyslovit souhlas, zpravidla valná hromada, je buď nečinný, nebo souhlas bez udání důvodu neudělí. Lhůta pro vystoupení je zde poněkud odlišná, je sice opět měsíční, ale začíná běžet dnem zániku smlouvy, jejímž předmětem je převod obchodního podílu, nikoliv ode dne rozhodnutí valné hromady, jako tomu bylo v případech předcházejících.

Dále ve svém článku uvádí M. Szwarcová, že v souvislosti s nesouhlasem společníka se změnou právní formy je tento společník rovněž oprávněn ze společnosti vystoupit,²²² přičemž odkazuje na ustanovení § 376 ZPřem. Platnost tohoto ustanovení nebyla účinností ZOK nijak dotčena, když ZPřem ještě upravuje vzdání se práva na výměnu podílu při fúzi nebo rozdělení společnosti v ustanovení § 7a ZPřem, dle něhož vzdá-li se společník nebo člen práva na výměnu podílu, zaniká dnem zápisu fúze nebo rozdělení do obchodního rejstříku jeho účast v zanikající společnosti bez práva na vypořádání a nevzniká mu účast na nástupnické společnosti nebo družstvu. ZPřem dále ještě upravuje oprávnění společníka uplatnit právo na odkoupení podílu na nástupnické společnosti, se kterým hlasoval proti schválení fúze nebo rozdělení nebo který mu byl vyměněn za podíl na zanikající společnosti, se kterým hlasoval proti schválení fúze nebo rozdělení, jež je upraveno v § 49a ZPřem.

V případě změny právní formy dle § 376 ZPřem je společník, který se změnou právní formy společnosti s ručením omezeným nesouhlasí, oprávněn ze společnosti vystoupit, a to ve lhůtě 30 dnů ode dne schválení změny právní formy valnou hromadou dle § 376 ZPřem.

Zákon stanovuje dvě podmínky pro tento způsob vystoupení, jimiž jsou:

- společník byl společníkem ve společnosti s ručením omezeným ke dni konání valné hromady, která schválila změnu právní formy, a současně
- společník hlasoval proti schválení změny právní formy.

O rozhodnutí valné hromady musí být pořízen notářský zápis, jenž musí obsahovat jména společníků, kteří hlasovali proti schválení změny právní formy společnosti včetně ustanovení o tom, že tito společníci jsou oprávněni ze společnosti s ručením omezeným vystoupit. Přílohou notářského zápisu je projekt změny právní formy společnosti.

Společníci, kteří se valné hromady nezúčastnili, mají možnost projevit souhlas se změnou právní formy dodatečně, a to podle ustanovení § 18 ZPřem. Tento souhlas taktéž vyžaduje formu notářského zápisu a i jeho přílohou je projekt změny právní formy, se kterým společník vyslovil souhlas. V případě, že by o přijetí rozhodnutí valné hromady

---

²²² SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 25. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

o změně právní formy společnosti rozhodly až dodatečně doručené hlasy společníků, oznámí jednatel společnosti přijetí usnesení společníkům způsobem určeným pro svolání valné hromady, a to ve lhůtě 15 dnů od přijetí usnesení.²²³

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že hypotéza na vystoupení společníka ze společnosti dopadá naprosto přesně. Jedná se sice o nový způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, který je zcela jistě přínosem nové právní úpravy, nicméně je s ním spojena celá řada problémů a nedostatků. Mezi zásadní problémy, se kterými se bude muset praxe vypořádat je např. i samotná možnost použití tohoto způsobu ukončení účasti. Aby totiž mohlo být vystoupení aplikováno, je nutné, aby konkrétní důvod vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným spadal do působnosti valné hromady. Bylo by tedy vhodné s možností vystoupení společníka počítat již např. při založení společnosti a svěřit pro společníka důležitá rozhodnutí právě do působnosti valné hromady. To, zda tak bude činěno i v praxi, je otázkou, protože málokterý společník již při založení společnosti uvažuje o možnosti, že ze společnosti bude chtít v budoucnu vystoupit.

Další výkladové problémy a nepřesnosti právní úpravy jako je nejasnost o tom, zda lze rozšířit výčet zákonných možností vystoupení společníka, nebo zda je nutné na valné hromadě hlasovat proti nebo postačí pouze nesouhlasit, právní praxi jistotu o aplikaci tohoto způsobu zániku účasti společníka rozhodně nepřidá. Je tedy otázkou, zda vůbec bude praxí tento způsob zániku účasti společníka přijat a využíván, či nikoliv.

4.1.9. Další způsoby zániku účasti společníka

ZOK obsahuje souhrnné ustanovení, v němž jsou uvedeny další způsoby zániku účasti společníka ve společnosti. Jedná se o ustanovení § 206 ZOK, dle něhož jsou přípustné čtyři důvody, na základě kterých může účast společníka ve společnosti zaniknout.

Dle § 206 ZOK může společníkova účast na společnosti zaniknout zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku společníka, kdy byla převzata díkce z § 148 odst. 2 písm. b) ObchZ. Zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku bylo upraveno v § 144 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ale novelou insolvenčního zákona²²⁴ bylo znění tohoto ustanovení zrušeno a

---

²²³ Podrobněji BÍLÁ, Irena. In KUHN, Petr a kol. (ed.). *Zákon o přeměnách obchodních společností a družstev. Komentář*. 1. vydání. Praha: C.H.Beck, 2010, s. 85 (§ 18 ZPřem).

²²⁴ zákonem č. 294/2013 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

nahrazeno ustanovením zcela novým, které zní následovně „*Insolvenční návrh nelze zamítnout proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení, i když je to zřejmé*“. Zrušen byl i odst. 2 ustanovení § 144 insolvenčního zákona, jehož znění bylo „*Usnesení o zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku je podkladem pro výmaz dlužníka z obchodního rejstříku, nejde-li o právnickou osobu zřízenou zákonem.*“ Institut, který byl upraven v § 144 insolvenčního zákona tedy bez náhrady zanikl. Jako náhradní postup ze strany likvidátorů je možné v praxi volit § 82 zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících, kdy podle tohoto ustanovení platí, že jestliže za právnickou osobu zrušenou rozhodnutím soudu nebo jiného orgánu veřejné moci podal návrh na výmaz z veřejného rejstříku likvidátor jmenovaný soudem nebo jiným orgánem veřejné moci a je-li součástí takového návrhu prohlášení likvidátora o tom, že bezúspěšně prověřil možnost uplatnit neplatnost nebo neúčinnost právních jednání právnické osoby a že majetek této osoby nepostačuje ani k úhradě nákladů insolvenčního řízení, soud provede zápis na základě tohoto návrhu.²²⁵ Část ustanovení § 206 ZOK, tedy jeden ze způsobů zániku účasti společníka ve společnosti, konkrétně že účast společníka ve společnosti zaniká zamítnutím insolvenčního návrhu pro nedostatek jeho majetku, je ustanovením obsoletním a vyžaduje novelizaci.

Druhým, v § 206 ZOK uvedeným důvodem zániku společnickovy účasti, odpovídající ust. § 148 odst. 2 písm. a) ObchZ, je zrušení konkursu ze strany soudu proto, že majetek společníka je zcela nedostačující. Dle § 308 odst. 1 písm. d) InsZ je insolvenční soud povinen učinit takové rozhodnutí z úřední povinnosti. Účast společníka ve společnosti s ručením omezeným tímto rozhodnutím zaniká, společník má nárok na vypořádací podíl a provede se u něj likvidace podle § 173 odst. 2 NOZ. Uvolněný podíl může společnost následně buď prodat, rozhodnout o jeho přechodu na ostatní společníky nebo snížit základní kapitál společnosti o vklad zaniklého společníka.²²⁶

Předposledním způsobem zániku účasti společníka ve společnosti dle § 206 odst. 1 ZOK je pravomocné nařízení výkonu rozhodnutí postižením obchodního podílu. V praxi bude velký rozdíl v tom, zda bude podíl neomezeně převoditelný či nikoliv. Bude-li podíl neomezeně převoditelný, prodá se po právní moci usnesení o nařízení výkonu rozhodnutí jednoduše v dražbě. V dražbě lze prodat i podíl, který je omezeně převoditelný, v takovém případě však může být prodej poněkud komplikovanější, protože příklep může být udělen jen tomu, kdo před dražbou prokáže, že splňuje požadavky stanovené zákonem,

---

²²⁵ SIGMUND, Adam. *Insolvenční poradna* [online] konkursni-noviny.cz, 22. října 2013 [cit. 19. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/insolvenčni-poradna-50> >.

²²⁶ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1062 (§ 206 ZOK.).

společenskou smlouvou nebo stanovami pro nabytí podílu. Pokud by se obchodní podíl nepodařilo prodat a to ani v opakované dražbě, postihuje výkon rozhodnutí pohledávku z práva na vypořádací podíl a valná hromada rozhodne o přechodu uvolněného podílu na zbývající společníky, případně může snížit základní kapitál.²²⁷

Posledním způsobem zániku účasti společníka ve společnosti dle § 206 odst. 1 ZOK je právní moc exekučního příkazu k postižení obchodního podílu. Účast společníka zaniká po uplynutí lhůty uvedené ve výzvě ke splnění vymáhané povinnosti podle jiného právního předpisu. Pokud je ve lhůtě určené ke splnění vymáhané povinnosti podán návrh na zastavení exekuce, nelze před právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu exekuci provést (§ 47 odst. 2 písm. b) a účast společníka by tak zanikla až právní mocí rozhodnutí o tomto návrhu.²²⁸

Na zvláštnosti v případě, že se nejedná o společnost, která má dva a více společníků, ale týká-li se výkon rozhodnutí či exekuce obchodního podílu jediného společníka, poukazuje ve vztahu k úpravě obchodního zákoníku ve svém článku J. Filipová.²²⁹

Jestliže je společnickova účast ve společnosti ukončena z kteréhokoli ze čtyř výše uvedených důvodů, je sám společník či insolvenční správce povinen dle § 206 odst. 2 ZOK odevzdat kmenový list společnosti, byl-li vydán. V případě pravomocného nařízení výkonu rozhodnutí postižením podílu je předmětem dražby samotný podíl a měl by jím proto být i samotný kmenový list. Odevzdání kmenového listu společnosti dle § 206 odst. 2 ZOK by připadalo v úvahu teprve tehdy, pokud by se kmenový list nepodařilo prodat ani v opakované dražbě.²³⁰

Jestliže by odpadl důvod pro zánik účasti společníka na společnosti dle § 206, mohlo by dojít k obnovení účasti společníka. V zákoně je výslovně řešen případ, kdy již byl společníkovi vyplacen vypořádací podíl. Pokud společník chce, aby došlo k obnovení jeho účasti, musí společník společnosti nahradit vyplacený vypořádací podíl do 2 měsíců ode dne právní moci zrušení rozhodnutí. Problematická může být v praxi situace, jestliže bude uvolněný podíl vypořádán snížením základního kapitálu. V tomto případě by jediným řešením bylo základní kapitál o vklad společníka opět zvýšit. Pokud by nicméně došlo k převodu podílu na společníky, třetí osoby nebo by valná hromada rozhodla o přechodu uvolněného podílu na zbylé společníky, návrat společníka, jehož účast ve společnosti zanikla, by představoval zásah do nově vzniklých poměrů ve společnosti a narušení právní jistoty nových

---

²²⁷ Tamtéž, s. 1062 (§ 206 ZOK.).

²²⁸ Tamtéž, s. 1063 (§ 206 ZOK.).

²²⁹ FILIPOVÁ, Jana. Exekuce k postižení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným o jediném společníku. *Ad Notam*, 2004, roč. 10, č. 5, s. 140.

²³⁰ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1063 (§ 206 ZOK.).

vlastníků podílu. Obnovení účasti původního společníka by tedy v této situaci bylo nerealizovatelné.²³¹

Závěrem této podkapitoly, která poukazovala na čtyři důvody, na základě kterých může účast společníka ve společnosti taktéž zaniknout, jež jsou upraveny v ustanovení § 206 ZOK, je nutné dodat, že příliš nového oproti úpravě v ObchZ nepřinesla a této se držela. V zákoně tak byla chybně převzata např. i díkce z ustanovení § 148 odst. 2 písm. b) ObchZ, které odkazovalo na zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku ve smyslu § 144 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), jež bylo zrušeno ke stejnému dni jako nabytí účinnosti ZOK.

4.2. Právní due diligence ve vztahu k převodu obchodního podílu

Pojem due diligence pochází pravděpodobně z roku 1933, kdy byl použit ve federálním zákoně přijatém Kongresem Spojených států amerických – the Securities Act of 1933. Zjednodušeně řečeno tehdy dle V. Kučery představovalo due diligence požadavek „náležité péče“, jejíž dodržení byli makléři v určitých případech nuceni prokazovat, aby se zprostili odpovědnosti.²³²

V současné době můžeme o pojmu due diligence v překladu hovořit jako o „pečlivém naplnění potřebné péče v obchodním styku“ a jedná se tedy o určité měřítko řádné péče při uzavírání obchodních transakcí.²³³ S. Sádovský definoval pojem právní due diligence jako „*systematický proces objektivního získávání a vyhodnocování důkazů, týkajících se informací o právním stavu, činnostech a událostech daného subjektu, s cílem zjistit míru souladu mezi těmito informacemi a stanovenými kritérii a sdělit výsledky zainteresovaným zájemcům. Stanovenými kritérii je pak nutno rozumět především právní prostředí, ale ve vztahu k právnosti, protiprávnosti či mimoprávnosti rovněž zkoumat výhodnost, hospodárnost a efektivitu.*“²³⁴

Základním účelem celého procesu due diligence při převodu obchodního podílu je zajistit, aby obě strany převodu, tzn. jak převodce, tak nabyvatel, měli pokud možno srovnatelné informace o převáděném obchodním podílu, které jsou důležité nejen pro

²³¹ Tamtéž, s. 1064 (§ 206 ZOK.).

²³² KUČERA, Vít. *Právní due diligence jako nezbytná součást akvizice* [online] epravo.cz, 25. června 2014 [cit. 20. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-due-diligence-jako-nezbytna-soucast-akvizice-94412.html> >.

²³³ TSCHÖPL, Robert. Due diligence. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 12, s. 550.

²³⁴ SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní due diligence při fúzi (akvizici) s důrazem na případné získání dominantního postavení na trhu*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 30.

hospodářsko-ekonomické posouzení zamýšlené transakce, ale i pro samotné vypracování smlouvy o převodu obchodního podílu. Společník převodce by si ovšem před provedením due diligence měl uvědomit, že zveřejnění tajných nebo utajovaných skutečností by mohlo mít za následek přerušení či ukončení celého kontraktačního procesu.²³⁵²³⁶

Otázkou, jaké informace mohou být zpřístupněny při due diligence společnosti, se zabývali D. Vosol a V. Steininger. Dle jejich článku není právo společníka na informace a zpřístupnění dokladů společnosti neomezené a zahrnuje pouze nezbytné podklady k tomu, aby společník získal rozumný přehled o záležitostech společnosti, kdy se bude jednat zejména o rozsah a strukturu jmění společnosti a o významnější obchodní smlouvy. Společníci mohou tyto informace získat buď na valné hromadě společnosti, nahlížením do dokladů společnosti, popř. můžou zmocnit auditora, daňového poradce či advokáta.²³⁷

Dalším řešením, které by přicházelo v úvahu je, aby společník zmocnil k získání informací o převáděném obchodním podílu samotného budoucího nabyvatele obchodního podílu. Toto řešení přináší ještě jednu výhodu a tou je minimalizace odpovědnosti společníka převodce za skryté vady převáděného obchodního podílu, protože v případě, že by ani samotný nabyvatel obchodního podílu, který byl zmocněn, nezjistil žádnou skrytou vadu, lze si jen stěží představit, že by společníkovi převodci bylo prokázáno, že o této skryté vadě věděl.

Hlavní kroky due diligence můžeme zjednodušeně shrnout do fází: „*průzkum dostupných informací, vlastní získávání dat, zpracování a seznam získaných dat a vyhodnocení předloženého na základě hodnotících kritérií a výsledků*“.²³⁸

Prvním krokem je tedy zpravidla příprava plánu celého procesu, často označovaná jako tzv. *projekt due diligence*, která se zpravidla týká oblasti korporátní, pracovněprávní, závazkové, oblasti duševních práv, soudních a jiných řízení a samozřejmě též oblasti vlastnických práv k movitému a nemovitému majetku společnosti. Následuje zajištění potřebných podkladů, k čemuž je nutná součinnost prověřované společnosti a vytvoření tzv. *check-listu*, jenž je seznamem požadovaných dokumentů. Následovat bude zpravidla místní šetření neboli *on-site fáze* probíhající v sídle a jiných objektech prověřované společnosti.

²³⁵ TSCHÖPL, Robert. Due diligence. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 12, s. 550.

²³⁶ WOLLNY, Paul. *Unternehmens- und Praxisübertragungen. 4. Auflage*. Berlin: Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, 1996, s. 209.

²³⁷ VOSOL, David, STEININGER, Vojtěch. *Jaké informace mohou být zpřístupněny při due diligence společnosti?* [online] epravo.cz, 2. ledna 2014 [cit. 2. prosince 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-informace-mohou-byt-zpristupneny-pri-due-diligence-spolecnosti-93146.html>>.

²³⁸ BERENS, Wolfgang, DELFMANN, Werner. *Quantitative Planung. 2. Auflage*. Stuttgart: Schäffer- Poeschel Verlag, 1995, oddíl 4.1 - 4.3.

Hlavním výsledkem due diligence je závěrečná zpráva, tzv. due diligence report²³⁹, který shrnuje dosažená zjištění a závěry provedených analýz, přičemž jsou obzvláště zdůrazněna odhalená rizika, nedostatky a zpravidla je též uveden návrh zmírnění dopadů případných negativních zjištění.²⁴⁰

Výsledky due diligence tak mohou mít v případě převodu obchodního podílu naprosto zásadní dopady na transakce převodu obchodního podílu, neboť negativní zjištění mohou transakci úplně znemožnit, případně výrazně ovlivnit cenu za převod obchodního podílu. Lze doporučit, aby ve smlouvě o převodu obchodního podílu bylo minimálně odkázáno na závěry provedené due diligence a to zejména v případě, kdy jsou zjištěny nedostatky. To lze přirovnat k prodeji automobilu s určitou vadou, o které jak kupující tak i prodávající vědí. V tomto případě bude také nutné v kupní smlouvě výslovně uvést, že je automobil kupován i spolu s vadou a nehrozí tak pozdější reklamace kupujícího a např. požadavek na dodatečnou slevu z kupní ceny. V praxi tak lze spatřit jako přílohu smlouvy o převodu obchodního podílu seznamy všech uzavřených smluv, seznamy vedených soudních sporů apod.

Z výše uvedených skutečností je zřejmé, že se pod pojmem due diligence skrývá velmi složitý a velmi důležitý proces, který má své základní parametry a hlavně zcela jednoznačné cíle. Jedním z cílů je zejména ochrana investora před tím, aby např. při koupi obchodního podílu nekupoval tzv. „zajíce v pytli“.

4.3. Následky zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným

Se zánikem účasti společníka je spojeno několik následků, přičemž některé z nich se vyskytují u všech způsobů zániku účasti, některé se však vztahují pouze k některým způsobům zániku.

4.3.1. Uvolněný podíl

Uvolněným podílem chápeme podíl, jehož vlastníkem byl společník a u něhož došlo k zániku účasti na společnosti s ručením omezeným, a to jiným způsobem než převodem obchodního podílu. Obchodní podíl tak ukončením účasti společníka konvertuje na uvolněný

---

²³⁹ ŠEBESTA, Kamil, MARTÍNKOVÁ, Jana. *Due diligence* [online] epravo.cz, 22. srpna 2011 [cit. 5. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/du-diligence-76300.html> >.

²⁴⁰ KUČERA, Vít. *Právní due diligence jako nezbytná součást akvizice* [online] epravo.cz, 25. června 2014 [cit. 20. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-due-diligence-jako-nezbytna-soucast-akvizice-94412.html> >.

podíl, se kterým má společnost naložit postupem podle zákona, a výtěžek tvoří (po odečtení nákladů a započtení pohledávek společnosti za společníkem) podíl vypořadací. Uvolněný podíl má tedy jednu zásadní funkci a tou je jeho konverze na peníze.²⁴¹

Právní úprava uvolněného podílu se potýká se dvěma problémy, které vznikají při zániku účasti společníka na společnosti s ručením omezeným. Prvním z nich je vypořádání společníka, jehož účast na společnosti zanikla a druhým je vyřešení otázky, jak naložit s podílem, který zůstal po zániku účasti společníka bez svého vlastníka. ZOK se snaží vyřešit postavení společníka, jehož účast na společnosti již zanikla, ale který má právo na vypořádání jako důsledek zániku jeho účasti na společnosti. V tomto případě musí být jednak zachován podíl, který zánikem účasti společníka nezaniká, protože stále existuje vklad společníka, a také je nutno překlenout období, kdy tento podíl nenáleží nikomu, neboť účast společníka jako jeho původního vlastníka zanikla.²⁴²

Významnou změnou, kterou přinesl ZOK, kterou ve svém článku zmiňuje D. Pikal, je, že uvolněný podíl i nadále zůstává ve vlastnictví společníka, kterému účast ve společnosti zanikla. Dle § 212 odst. 4 ZOK není ovšem možné s tímto podílem vykonávat žádná práva ani povinnosti, která jsou s tímto podílem spojena.²⁴³

S tím souvisí dle J. Hejdy i změna týkající se postavení společnosti k tomuto uvolněnému podílu oproti právní úpravě dle ObchZ, kdy dle ZOK vystupuje společnost pouze v roli zmocněnce a k výkonu práv a povinností z tohoto obchodního podílu vyplývajících není tedy oprávněna.²⁴⁴ Ačkoliv by se z formulace § 212 odst. 3 ZOK mohlo zdát, že se jedná o zastoupení smluvní, jsem opačného názoru. Dle mého názoru se nejedná o smluvní zastoupení, ale věcně se jedná o speciální zastoupení zákonné.^{245 246}

Zastoupení je tedy věcně limitováno a společnost má dělat pouze takové kroky, které vedou k naplnění pravidel podle § 213 nebo § 212 ZOK. Fakticky tedy společnost vykonává omezenou správu podílu, dokonce užší, než je např. správa prostá, protože pouze realizuje zákonné povinnosti. Jelikož je zástupcem sama společnost, uplatní se § 438 NOZ.

---

²⁴¹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1080 (§ 212 ZOK.).

²⁴² Tamtéž, s. 1080 (§ 212 ZOK.).

²⁴³ PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekonstrukci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekonstrukci-92750.html>>.

²⁴⁴ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013, s. 283.

²⁴⁵ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405 (§ 212 ZOK.).

²⁴⁶ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1081 (§ 212 ZOK.).

Společnost tedy jedná osobně a dalšího zástupce může pověřit, je-li to se zastoupeným ujednáno nebo vyžaduje-li to nutná potřeba. Společnost však odpovídá za řádný výběr této další osoby.²⁴⁷

Problémem, který právní úprava neřeší dostatečně, je, že neurčuje, kdy se obchodní podíl mění do režimu uvolněného podílu a co se po dobu změny děje s právy a povinnostmi tvořícími obsah podílu. Pokud totiž společnost např. prodává uvolněný podíl, rozhodně nabyvateli neprodává podíl, který je zbaven práv a povinností, která s podílem byla původně spojena. Nabyvatel tak nabývá podíl a je již následně společníkem se všemi z toho vyplývajícími právy i povinnostmi. Současně bude podíl stále v určitém vztahu ke společníku, kterému účast na společnosti zanikla a to až do té doby, než bude výtěžek z prodeje tomuto oprávněnému společníkovi vyplacen.²⁴⁸

Výše uvedený případ popisoval problém v situaci, kdy se uvolněný podíl prodat podaří. Problém nicméně nastává i tehdy, kdy se společnosti uvolněný podíl nepodaří prodat. Společnost v tomto případě disponuje s uvolněným podílem, ale otázkou je, zda je společnost stále zákonným zástupcem společníka, jehož účast již zanikla a byl mu vyplacen vypořádací podíl. Dle § 215 odst. 3 ZOK vlastnické právo k podílu přechází na společníky až rozhodnutím valné hromady o dispozici s uvolněným podílem. Dle dikce zákona by tedy společnost do tohoto rozhodnutí stále měla být zákonným zástupcem bývalého společníka a je oprávněna vykonávat pouze omezenou správu podílu. Tato situace není příliš pochopitelná a dle mého názoru značně omezující. Pochopitelnější by byla situace, kdyby společnost byla oprávněna disponovat s podílem, který by byl dočasně v jejím majetku. Právní úprava v tomto případě tak trochu opomíjí zájem ostatních společníků uspořádat vnitřní poměry společnosti a plnit tak cíle, pro které byla společnost zřízena.²⁴⁹

Při samotném vypořádání uvolněného podílu hraje nejdůležitější roli společenská smlouva. Zákon v návaznosti na společenskou smlouvu umožňuje několik způsobů vypořádání. První způsob vypořádání se uplatní za situace, kdy je převod obchodního podílu společenskou smlouvou vyloučen, popř. omezen takovým způsobem, že jej nelze prodat. Společnost tak musí postupovat dle ust. § 212 odst. 2 ZOK, které odkazuje na postup upravený v § 214 a 215 ZOK.

---

²⁴⁷ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLŮVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405 (§ 212 ZOK).

²⁴⁸ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1081 (§ 212 ZOK.).

²⁴⁹ Tamtéž, s. 1081 (§ 212 ZOK.).

Jeden z problémů ustanovení § 212 odst. 2 ZOK nicméně spočívá v tom, že by současně měl být vyloučen prodej obchodního podílu i v situaci, kdy bude převod podílu omezen, ale toto omezení bude možné odstranit. Dle B. Havla i jen omezená převoditelnost vylučuje postup podle § 213 ZOK, a to i pro případ, že by společnost toto omezení (např. v podobě podmínky souhlasu valné hromady) odstranila.²⁵⁰ Osobně s tímto názorem B. Havla nesouhlasím, a i kdyby společnost omezení odstranila, není dle mého názoru nutné se striktně držet znění ustanovení § 212 odst. 2 ZOK. Pokud by bylo omezení (např. v podobě podmínky souhlasu valné hromady, jak uvádí B. Havel) odstraněno, nic přece společnosti nebrání v tom, aby společnost podíl prodala. Právní úprava je tak z tohoto důvodu dle mého názoru velmi nejasná a zbytečně komplikuje fungování společnosti. De lege ferenda by bylo vhodné ustanovení § 212 odst. 2 ZOK novelizovat.

Jedná-li se o přechod obchodního podílu, nikoliv převod, vznikají nejasnosti ve vztahu k § 212 ZOK taktéž. Pokud je přechod podílu vyloučený nebo omezený, tak vzhledem k tomu, že se § 212 odst. 3 a § 213 ZOK týkají prodeje, je přechod podílu v této souvislosti již ze samotné povahy věci samozřejmě vyloučen. Pokud však úmysl zákonodárce směřoval k zániku účasti společníka na společnosti jeho smrtí s vyloučením dědění podílu ve společenské smlouvě, potom není důvod, proč by společnost nemohla takto uvolněný podíl prodat. Lze totiž předpokládat, že by prodejem získala společnost vyšší částku a dědicům by tak připadl vypořádací podíl větší hodnoty.²⁵¹

Není-li ve společenské smlouvě žádné omezení převodu obchodního podílu obsaženo, musí společnost s uvolněným podílem naložit tak, že ho prodá dle ustanovení § 213 a 215 ZOK, přičemž se tento prodej musí uskutečnit bez zbytečného odkladu, za přiměřenou cenu a při respektování předkupního práva společníků. „*Zákon odkazem na § 213 nebo 215 při doslovném výkladu vylučuje aplikaci § 214, což nicméně nedává smysl, protože není-li prodej možný, je aplikace § 215 podmíněna předchozí aplikací § 214.*“²⁵² Přikláním se tedy k názoru B. Havla, že odkaz v § 212 odst. 2 je nutno vyložit tak, že se použije § 213 až 215 ZOK a nikoliv § 213 nebo 215 ZOK.²⁵³

Ustanovení § 212 odst. 4. ZOK je také problematické, když je v něm uvedeno, že práva a povinnosti spojená s uvolněným podílem nelze vykonávat. Pravidlo je nepřesně

---

²⁵⁰ HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 405 (§ 212 ZOK).

²⁵¹ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1082 (§ 212 ZOK.).

²⁵² HAVEL, Bohumil. In ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 406 (§ 212 ZOK).

²⁵³ Tamtéž, s. 406 (§ 212 ZOK).

formulováno a výklad pro praxi by proto měl být takový, že s uvolněným podílem nejsou běžná oprávnění společníka vůbec spojena, protože je uvolněný podíl speciálním případem zákonné změny obsahu podílu na oprávnění umožňující vypořádání společníka, jehož účast na společnosti zanikla.²⁵⁴

Jelikož společníkům ze zákona náleží předkupní právo, může v praxi nastat situace, kdy bude chtít uplatnit předkupní právo více společníků zároveň. V tomto případě si společníci rozdělí daný podíl mezi sebou podle poměru jejich obchodních podílů. „*Výtěžek z prodeje tvoří po odečtení nákladů a započtení splatných pohledávek společníkem vypořádací podíl, který společnost bez zbytečného odkladu po prodeji vyplatí bývalému společníkovi, resp. jeho dědici, insolvenčnímu správci majetku společníka, nebo věřiteli společníka, nebo ho uloží do úřední úschovy.*“²⁵⁵ Dluhy společníka mohou být různého druhu. Mohlo by se dle mého názoru jednat i např. o smluvní pokutu, kterou by byl povinen uhradit společník z důvodu porušení své povinnosti zvlášť závažným způsobem, na jejíž porušení byla smluvní pokuta navázána a z důvodu níž byl ze společnosti vyloučen dle § 204 ZOK.

4.3.2. Vypořádací podíl

Společník, jemuž účast na společnosti zanikla jinak než převodem obchodního podílu, má právo na tzv. vypořádací podíl. Z hlediska nároku na vypořádací podíl není rozhodující, zda k zániku jeho účasti dochází s ohledem na jeho vůli či nikoliv. Problematika vypořádání v případě zániku účasti společníka ve společnosti je v současnosti upravena v ustanovení § 36 ZOK. Vypořádacím podílem je tedy vyjádřena peněžní hodnota obchodního podílu a to v době zániku účasti společníka na společnosti. Právo na vypořádací podíl může uplatňovat nejen bývalý společník, ale také jeho dědic v případě smrti společníka nebo jiný právní nástupce. Z dikce zákona je možné vyvodit, že právo na výplatu vypořádacího podílu mohou oprávnění požadovat pouze za trvání společnosti. „*V případě zániku obchodní korporace jako takové společníkovi za splnění zákonných podmínek náleží také právo na vypořádání, v tomto případě však má kompenzace podobu podílu na likvidačním zůstatku.*“²⁵⁶

Stejně jako ObchZ, tak i ZOK upravuje, že výše vypořádacího podílu se i nadále dle § 36 ZOK stanoví z výše vypořádacího podílu ke dni zániku účasti společníka ve společnosti

²⁵⁴ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1083 (§ 212 ZOK.).

²⁵⁵ ROZEHNAL, Aleš. In BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. (ed.). *Komentář k zákonu o obchodních korporacích*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 980 (§ 212 ZOK).

²⁵⁶ HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích) : poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. s. 52.

z vlastního kapitálu, který se zjišťuje buď z mezitímní, řádné, nebo mimořádné účetní závěrky. Tyto jsou opět sestavené ke dni zániku účasti společníka ve společnosti. Výše vypořádacího podílu bude však takto stanovena pouze tehdy, bude-li převod či přechod obchodního podílu úplně vyloučený (popř. omezený s výhradou uvedenou v předchozím článku této práce), neboť v takovém případě § 212 odst. 2 ZOK odkazuje na postup upravený v § 214 ZOK.

V § 214 ZOK je upraven i případ, kdy uvolněný podíl lze prodat, ale společnosti se ho prodat ve lhůtě 3 měsíců podle § 213 odst. 1 a 2 nepodaří. V případě lhůt je nutno vycházet z předpokladu, že rozhodujícím okamžikem pro začátek běhu 3 měsíční lhůty pro prodej uvolněného podílu je zánik účasti společníka na společnosti. Nepodaří-li se uvolněný podíl prodat ve lhůtě 3 měsíců, určí se výše podílu podle § 36 ZOK jak již bylo výše uvedeno a společnost by měla vypořádací podíl vyplatit do jednoho měsíce od uplynutí lhůty pro prodej. Pokud se tedy uvolněný podíl nepodaří prodat, měl by společník, jehož účast na společnosti zanikla, obdržet vypořádací podíl v ideálním případě do čtyř měsíců od zániku své účasti na společnosti.²⁵⁷

Pokud převod či přechod obchodního podílu nebude omezen (případně omezen bude, ale toto omezení bude vyřešeno) nebo vyloučen, je nutno postupovat podle ustanovení § 213 odst. 1 ZOK, dle něhož společnost prodá uvolněný podíl a vypořádacím podílem bude výtěžek z prodeje uvolněného podílu snížený o náklady a započtené pohledávky. Vypořádací podíl tak bude vázán na výtěžek získaný prodejem uvolněného podílu. V praxi by mohl vyvstat problém, kdo je v takovém případě oprávněn podepsat smlouvu o převodu uvolněného podílu namísto vyloučeného společníka. V tomto případě je vytvořena fikce oprávněnosti prodat věc cizí, která jinak nemůže do vlastnictví společnosti přejít, a smlouvu o převodu uvolněného podílu tak podepisuje statutární orgán společnosti.²⁵⁸

Způsob, jakým má společnost při prodeji postupovat, není zákonem nijak upraven. Záležet tak bude na rozhodnutí statutárního orgánu, který musí zvolit takový způsob a postup, aby jednal v souladu s péčí řádného hospodáře, což dle mého názoru nebude vždy nejjednodušší. Zákon totiž stanoví pouze to, že společnost prodá uvolněný podíl nejméně za přiměřenou cenu a bez zbytečného odkladu. Pro jednatele, který není odborníkem na oceňování podílu, toto představuje velmi složitý úkol a ačkoliv tedy zákon nehovoří o nutnosti znaleckého posudku ke stanovení přiměřené ceny, lze jej dle mého názoru u

---

²⁵⁷ POKORNÁ, Jarmila. In LASÁK, Jan, POKORNÁ, Jarmila, ČÁP, Zdeněk, DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 1086 (§ 214 ZOK.).

²⁵⁸ Tamtéž, s. 1084 (§ 213 ZOK.).

takového jednatele rozhodně doporučit. V případě pochybností o tom, zda jednatel jednal s péčí řádného hospodáře, by byl jednatel tímto krokem dle mého názoru chráněn také tehdy, kdy by znalec ohodnotil podíl nesprávně. Dalším možností, jak stanovit přiměřenou cenu, by také mohla být hodnota vypořádacího podílu vypočtená podle § 36 odst. 2 ZOK z vlastního kapitálu společnosti zjištěného účetní závěrkou sestavenou ke dni zániku účasti společníka na společnosti.²⁵⁹

V posledním ustanovení dílu 4, hlavy IV, části první, kterým je § 215 ZOK, je upraven postup při vypořádání uvolněného podílu a to v těch případech, kdy na místo bývalého společníka nenastoupí některý jiný společník na základě realizace předkupního práva k uvolněnému podílu nebo třetí osoba, pokud společníci předkupního práva nevyužili. Zákon stanoví konkrétně následující kroky: uvolněný podíl přejde na zbývající společníky poměrně podle jejich podílů, jinak společnost sníží základní kapitál o vklad společníka. Jelikož ZOK již neobsahuje limit pro výši základního kapitálu, jako tomu bylo dle ObchZ a obsahuje pouze minimální výši vkladu jednoho společníka, bude dle mého názoru možnost snížit základní kapitál v praxi realizovatelná téměř vždy. Pokud by nicméně společnost tuto povinnost ani tak nesplnila, ponechal zákonodárce určitou pojistku a tou je, že soud i bez návrhu společnost zruší a nařídí její likvidaci.²⁶⁰

---

²⁵⁹ Tamtéž, s. 1084 (§ 213 ZOK.).

²⁶⁰ Tamtéž, s. 1090 (§ 215 ZOK.).

5. Závěr

V závěru této rigorózní práce budou zrekapitulovány některé, dle mého názoru nejvýznamnější novinky právní úpravy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, které přináší řešení spousty praktických problémů. Na druhou stranu zde budou také zrekapitulovány dle mého názoru podstatné problémy a nedostatky právní úpravy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným dle ZOK a to jak ty, které existovaly již za účinnosti ObchZ a nová právní úprava na jejich vyřešení pozapomněla, tak ty, které přinesla až nová právní úprava. Současně bude také zhodnocena pracovní hypotéza uvedená v úvodu této práce a metoda deskriptivní analýzy, která byla při zpracování této práce použita.

Již na začátku této práce, konkrétně v části nazvané charakteristika společnosti s ručením omezeným, jsem uvedl svůj názor, že je společnost s ručením omezeným po obdobích s výraznými pády díky účinnosti ZOK opět na výrazném vzestupu. Na tomto názoru trvám i nadále a to navzdory všem problémům a nedostatkům, které byly v této práci zmíněny. Mezi hlavní důvody vzestupu společnosti s ručením omezeným můžeme zařadit např. zrušení zákazu řetězení a násobení společnosti s ručením omezeným či zrušení minimální výše základního kapitálu a upravení pouze výše minimálního vkladu společníka. Dále se ve vztahu k obchodnímu podílu rozhodně jedná o novinku umožňující vznik různých druhů podílů či možnost, aby byl obchodní podíl společníka ve společnosti s ručením omezeným reprezentován kmenovým listem. Společnost s ručením omezeným se tak díky výše uvedeným novinkám a modernizacím v právní úpravě ZOK stala ještě více atraktivní pro investorskou veřejnost a ruku v ruce s tím tak vzrostl i význam samotného zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.

Jako první způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným byla v této rigorózní práci rozebrána smrt společníka – fyzické osoby. V rámci tohoto způsobu zániku účasti byly zmíněny i zajímavé pojmy jako je „důkaz smrti“ nebo „domněnka smrti“, za kterými se skrývají pro praxi velmi důležité instituty. V rámci tohoto způsobu zániku účasti byla zmíněna novinka, která dle mého názoru přichází v úvahu, a tou je možnost určit společenskou smlouvou konkrétní osobu, na kterou obchodní podíl přejde, protože by společenská smlouva dle mého názoru mohla současně plnit roli smlouvy dědické. Naopak problémem, se kterým se potýkala předchozí právní úprava a bude se s ním potýkat i právní úprava nová, jsou případy obchodních podílů, které mají nulovou hodnotu. V praxi tak budou tato dědická řízení i nadále zastavována, což bude působit problémy při realizaci případných souvisejících soudních řízení, týkajících se společnosti.

V rámci další podkapitoly byly rozebrány hned dva možné způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným současně, a to zánik právnické osoby, která je společníkem, a zánik samotné právnické osoby. V rámci problematiky zrušení společnosti s likvidací bylo např. poukázáno na nový a velmi praktický institut, kterým je tzv. obsazení funkce likvidátora ex lege. Toto ustanovení se vztahuje na ty situace, kdy není likvidátor jmenován společností při dobrovolném zrušení a likvidátorem ex lege se v takovém případě stane každý člen statutárního orgánu. Na první pohled by se mohlo zdát, že se jedná o drobnost, nicméně jsem toho názoru, že je tato drobnost v praxi velmi užitečná. Bez tohoto nového institutu by i nadále musely soudy rozhodovat o jmenování likvidátora, což tedy v tomto případě odpadá a při současném zahlcení českých soudů je každé odlehčení velmi důležité.

V návaznosti na dobrovolné zrušení společnosti, kdy je nutná písemná dohoda všech společníků, jež musí být ve formě veřejné listiny (notářského zápisu), bylo poukázáno na ustanovení, které naopak vneslo do praxe velké problémy. Tímto ustanovením je § 441 odst. 2 NOZ, v němž je uvedeno, že „*vyžaduje-li se pro právní jednání zvláštní forma, udělí se v téže formě i plná moc.*“ Právní praxe byla téměř rok v nejistotě (konkrétně do usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014), zda plná moc udělená k právnímu jednání, pro které zákon vyžaduje formu notářského zápisu o právním jednání, není neplatná pro nedostatek formy, pokud také nebude ve formě notářského zápisu. Nyní tedy již víme, že pokud je plná moc udělena k právnímu jednání, které musí mít formu notářského zápisu, postačí, je-li udělena písemně a je-li současně podpis zmocnitele úředně ověřen. Nicméně do 27.11.2014 ti, kteří chtěli mít absolutní jistotu o tom, že bude jejich plná moc v odpovídající formě, museli vynaložit nemalé finanční prostředky na pořízení plné moci ve formě notářského zápisu.

Jako další způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným byl v této rigorózní práci rozebrán převod obchodního podílu, kdy již samotné zařazení této problematiky v ZOK přímo mezi jednotlivé způsoby zániku účasti společníka lze hodnotit velmi kladně. Z právní úpravy lze dále vyčíst výraznou dispozitivnost, kdy zákonodárce dává společníkům možnost, aby si pravidla převodu obchodního podílu přizpůsobili svým potřebám. Novinku, která z právní úpravy vypustila zbytečný formalismus, vneslo do právní úpravy ustanovení § 209 odst. 1 ZOK. Z tohoto ustanovení vyplývá, že každý nabyvatel přistupuje ke společenské smlouvě dané společností s ručením omezeným již samotným nabytím obchodního podílu, a to zcela automaticky. Nově již tedy není nutné do smlouvy o převodu obchodního podílu povinně uvádět prohlášení o přistoupení ke společenské smlouvě,

kteřé společníkům neznalým tohoto formalizmu v minulosti nespočetněkrát velmi zkomplikovalo samotný převod obchodního podílu.

Naopak jako výrazný problém nové právní úpravy spatřuji v umožnění nabytí obchodního podílu od nevlastníka, když toto bylo dle dřívější judikatury zakázáno. Nyní je tedy toto umožněno, a to na základě dobré víry nabyvatele. Dle mého názoru se nabytí obchodního podílu od neoprávněné osoby může citelně dotknout jak společnosti, tak i práv ostatních společníků, což v praxi rozhodně může činit velké potíže.

Z praktických problémů byla v práci dále zmíněna např. problematika účinnosti převodu obchodního podílu, povaha obchodního podílu jako věci a na to navazující skutečnosti nebo vztah převodu obchodního podílu a principu loajality společníka ke společnosti.

Jako další způsob zániku účasti společníka bylo rozebráno vyloučení společníka v kadučním řízení, tzn. vyloučení společníka valnou hromadou společnosti. Samotná právní úprava tohoto způsobu zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným nedoznala žádných výrazných změn a změny právní úpravy vyloučení společníka v kadučním řízení vyplývají spíše z institutů navazujících. I v tomto případě je patrná dispozitivnost právní úpravy, kdy se tato projevuje např. v tom, že není upraven horní limit poskytnutých příplatků, na rozdíl od ObchZ, kde horní limit stanoven byl. Jelikož nicméně povinný příplatek a též jeho maximální výši musí předpokládat společenská smlouva, je pro zakladatele společnosti velmi důležité výši tohoto povinného příplatku nepodcenit. Pokud by totiž byla tato výše nastavena mimo finanční možnosti některého ze společníků, mohli by ostatní společníci jednoduše docílit vyloučení tohoto společníka uložením příplatkové povinnosti v maximální výši. Dispozitivnost právní úpravy se dále projevila i v návaznosti na možnost vzniku různých druhů obchodních podílů, kdy příplatek může být dle rozhodnutí zakladatelů např. spojen jen s některými obchodními podíly.

Otázkou, která vnesla do praxe velké problémy, je, zda vyloučení společníka je či není rozhodnutím o změně společenské smlouvy. Byly předloženy názory pro obě varianty a přiklonil jsem se k názoru B. Havla, že rozhodnutí o vyloučení společníka je rozhodnutím o změně společenské smlouvy. Pokud nicméně nedojde k přijetí novely právní úpravy, která by tuto otázku postavila na jisto, nezbude než počkat na konečné rozřešení této otázky soudní judikaturou.

Z praktického hlediska bylo v práci ještě upozorněno např. na to, že možnosti vyloučení společníka rozhodnutím valné hromady společnosti nelze nikterak společenskou smlouvou rozšiřovat, ačkoliv se v praxi můžeme ve společenských smlouvách setkat s oprávněním valné

hromady vyloučit společníka z mnoha jiných důvodů. Tyto další důvody jsou tedy samozřejmě neplatné.

Jako další způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným bylo rozebráno vyloučení společníka soudem. Právní úprava v tomto případě nedoznala oproti předcházející právní úpravě téměř žádných podstatných změn. Změnou pouze terminologickou je dle mého názoru to, že ZOK vyžaduje porušení povinnosti tzv. „zvlášť závažné“, zatímco dle ObchZ bylo vyžadováno porušení povinností „závažným způsobem“. Dopad tohoto ustanovení je dle mého názoru minimální, pouze by bylo vhodné, aby byla ze strany společností případně upravena terminologie v těch dokumentech, ve kterých mají stanoveny povinnosti společníka a na ně navázána možnost vyloučení společníka soudem.

Co může v praxi působit zbytečné problémy a bylo tomu tak i v případě právní úpravy dle ObchZ, je slovo „porušuje“. Z gramatického výkladu by se mohlo zdát, že společník může být soudem vyloučen, pouze pokud se porušení bude opakovat, ačkoliv tomu tak není a může se jednat i o porušení jednorázové. De lege ferenda by tak bylo vhodné tuto nejasnost v právní úpravě upravit a je dle mého názoru velkou škodou, že toto nebylo upraveno již v ZOK.

Dále byl rozebrán problém, který by mohl vzniknout např. v situaci, kdy společník, který porušuje svoji povinnost, bude současně jediným jednatelem společnosti a odmítne sám sebe jako společníka vyzvat k plnění povinnosti a upozornit se na možnost vyloučení ze společnosti.

Zrušení účasti společníka soudem byl další způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným rozebráný v této rigorózní práci. Jedná se o zánik účasti společníka rozhodnutím soudu na návrh samotného společníka a klade na společníka velmi velké nároky, co se týká argumentace. Společník musí podrobně popsat důvod, pro který chce svoji účast na společnosti ukončit. To je na jednu stranu z důvodu zachování jistoty ostatních společníků a samotné společnosti pochopitelné, protože důvod ukončení účasti společníka musí být skutečně závažný, ale na druhou stranu je nutno vzít také v úvahu tu skutečnost, že společník bude tento způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným zpravidla využívat až v době, kdy mu již nebude zbývat jiná možnost, jak svoji účast ve společnosti ukončit. Popsat důvod, pro který po společníkovi „nelze spravedlivě očekávat další setrvání ve společnosti“, tak může být v praxi velmi složité a jsem tedy toho názoru, že by bylo vhodné de lege ferenda upravit v zákoně alespoň demonstrativní výčet důvodů, pro něž lze zrušení účasti požadovat.

V další podkapitole byla rozebrána dohoda o ukončení účasti. Tento způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným je považován za nejobecnější, a v dikci

zákonu je obsažen pouze v jedné větě. Právní úprava v ZOK se příliš neliší od právní úpravy v ObchZ, což je dle mého názoru nicméně chybou, protože právní úprava nijak nereflexuje to, že je v ZOK umožněno vlastnit více obchodních podílů. Problém tak může v praxi působit např. otázka, zda lze ukončit dohodou účast společníka pouze ve vztahu k jednomu z více obchodních podílů či nikoliv. Další skutečnost, která může činit v praxi potíže a která byla rozebrána, je konkrétní datum ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, pokud nebude tento okamžik v dohodě výslovně uveden.

ZOK upravuje i nový způsob zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, kterým je vystoupení společníka ze společnosti. Ačkoliv je dle mého názoru tento nový způsob zániku účasti společníka ve společnosti zcela jistě přínosem, přináší s sebou současně spoustu nových problémů a nedostatků. Jedním ze zásadních problémů, se kterým se bude muset praxe vypořádat, je samotná možnost použití tohoto způsobu ukončení účasti společníka ve společnosti. Aby totiž byl naplněn předpoklad pro vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným, musí se současně jednat o záležitost, o které rozhoduje valná hromada. Je tedy vhodné počítat s možností vystoupení společníka již např. při založení společnosti a svěřit pro společníka důležitá rozhodnutí právě do působnosti valné hromady. Otázkou nicméně je, zda tak bude činěno i v praxi. Jen málokterý společník totiž již při založení společnosti uvažuje o možnosti, že ze společnosti bude chtít v budoucnu vystoupit.

Mezi další výkladové problémy a nepřesnosti právní úpravy vystoupení společníka ze společnosti s ručením omezeným spadá např. nejasnost o tom, zda lze výčet zákonných možností vystoupení společníka rozšířit či nikoliv, případně zda je nutné na valné hromadě hlasovat proti nebo postačí pouze nesouhlasit. Výše uvedené problémy právní praxi jistotu o aplikaci tohoto způsobu zániku účasti společníka rozhodně nepřidají. Je tedy otázkou, zda vůbec bude praxí tento způsob zániku účasti společníka přijat a využíván, či nikoliv.

Jako poslední způsoby zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným byly rozebrány čtyři důvody, na základě kterých může účast společníka ve společnosti zaniknout, jež jsou upraveny v ustanovení § 206 ZOK. Právní úprava v této oblasti příliš nového oproti úpravě v ObchZ nepřinesla a této se držela. V zákoně tak byla dokonce chybně převzata např. i díkce z ustanovení § 148 odst. 2 písm. b) ObchZ, které odkazovalo na zamítnutí insolvenčního návrhu pro nedostatek majetku ve smyslu § 144 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), jež bylo zrušeno ke stejnému dni, kdy nabyl účinnosti ZOK. Jedná se tak o ustanovení obsoletní a bude nutné jej novelizovat.

Metoda deskriptivní analýzy, jež spočívala v myšlenkovém rozčlenění problémů na jednotlivé části, jež byly v práci dále zkoumány, byla dle mého názoru zvolena vhodně. Z

analýzy jednotlivých forem zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným provedených v této rigorózní práci, bylo mimo jiné zcela jasně vidět, že ZOK ponechává společníkům obrovské možnosti k odchýlení se od zákonných ustanovení úpravou ve společenské smlouvě, kdy v některých případech lze rozhodně modifikaci od zákonné úpravy doporučit.

Hypotéza stanovená v úvodu této práce byla naplněna pouze částečně, neboť právní úprava zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným přináší řešení spousty praktických problémů, nicméně na druhou stranu je také celá řada jiných problémů, které vznikly až s přijetím nové právní úpravy, či takových problémů, které byly známy již za účinnosti předchozí právní úpravy, ale nová právní úprava se o jejich vyřešení nijak nepokusila.

Cíle této rigorózní práce uvedené v úvodu byly dle mého názoru také splněny a věřím, že problematika zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným byla v této rigorózní práci osvětlena v takové míře, jakou rozsah rigorózní práce předpokládá.

Seznam použitých zdrojů

Monografie

[1]BARTOŠÍKOVÁ, Miroslava, ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Společnost s ručením omezeným*. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2006. 660 s.

[2]DĚDIČ, Jan, KUNEŠOVÁ, Jana. *Společnost s ručením omezeným*. Praha: Polygon, 1999. 752 s.

[3]DVOŘÁK, Tomáš. *Společnost s ručením omezeným*. 3. přepracované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2008. 428 s.

[4]ELIÁŠ, Karel. *Společnost s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Prospektrum, 1997. 254 s.

[5]ELIÁŠ, Karel, POKORNÁ, Jarmila, DVOŘÁK, Tomáš. *Kurs obchodního práva: obchodní společnosti a družstva*. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010. 503 s.

[6]ELIÁŠ, Karel a kol. *Kurs obchodního práva. Právnícké osoby jako podnikatelé*. 5. vydání. Praha: C. H. Beck, 2005. 653 s.

[7]FALDYNA, František a kol. *Obchodní právo*. 2. aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2010. 1208 s.

[8]HAVEL, Bohumil a kol. *Zákon o obchodních korporacích s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem*. 1. vydání. Ostrava: Sagit, 2012. 286 s.

[9]HEJDA, Jan. *Zánik účasti společníka na společnosti s ručením omezeným*. 1. vydání. Praha: Linde, 2010. 264 s.

[10]HEJDA, Jan a kol. *Nový zákon o obchodních společnostech a družstvech: zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech : (zákon o obchodních korporacích)*

: *poznámkové znění*. 1. vydání. Olomouc: Anag, 2013. 859 s.

[11]HEJDA, Jan a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Výklad jednotlivých ustanovení včetně návaznosti na české a evropské předpisy*. 1. vydání. Praha: Linde, 2013. 784 s.

[12]LOCHMANOVÁ, Ludmila. *Základy obchodního práva. 2., přepracované a doplněné vydání*. Ostrava: Key Publishing, 2011. 309 s.

[13]HOLMES, W. O. *The Common Law*. New York : Dover, 1997, s. 284.

[14]JENSEN, M. C. *A Theory of the Firm*, Cambridge: HUP, 2000, s. 87 an.

[15]HANSMANN, H. *The Ownership of Enterprise*. Cambridge: The Belknap Press of HUP, 2000, s. 18 an.

[16]HANSMANN, H., KRAAKMAN, R. *The end of history for corporate law*. In: GORDON, J. N., ROE, M. J. (ed.) *Convergence and Persistence of Corporate Governance*. Cambridge: CUP, 2004, s. 67.

[17]HERMANN-OTAVSKÝ, Karel. *Všeobecný zákoník obchodní a pozdější normy obchodního práva v zemích historických*, díl I., Praha: Československý kompas, 1929, s. 772.

[18]BEZOUŠKA, Petr, PIECHOWICZOVÁ, Lucie. *Nový občanský zákoník. Nejdůležitější změny*. Olomouc: Anag, 2013, s. 115.

[19]MEIER-HAYOZ, Arthur, FORSTMOSER, Peter. *Schweizerisches Gesellschaftsrecht*. Bern: Stämpfli, 2007, s. 585.

[20]HENDRYCH, David a kol. *Právnícký slovník*, 3. vydání, Praha, C.H.Beck, 2009.

[21]SÁDOVSKÝ, Stanislav. *Právní due diligence při fúzi (akvizici) s důrazem na případné získání dominantního postavení na trhu*. Ostrava: Key Publishing, 2009, s. 30.

[22] WOLLNY, Paul. *Unternehmens- und Praxisübertragungen. 4. Auflage.* Berlin: Verlag Neue Wirtschafts-Briefe, 1996, s. 209.

[23] BERENS, Wolfgang, DELFMANN, Werner. *Quantitative Planung. 2. Auflage.* Stuttgart: Schäffer- Poeschel Verlag, 1995, oddíl 4.1 - 4.3.

[24] ČERNÁ, Stanislava, ŠTENGLOVÁ, Ivana, PELIKÁNOVÁ, Irena. a kol. *Právo obchodních korporací.* Praha : Wolters Kluwer, 2015, s. 640.

[25] ELIÁŠ, Karel a kol. *Nový občanský zákoník s aktualizovanou důvodovou zprávou a rejstříkem.* Ostrava: Sagit, 2012. 1119 s.

Komentáře

[1] BĚLOHLÁVEK, Alexander J. a kol. *Komentář k zákonu o obchodních korporacích.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, 2733 s.

[2] DĚDIČ, Jan a kol. *Obchodní zákoník. Komentář – 2. díl.* Praha: Polygon, 2002, 1292 s.

[3] KUHN, Petr a kol. *Zákon o přeměněch obchodních společností a družstev. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2010, 1202 s.

[4] SVEJKOVSKÝ, Jaroslav a kol. *Právnícké osoby v novém občanském zákoníku. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 540 s.

[5] ŠTENGLOVÁ, Ivana a kol. *Zákon o obchodních korporacích. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, 1008 s.

[6] PELIKÁNOVÁ, Irena. *Obchodní zákoník. Komentář. II. díl. 2. vydání.* Praha: Linde, 1998 s. 250.

[7]JEHLIČKA, Oldřich, ŠVESTKA, Jiří. a kol., *Občanský zákoník. Komentář*, Praha, C. H. Beck, 1996, s. 335.

[8] LASÁK, Jan., POKORNÁ, Jarmila., ČÁP, Zdeněk., DOLEŽIL, Tomáš. a kol. (ed.). *Zákon o obchodních korporacích. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 2872.

[9] HRUŠÁKOVÁ, Milana, Králíčková, Zdeňka, Westphalová, Lenka. a kol. (ed.). *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 1392.

[10] ŠVESTKA, Jiří, DVORÁK, Jan, FIALA, Josef a kol. (ed.). *Občanský zákoník. Komentář*. Praha : Wolters Kluwer, 2014, s. 7752.

Články v odborných časopisech:

[1]HENDRLÍN, Antonín. Zrušení účasti společníka soudem ve společnosti s ručením omezeným. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 4, s. 174.

[2]THEOBALD, Hans-Ulrich, BUDÍKOVÁ, Petra. Vliv společníka s.r.o. na vyloučení jiného. *Právní rádce*, 2012, roč. 19, č. 5, s. 34.

[3]PAVELKA, Jan, FILIPOVÁ, Veronika. Obchodní podíl a jeho pojetí podle stávající a nové právní úpravy. *Rekodifikační novinky*, 2012, roč. 1, č. 7, s. 6.

[4]GURLICH, Richard. Zákon o obchodních korporacích – úvod. *Novinky z rekodifikace - advokátní kancelář GÜRLICH & Co*, 2014, roč. 1, č. 1, s. 1.

[5]HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb nad návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*, 2009, roč. 1, č. 1, s.1

[6]VRBA, Milan. Zákonné ručení společníků společnosti s ručením omezeným podle zákona o obchodních korporacích, *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 6, s. 173.

[7]PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*, 2012, roč. 4, č. 3, s. 76.

[8]PATĚK, Daniel. Zajištění povinnosti smluvní pokutou ve společenské smlouvě společnosti s ručením omezeným. *Obchodněprávní revue*, 2010, roč. 2, č. 4, s. 95.

[9]ELIÁŠ, Karel. *Vydržení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným – nevyslovené argumenty*. *Obchodněprávní revue*, 2009, roč. 1, č. 1, s. 17.

[10]ELIÁŠ, Karel. Smrt člověka a obchodní společnosti. *Ad Notam*, 1997, roč. 3, č. 3, s. 55.

[11]POKORNÁ, Jarmila. K vymezení pojmu obchodní podíl. *Právník*, 1995, roč. 134, č. 9, s. 872.

[12]NITSCHNEIDEROVÁ, Zuzana. Zástavní právo podle nového občanského zákoníku. *Ad Notam*, 2013, roč. 19, č. 6, s. 3.

[13]DĚDIČ, Jan, ŠUK, Petr. K některým výkladovým otázkám právní úpravy podílu v obchodní korporaci. *Obchodněprávní revue*, 2014, roč. 6, č. 6, s. 167.

[14]ŠTENGLOVÁ, Ivana. Přeměna jednočlenné společnosti s ručením omezeným na vícečlennou a naopak. *Právní rozhledy*, 1998, roč. 6, č. 6, s. 313.

[15]ZAPLETAL, Miroslav. Několik poznámek k dědění obchodního podílu společnosti s ručením omezeným s nulovou nebo nepatrnou hodnotou, *Ad Notam*, 2011, roč. 17, č. 4, s. 21.

[16]KOŽIAKOVÁ, Hana, KOŽIAK, Jaromír. Započtení na dědický podíl v judikatuře. *Ad Notam*, 2007, roč. 13, č. 6, s. 170.

[17]GÜRLICH, Richard. Zrušení obchodní korporace. *Novinky z rekodifikace - advokátní*

kancelář GÜRLICH & Co., 2014, roč. 1, č. 8, s. 1.

[18]UHLÍŘ, David. První zkušenosti s novým občanským zákoníkem, *Bulletin advokacie*, 2014, roč. 25, č. 7-8, s. 34.

[19]ČERNÁ, Stanislava. Vedlejší dohody (sideletters) společníků kapitálových společností). *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 3, č. 1, s. 1.

[20]RYŠÁNEK, Zdeněk. Změny společenské smlouvy u společnosti s ručením omezeným. *Ad Notam*, 2001, roč. 7, č. 1, s. 11.

[21]DOLEŽIL, Tomáš. Oko za oko, podíl za úplaty aneb zastřený převod obchodního podílu. *Právní rozhledy*, 2007, roč. 17, č. 9, s. 330.

[22]VANĚK, Jakub. Nabytí vlastnického práva od neoprávněného podle nového občanského zákoníku. *Právní rozhledy*, 2014, roč. 24, č. 2, s. 44.

[23]BUČKOVÁ, Ivana, KALSSS, Susanne. *Převod akcií a obchodních podílů s.r.o. v Rakousku a v České republice. Právní rozhledy*, 1996, roč. 4, č. 3, s. 107.

[24]HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*, 2011, roč. 3, č. 12, s. 351.

[25]FILIPOVÁ, Jana. Exekuce k postižení obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným o jediném společníku. *Ad Notam*, 2004, roč. 10, č. 5, s. 140.

[26]TSCHÖPL, Robert. Due diligence. *Právní rozhledy*, 2000, roč. 8, č. 12, s. 550.

[27]ČECH, Petr. S.r.o. po rekodifikaci. *Právní rádce*, 2012, roč. 19, č. 5, s. 15.

[28]ČECH, Petr. Činí rekodifikace z obou manželů společníky?. *Právní rádce*, 2013, roč. 20, č. 10, s. 2.

[29]BURYAN, Jiří. Vydržení obchodního podílu. *Právní rádce*, 2008, roč. 15, č. 6, s. 18.

[30]BEZOUŠKA, Petr., HAVEL, Bohumil. Podíl v obchodní korporaci ve společném jmění manželů, prý vše jasné... *Obchodněprávní revue*, 2015, roč. 7, č. 4, s. 98.

Česká judikatura

[1]Rozsudek Krajského obchodního soudu v Brně ze dne 22. února 1995, sp. zn. 29/10 Cm 33/93

[2]Usnesení Krajského soudu v Brně ze dne 2. července 1993, sp. zn. 28 Co 75/92

[3]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. dubna 1998, sp. zn. 1 Odon 132/97

[4]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006

[5]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Cdo 1080/2011

[6]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. února 2007, sp. zn. 29 Odo 1278/2005

[7]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. ledna. 2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005

[8]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. března 2008, sp. zn. 29 Cdo 408/2007

[9]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000

[10]Rozsudek Vrchního soudu v Olomouci ze dne 15. února 1996, sp. zn. 3 Cmo 110/96

- [11] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 14. prosince 2000, sp. zn. 7 Cmo 783/2000
- [12] Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 12. října 2004, sp. zn. 7 Cmo 424/2003
- [13] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005
- [14] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 21. 8. 2003, sp.zn. 29 Odo 146/2003
- [15] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. října 2007, sp. zn. 29 Odo 794/2006
- [16] Rozsudkem Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. Cdo 700/2004
- [17] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. srpna 2007, sp. zn. 29 Odo 573/2006
- [18] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 3 ledna 2001, sp. zn. 29 Cdo 2084/2000
- [19] Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 22 února 1995, sp. zn. 10 Cm 33/93
- [20] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. dubna 2007, sp. zn. 29 Odo 1257/2006
- [21] Nález Ústavního soudu ze dne 12. 9. 1996, sp. zn. IV ÚS 230/95
- [22] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 8.10.2008, sp.zn. 22 Cdo 952/2007
- [23] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20. 7. 2004, sp. zn. 22 Cdo 700/2004
- [24] Rozsudek Nejvyšší soud ČR ze dne 26. 7. 2003, sp. zn. 30 Cdo 889/2002
- [25] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 11. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3919/2014
- [26] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 20.7.2004 sp. zn. 22 Cdo 700/2004
- [27] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 29.8.2007, sp. zn. 29 Odo 1216/2005

- [28] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. 3. 2006, sp. zn. 29 Odo 3/2005
- [29] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.12.2011, sp. zn. 22 Cdo 3674/2011
- [30] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.01.2006, sp. zn. 22 Cdo 3121/2005
- [31] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 14.11.2002, sp. zn. 31 Cdo 2428/2000
- [32] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 11.11.2010, sp. zn. 28 Cdo 2227/2010
- [33] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26.10.2010, sp. zn. 29 Cdo 5452/2008
- [34] Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01
- [35] Usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 8. 2001, sp. zn. IV. ÚS 112/01
- [36] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 11. 2007, sp. zn. 32 Odo 1411/2005
- [37] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 12. 12. 2007, sp. zn. 32 Cdo 44/2007
- [38] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 28. 1. 2010, sp. zn. 29 Cdo 852/2009
- [39] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22.03.2006, sp. zn. 29 Odo 3/2005
- [40] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.10.2006, sp. zn. 5 Tdo 1224/2006
- [41] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24.03.2005, sp. zn. 8 Tdo 124/2005
- [42] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 19. 3. 2014, sp. zn. 29 Cdo 2648/2013
- [43] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 9.2.2011, sp. zn. 22 Cdo 1754/2009,
- [44] Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 29 Cdo 17/2010

- [45]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 13.7.2011, sp.zn. 22 Cdo 3450/2009
- [46]Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 1. 3. 2010, sp. zn. 7 Cmo 269/2009
- [47]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18.2.2014, sp.zn. 29 Cdo 3243/2012
- [48]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 18. 2. 2014, sp. zn. 29 Cdo 3243/2012
- [49]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 4. 2002, sp. zn. 29 Odo 264/2001
- [50]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 10. 2011, sp. zn.: 29 Cdo 4613/2010
- [51]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 11. 11. 2004, sp. zn.: 29 Odo 194/2004
- [52]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 24. 2. 2009, sp. zn.: 29 Cdo 1263/2007
- [53]Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 8. 1997, sp. zn.: 1 Odon 36/97
- [54]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 26. 9. 2006, sp. zn.: 29 Odo 789/2005
- [55]Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 22. května 2012, sp. zn. 29 Odo 1080/2011
- [56] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR ze dne 4.4.2011, sp. zn. 22 Cdo 2045/2009
- [57] Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR ze dne 31.1.2006, sp. zn. 29 Odo 1007/2005
- [58] Rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 14. března 1995, sp. zn. 7 Cmo 89/1994

Právní předpisy

- [1]Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[2]Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[3]Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

[4]Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

[5]Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů

[6]Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů

[7]Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob

[8]Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů

[9]Zákon č. 294/2013 Sb., Zákon, kterým se mění zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění pozdějších předpisů

Elektronické zdroje

[1]BOGUSKÝ, Pavel. *Společnost s ručením omezeným ve světle návrhu zákona o obchodních korporacích* [online] epravo.cz, 30. června 2011 [cit. 20. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-ve-svetle-navrhu-zakona-o-obchodnich-korporacich-75091.html>>.

[2]KUTNAR, Stanislav. *Změny v právní úpravě týkající se společnosti s ručením omezeným od 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 21. srpna 2013 [cit. 19. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/zmeny-v-pravni-uprave-tykajici-se-spolecnosti-s-rucenim->

omezenym-od-1-1-2014-92088.html>.

[3]NEJEDLÝ, Ondřej. *Společnost s ručením omezeným po 1. lednu 2014 – nové možnosti* [online] epravo.cz, 20. března 2013 [cit. 15. ledna 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-po-1-lednu-2014-nove-moznosti-89586.html>>.

[4]NEVRKLA, Luboš. *Převod podílu ve společnosti s ručením omezeným po 1. 1. 2014* [online] epravo.cz, 18. února 2014 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-1-1-2014-93665.html>>.

[5]PIKAL, Daniel. *Obchodní podíl v s.r.o. po rekodifikaci* [online] epravo.cz, 11. listopadu 2013 [cit. 22. února 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/obchodni-podil-v-sro-po-rekodifikaci-92750.html>>.

[6]PRIELOŽNÝ, Milan. *K novým nejasnostem při udělování souhlasu s převodem podílu v s.r.o.* [online] epravo.cz, 13. března 2014 [cit. 20. března 2014]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/k-novym-nejasnostem-pri-udelovani-souhlasu-s-prevodem-podilu-v-sro-93845.html>>.

[7]RECHBERGER, Thomas. *Společnost s ručením omezeným podle nové soukromoprávní úpravy* [online] epravo.cz, 25. března 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenym-podle-nove-soukromopravni-upravy-89772.html>>.

[8]SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] epravo.cz, 4. října 2013 [cit. 11. prosince 2013]. Dostupné na <<http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html>>.

[9]Redakce epravo.cz (jam). *Nabytí vlastnického práva vydržením* [online] epravo.cz, 31. května 2001 [cit. 11. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/nabyti-vlastnickeho-prava-vydrzenim-8376.html> >.

[10]HAVLÉNOVÁ, Jitka. *Úprava podílu ve společném jmění* [online] pravni prostor.cz, 19. června 2014 [cit. 17. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.pravni prostor.cz/clanky/rekodifikace/uprava-podilu-ve-spolecnem-jmeni> >.

[11]HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. *Nový občanský zákoník – 63. Správa cizího majetku - obecně* [online] epravo.cz, 21. října 2013 [cit. 23. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/efocus/novy-obcansky-zakonik-63-sprava-ciziho-majetku-obecne-92344.html> >.

[12]Redakce epravo.cz (jav). *Cena obchodního podílu pro účely vypořádání SJM* [online] epravo.cz, 18. února 2009 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/cena-obchodniho-podilu-pro-ucely-vyporadani-sjm-55553.html> >.

[13]LUPTÁKOVÁ, Lucia. *Závěť – náhradnictví a svěrenské nástupnictví* [online] epravo.cz, 2. prosince 2014 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/zavet-nahradnictvi-a-sverenske-nastupnictvi-95754.html> >.

[14]HAMPEL, Petr. *NOZ v praxi: Podíl ve společnosti s ručením omezeným* [online] bulletin-advokacie.cz, 12. srpna 2014 [cit. 5. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.bulletin-advokacie.cz/noz-v-praxi-podil-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym?browser=mobi> >.

[15]Redakce epravo.cz (jav). *Smlouva o převodu obchodního podílu* [online] epravo.cz, 25. března 2011 [cit. 15. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/smlouva-o-prevodu-obchodniho-podilu-72534.html> >.

[16]BEDNÁŘ, Marek. *Práva z vad prodané věci podle nového občanského zákoníku* [online] epravo.cz, 17. října 2013 [cit. 8. listopadu 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/prava-z-vad-prodane-veci-podle-noveho-obcanskeho-zakoniku-92717.html> >.

[17]PECKL, Martin, VANĚK, Jakub. *Odstoupení od smlouvy o převodu obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným: reakce ze strany společnosti* [online] epravo.cz, 20. dubna 2012 [cit. 6. října 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/odstoupeni-od-smlouvy-o-prevodu-obchodniho-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-reakce-ze-strany-spolecnosti-82232.html> >.

[18]DUBA, Jiří. *Vybrané aspekty převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným po rekodifikaci* [online] epravo.cz, 26. listopadu 2014 [cit. 26. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/vybrane-aspekty-prevodu-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-rekodifikaci-96157.html> >.

[19]ŠMIDRKALOVÁ, Hana. *Převod obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným po zániku společného jmění manželů, avšak přede dnem jeho vypořádání* [online] epravo.cz, 2. července 2013 [cit. 26. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/prevod-obchodniho-podilu-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-po-zaniku-spolecneho-jmeni-manzelu-avsak-prede-dnem-jeho-vyporadani-91546.html> >.

[20]HÁJEK ZRZAVECKÝ advokátní kancelář, s.r.o. *Zákon o obchodních korporacích – 14. Vkladová povinnost společníků ve společnosti s ručením omezeným* [online] epravo.cz, 25. srpna 2014 [cit. 2. října 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/efocus/zakon-o-obchodnich-korporacich-14-vkladova-povinnost-spolecniku-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-95102.html> >.

[21]CALLAGHAN, Ida. *Příplatky do ostatních kapitálových fondů kapitálových společností* [online] epravo.cz, 26. března 2014 [cit. 17. prosince 2014]. Dostupné na <

<http://www.epravo.cz/top/clanky/priplatky-do-ostatnich-kapitalovych-fondu-kapitalovych-spolecnosti-93929.html> >.

[22]ČECH, Petr. *Několik mýtů a nejasností kolem vyloučení společníka ze společnosti s ručením omezeným* [online] pravnicaradce.ihned.cz, 11. dubna 2014 [cit. 16. prosince 2014]. Dostupné na < <http://pravnicaradce.ihned.cz/c1-61999830-nekolik-mytu-a-nejasnosti-kolem-vyloucení-spolecnika-ze-spolecnosti-s-rucenim-omezenym> >.

[23]SZWARCOVÁ, Martina. *Společnost s ručením omezeným dle NOZ* [online] [epravo.cz](http://www.epravo.cz), 4. října 2013 [cit. 9. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnost-s-rucenim-omezenim-dle-noz-92582.html> >.

[24]ČERNÝ, Jiří. *Příplatky mimo základní kapitál společnosti s ručením omezeným v současnosti i blízké budoucnosti* [online] [epravo.cz](http://www.epravo.cz), 18. listopadu 2013 [cit. 10. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/priplatky-mimo-zakladni-kapital-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-v-soucasnosti-i-blizke-budoucnosti-92739.html> >.

[25]FUKA, Jindřich. *Společníkem ve společnosti s ručením omezeným proti své vůli* [online] [epravo.cz](http://www.epravo.cz), 26. ledna 2012 [cit. 11. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/spolecnikem-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezenym-proti-sve-vuli-80269.html> >.

[26]BUDÍKOVÁ, Petra. *Právo na vystoupení ze společnosti* [online] domaci.ihned.cz, 21. března 2014 [cit. 16. prosince 2014]. Dostupné na < <http://domaci.ihned.cz/c1-61891990-pravo-na-vystoupeni-ze-spolecnosti> >.

[27]SIGMUND, Adam. *Insolvenční poradna* [online] konkursni-noviny.cz, 22. října 2013 [cit. 19. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.konkursni-noviny.cz/clanek/insolvenčni>

poradna-50 >.

[28]KUČERA, Vít. *Právní due diligence jako nezbytná součást akvizice* [online] epravo.cz, 25. června 2014 [cit. 20. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/pravni-due-diligence-jako-nezbytna-soucast-akvizice-94412.html> >.

[29]VOSOL, David, STEININGER, Vojtěch. *Jaké informace mohou být zpřístupněny při due diligence společnosti?* [online] epravo.cz, 2. ledna 2014 [cit. 2. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/jake-informace-mohou-byt-zpristupneny-pri-due-diligence-spolecnosti-93146.html> >.

[30]ŠEBESTA, Kamil, MARTÍNKOVÁ, Jana. *Due diligence* [online] epravo.cz, 22. srpna 2011 [cit. 5. prosince 2014]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/due-diligence-76300.html> >.

[31]DUFKOVÁ, Barbara. *Společníkem snadno a rychle aneb Nová úprava podílu v obchodní společnosti ve společném jmění manželů* [online] pravni prostor.cz, 24. dubna 2014 [cit. 10. ledna 2015]. Dostupné na < <http://www.pravni prostor.cz/clanky/rekodifikace/spolecnikem-snadno-a-rychle-aneb-nova-uprava-podilu-v-obchodni-spolecnosti-ve-spolecnem-jmeni-manzelu> >.

[32]Expertní skupina Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti. *Výkladové stanovisko č. 12 - k formě plné moci k zastoupení před orgánem právnické osoby a k rozhodování jediného společníka.* [online] obcanskyzakonik.justice.cz, 14. ledna 2014 [cit. 5. ledna 2015]. Dostupné na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/fileadmin/user_upload/PDF/Stanovisko-12.pdf>.

[33] MALIŠ, Daniel. *Kogentnost právních norem dle nového občanského zákoníku* [online] epravo.cz, 31. prosince 2013 [cit. 26. prosince 2015]. Dostupné na < <http://www.epravo.cz/top/clanky/kogentnost-pravnich-norem-dle-noveho-obcanskeho-zakoniku-93262.html> >.

[34] REMEŠ, Jiří. *Obczan live: zakládá obchodní podíl v sjm účast druhého manžela v obchodní korporaci* [online] obczan.cz, 21. července 2015 [cit. 28. prosince 2015]. Dostupné na < <https://www.obczan.cz/clanky/obczan-live-zaklada-obchodni-podil-v-sjm-ucast-druheho-manzela-v-obchodni-korporaci> >.

Slovníky

HENDRYCH, David a kol. Právníký slovník, 3.vydání, Praha, C.H.Beck, 2009.

Sborníky

ZOUFALÝ, Vladimír (ed). *Sborník Karlovarské právníké dny 21/2013*. Praha: Leges, 2013, s. 29.

Shrnutí

Tématem této rigorózní práce je „zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným.“ Rigorózní práce je rozčleněna na čtyři části vyjma úvodu a závěru. První část práce je zaměřena na základní charakteristiku společnosti s ručením omezeným a nástin historického vývoje této právní formy podnikání. Na tuto část navazuje popis vzniku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, osvětlení problematiky (obchodního) podílu a taktéž charakteristika kmenového listu, cenného papíru na řad, prostřednictvím kterého může být představován společníkův podíl na společnosti, jež je jednou z novinek, kterou přináší zákon o obchodních korporacích.

Třetí část je jádrem rigorózní práce, jež je tedy věnována samotnému zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným a jsou zde popsány a analyzovány jednotlivé způsoby zániku společníkovy účasti dle zákona č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech. V této části jsou i charakterizovány některé důsledky vyplývající ze zániku účasti společníka na společnosti s ručením omezeným, a to vypořádací podíl a uvolněný podíl.

V závěru práce jsou shrnuty základní poznatky, ke kterým jsem dospěl, vytknuty nedostatky úpravy zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným v zákoně o obchodních korporacích a uvedeny návrhy de lege ferenda.

Summary

The theme of this thesis is "The Termination of Participation of a Partner in a Limited Liability Company." Except for the introduction and conclusion, the thesis consists of three parts. The first part focuses on the basic characteristics of a limited liability company and an outline of the historical development of this legal form of business. This part is followed by the description of the origination of participation of a partner in a limited liability company, clarification of issues regarding the (business) share and also characteristics of the partner share certificate, i.e. the security to order which represents a partner 's share in the company, which is one of the innovations brought by the Business Corporations Act.

The third part is the core of the thesis and is devoted to the termination of participation of a partner in a limited liability company and individual ways of termination of a partner's participation are described and analyzed here, including comparison of Act No. 513/1991 Coll., the Commercial Code, with Act No. 90/2012 Coll., on Commercial Companies and Cooperatives. This part includes also the characterization of some of the implications arising from the termination of the participation of a partner in a limited liability company, that means the distribution share and the vacant share.

The conclusion summarizes the basic findings at which I have arrived, points out the weaknesses of the legislation on the termination of participation of a partner in a limited liability company in the Act on Business Corporations and presents proposals de lege ferenda.

Seznam klíčových slov

Společnost s ručením omezeným, společník – partner, zánik účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným, smrt společníka, dědění podílu, zánik společníka-právnícké osoby, zrušení účasti společníka soudem, dohoda o ukončení účasti, vyloučení společníka rozhodnutím valné hromady (kaduční řízení), vyloučení společníka rozhodnutím soudu, vystoupení společníka, převod podílu, uvolněný podíl, vypořádací podíl, kmenový list.

Key words

Limited liability company, partner, termination of the participation of a partner in a limited liability company, death of the partner, inheritance of share, termination companion-legal person, cancellation by court, agreement on termination of participation, exclusion of a partner by the General Meeting, exclusion of a partner by the court, partner's appearances, transfer of the share, release of the share, share settlement amount, stem leaves.